

Izhaja ob 4. zjutraj.

Stane mesečno Din 25.—; za ino-
semstvo Din 40.— neobvezno.

Oglaš po tarifu.

Uredništvo:

Dnevna redakcija: Miklošičeva cesta
št. 16/L. — Telefon št. 72.

Nočna redakcija: od 19. ure naprej v
Knašovi ul. št. 5/L. — Telefon št. 34.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Uprava:

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54. — Telefon št. 36.

Inseratni oddelek: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 4. — Telefon št. 36.

Podružnici: Maribor, Barvarska ulica
št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta.

Račun pri poštnem črku: zavodu: Ljubljana
št. 11.822. — Peka: št. 78.180
Wien Nr. 105.241.

Ljubljana, 8. julija.

Pogajanja za konkordat med Vatikanom in našo državo, ki so se vodila v Rimu, so prekinjena in naš prvi delegat dr. Janjič se je te dni vrnil v Beograd. Pred nekaj tedni je bilo javljeno, da so se pogajanja sploh razbila. Papški organ «Osservatore Romano» je to vest sicer demantiral, toda v takem tonu, da ni ostalo prikrito, da so razgovori o pogodbi, ki naj končno uredi odnose katoliške cerkve do naše države, zadeli na velike težkoče. Sedaj se to potrjuje z dejstvom odhoda našega delegata iz Rima ter s polslužbenim naznanilom, da se bodo pogajanja v jeseni nadaljevala.

Odnosji Vatikana napram našemu narodu niso bili nikdar priateljski. Papška stolica je v svojih jugoslovenskih vernikih vedno gledala drobiž, s katerim je plačevala svoje večje račune. Za časa Avstrije je v katoliški hierarhiji katoliški del našega naroda vedno žrtvovala interesom dunajske politike: silila je jugoslovanske katolike k naravnosti samomornemu patriotizmu za Habsburgovce in za nemško monarhijo in polna solidarnost Vatikana in Dunaja v borbi proti slovanskemu bogoslužju, ki ga je Pij X. skoraj popolnoma udušil, je še v žalostnem spominu. Po prevratu Vatikana svoje politike napram našemu narodu ni spremenil. Bil je vedno na strani naših neprijateljev. To se je posebno brklo pokazalo za časa italijanske okupacije, ko je papška stolica tako brezobzirno sodelovala pri zatiranju našega elementa, da je splitska katoliška duhovščina v posebni spomnici na papeškega nuncija v Beogradu ogorčeno ugotovila: «Rimska kurija se je postavila v službo italijanske imperijalizma». Naše ujedinenje v enotno državo je bilo in je očitno Vatikanu še vedno trn v peti. Od vsega početka je v katoliška politika podpirala separatistične struje in nad vse značilno je, da je bila naklonjena tudi Radiću, ki je nekoč slovesno proglasil, da Hrvati ne bodo mirni, dokler jih Rim ne prekolne in ki je svojo protipopovsko gonjo gnil včasih do paroksisma. V tej mentaliteti rimske kurije je iskati tudi pravi razlog za prehod naše klerikalne stranke od narodne in državne ideje k separatizmu in federalizmu. Ko je bila sprejeta Vidovdanska ustava je papeški oficijelni list «Osservatore Romano» z zadovoljstvom beležil vest, da se smatra, da ta ustava ne bo dolgo živela in da se bo morala umakniti federativni konstituciji.

Nič ni pomagalo, da je vidovdanska ustava zajamčila veri in cerkvi popolno svobodo, da se je Jugoslavija skrbno čuvala vsakega konflikta z upravljanimi interesi cerkve in da je v naši novi državi ostal katoliški cerkvi v skoraj nezmanjšanem obsegu obvarovan privilegiran položaj, ki ga je imela v nekdanji katoliški Avstriji. Vatikani pri vsaki priliki pokaže, da mu je Jugoslavija «res ingrata».

V zadnjem času se je sicer zdelo, da se pripravlja preokret k holišemu. Rimska kurija je morda uvidela, da je v marsičem šla predač in da se politika, ki jo je inavgurirala proti naši državi, ni potrdila. Obratno, obračun v svojih posledicah proti njej, ojačanje in napredovanje konsolidacija naše države na so ji pokazale, da je z novo državo na slovenskem Balkanu računati kot z močnim faktorjem. Tako je Vatikani kazal nekaj časa prijazne lice in dal je celo izjave, ki naj bi bile dokazovale, da se ne strinja z brezvestno zlorabo cerkve in vere, ki jo vrši klerikalna stranka v svojem boju proti konsolidaciji države. Zdelo se je tudi, da je nastopil psihološki moment, ko bo mogoče prijateljsko in z utemeljenim upanjem na uspeh razgovoriti o sporazumni definitivni ureditvi odnosov med katoliško cerkvijo in državo.

Pričela so se pogajanja za konkordat. Naša država hoče živeti s cerkvijo v miru in prijateljstvu, ona iskreno želi, da bi se katoliški del našega naroda počutil tudi v verskem oziru popolnoma zadovoljnega. Ona ima le eden veliki interes: da si zagotovi lojalnost cerkve in da očuva kot versko mešana država verski mir. In kot predstaviteljica suverena jugoslovanskega naroda ima plemenito stremljenje, da obnovi staro narodno pravo iz časov Cirila in Metoda, ki nikdar ni zamrlo in ki v lastni narodni državi postaja vprašanje nacionalnega ponosa in prestiža, pravo slovenskega bogoslužja. Pokazalo se je na, da ima pač prebrisana vatičanska diplomacija sposobnosti se vsaj navidez prilagoditi razmeram, da ni računala s posledicami mentalitete, ki je po njeni zaslugi in pod njenim vplivom prevladala v klerikalni stranki ter je danes merodajna za vslo klerikalno politiko v naši državi.

Tako je prišlo, da je baš v dobi pogajanj za konkordat pričela pravcati ofenziva klerikalne stranke proti sporazumu med cerkvijo in državo. Ako je Rim bil pripravljen popuščati od svoje intransigence, so klerikalci ostali nepo-

Popolna nesigurnost o stanju politične situacije

Razgovori med radikali in radičevci bodo danes zaključeni. — Po verziji pristašev RR pride še ta teden do izvršitve RR sporazuma, po drugi verziji bo sivar odločena. — Končna odločitev je pri Pašiču.

Beograd, 8. julija. r. Danes se je od 10. do 1. popoldne vršil četrti oficijelni sestanek delegatov radikalne stranke in radičevcev. O tej seji ni bil izdan noben komunikat, a je predsednik radikalne delegacije Marko Gjurič izjavil novinarjem, da poteka pogajanja povoljno in da se razgovori približujejo koncu, na kar je dodal: «Nadaljujejo se jutri ob pol 10. dopoldne na istem mestu in s istimi ljudmi». Ta izjava je izzvala zelo različne komentarje. Eden izmed radikalnih delegatov je izjavil Vašemu dopisniku, da se razgovori, oziroma zasliševanje radičevskih želja približujejo zaključku, nakar se vse predloži v odločitev min. predsedniku Pašiču.

Beograd, 8. julija. p. Položaj se danes ni izpremenil. V političnih krogih vlada popolna nesigurnost in se razširja najbolj fantastične kombinacije, ki so tako kontradiktorične, da ni mogoče iz njih ničesar sklepati. Pristaši aranžmana RR znova lansirajo vesti, da je sporazum že gotova stvar. Tako poročajo današnje večerno «Vreme», da bo jutri popoldne definitivno redigirano in podpisano besedilo sporazuma od obeh delegacij. Po zatiravanju «Vremena» se bodo pričela jutri tudi že pogajanja o razdelitvi resortov za novo vlado RR. Kar se tiče Radića, dr. Mačka in ostalih interniranih voditeljev nekdanje HRSS, je rešitev tega vprašanja baže prepuščena novi vladi po njeni sestavitvi. Izgleda, pravi «Vreme», da bodo dr. Maček in tovariši takoj po sestavi nove vlade izpuščeni, Radičev proces pa bo abolidan. «Vreme» izjavlja, da bo najbrže še ta teden podala sedanja via da ostavko, nakar bo takoj sestavljena nova koalicijska vlada.

V nasprotju s temi informacijami se je zvečer po Beogradu lansirala vest o bližajoči se homogeni radikalni vladi, ki bi jo dobrohotno podpirali — radičevci in samostojni demokrati. Po drugi verziji je bilo na današnjem sestanku zopet načeto vprašanje Narodnega bloka. Radikalni so utemeljevali potrebo da sodelujejo na vladi tudi člani SDS, kar pa so baže radičevci ponovno odklonili. Z istega vira se zatiruje, da je bilo radičevcem rečeno, da ostanjejo samostojni demokrati v kombinaciji brez Pribečevića, ki da je izjavil, da noče s

HSS. Radičevci pa so baže vztrajali pri tem, da se sklene sporazum le za RR-vlado. Zvečer se je po mestu razširila govorica, da se je na današnjem sestanku že razpravljalo o razdelitvi portfeljev, ne da bi prišlo do sporazuma. — Radičevci zatirujejo, da imajo vtis, kot da se rešitve sporazuma zavlačuje in da hoče dobiti Pašić, kakor običajno, dovolj časa.

Kot gotovo se mora smatrati sledeče: Razgovori med radičevci in radikali bodo jutri končani. O njih se sestavi zaključni zapisnik, ki bo izročen min. predsedniku Pašiču v končno oceno in odločitev. Pašić bo pripravil svoje poročilo za radikalni klub ter sestavil referat za kralja. Kako bo končno odločil Pašić se seveda ne ve. V zadnjih dneh so se vršile ponovne konference med njim in ostalimi voditelji Narodnega bloka ter je bil, kakor vse kaže, dosežen popoln sporazum glede nadaljnega postopanja.

Postojajo v glavnem dve verziji: ena zatiruje, da hoče Pašić predno pristopi končni rešitvi, ki bo vsekakor združena z novimi napori zanj in z ozirom na dejstvo, da radikalni klub nikakor noče storiti dalekosežnih sklepov brez njegovega stalnega sodelovanja, okrepiti svoje zdravje in da je torej računati z odložitvijo končne rešitve do njegovega povratka iz kopaljšča. Po drugi verziji je Pašić mnenja, da bi bilo potrebno, da se o celi stvari konsultira narod bodisi na shodih ali pa celo potom novih volitev.

Karakteristično za celo situacijo je, da se nocoj vsi kažejo zadovoljne: pristaši solucije RR, pristaši solucije Narodnega bloka, pa tudi načelni nasprotniki obeh teh kombinacij — voditelji opozicijskega bloka.

Izmisljena vest o sestanku med Pribečevićem in Živkovićem

Beograd, 8. julija. r. Opozicijski listi so prinesli vest, da se je večeraj dopoldne sestel minister Pribečević s predsednikom radikalnega kluba Ljubo Živkovićem, in trdili, da je predsednik Živković pozval Pribečevića, naj poda ostavko. Vaš dopisnik je pooblaščen izjaviti, da se minister Pribečević s predsednikom radikalnega kluba Živkovićem sploh ni sestel.

Seja Narodne skupščine

Ostavka dr. Lukinića sprejeta. — Dr. Žerjav zastopnik ministra pravde. — Prerokanja in prepričanja med radikali in zemljoradniki. — Razprava o obtožnici proti dr. Lukiniću.

Beograd, 8. julija. p. Na današnji seji narodne skupščine, ki je pričela ob 17. uri, je bila po izvršenih formalnostih naznanjena ostavka ministra pravde dr. Lukinića in prečitani kraljev ukaz, s katerim je imenovan za zastopnika ministra pravde minister za šume in rudnike dr. Gregor Žerjav. Med čitanjem kraljevega ukaza so se poslanci dvignili in vzklikali: »Živel kralj!».

Poslanec Pavle Radić je odložil svoja mandata v šibeniškem in banjaškem okraju. Na njegovo mesto sta bila poklicana v skupščini Milan Ježić in Josip Pasarić, ki sta bila že med seboj zaprisežena. Na mesto smrtno ponesrečenega poslanca Ajdanovića je prišel v zbornico Mustafa beg Kapetanović, ki je bil istotako danes zaprisežen.

Odbor za proučevanje zakona o srbsko-pravoslavni cerkvi se je konstituiral in izvolil za predsednika Vojko Janjiča, za tajnika pa Bogoljuba Kujundžića.

Finančni minister dr. Stojadinović je sporočil, da bo na interpelaciji poslanca dr. Šečerova in tovarišev o finančni politiki vlade odgovoril takoj, ko pride interpelacija na dnevni red.

Postavljeni in so pričeli z vso vneto uveljavljati svoj vpliv pri Vatikani, da otekočijo odnosno onemogočijo ureditev cerkv. problema, s katero bi klerikalizem izgubil nekaj najjačih svojih agitacijskih gesel. Tako so naši klerikalci intervenirali, da je papež povodom svetloletnega romanja sprejel v posebno avdienco Slovence kot poseben narod, kar se je obhiti in tolažilo kot demonstracija proti Jugoslaviji. Vpliv klerikalnih krogov iz Juoslavije na pogajanja za konkordat je postajal vedno večji ter je povzročal težkoče celo v vprašanjih, ki se v pripravljanih razgovorih niso zdeli težavna. Zatirjuje se, in zelo verjetno je tudi, da so bili posebno slovenski klerikalni voditelji silno pridno na zakulisnem delu, da preprečijo sporazum. Na nekem sestanku v Ljubljani se je eden izmed njih baže izrazil, da je škof Jeglič v Rimu močnejši nego cela Jugoslavija. ... Da so razne intrige uspele, ni čudno, ako si predložimo zgoraj obeleženo predispo-

zicijo Vatikana napram naši državi. In tako so pogajanja obstala na takih zadevah, ki jih v drugih državah Vatikani brez vsega obotavljanja priznava kot vprašanja državne avtoritete in je tudi uredba slovenskega bogoslužja ostala nerešena, akoravno zanj ne govori le stara tisoletna pravica, temveč tudi slovesna (kakor se je izkazalo žal neiskrena) spomenica jugoslovanskega episkopata!

Vse kaže, da skuša klerikalna politika onemogočiti sporazum ureditev odnosov med cerkvijo in državo. Spekulacija, ki jo s tem zasleduje, se ne bo obnesla. Mišljenja smo, da je treba tem energičnejše pristopiti delu za zakon o verskih odnosih v naši državi, ki je v projektu že gotov. Sploh je bila morda pogreška, da nismo najprej ustvarili svojega zakona, ki bi dal našim delegatom trdno podlago za pogajanja v Rimu ter pokazal vatičanski kuriji, da se Jugoslavija ne šali in da naš narod noče biti več predmet tuje politike.

Razprava o tiskovnem zakonu

Četrto, peto in šesto poglavje sprejeto. — Vprašanje razlajenja tujih vladarjev in popravarski paragraf.

Beograd, 8. julija. r. Ob 11. dopoldne se je v zakonodajnem odboru nadaljevala podrobna razprava o tiskovnem zakonu. V diskusiji je bilo četrto poglavje in se je največ debatiralo o čl. 19. ki govori o prepovedi listov.

Posl. dr. Hohnjec je zahteval, naj se črta določila o prepovedi izhajanja listov zaradi žalitve tujih vladarjev. Posl. Zanič je utemeljeval svoj predlog, da se prepoved listov po čl. 138 Ustave odpravi ter je opozarjal da je vložil v skupščini predlog o ukinitvi tega člena ustave. V istem smislu so govorili tudi poslanci Gosar in Polić. Odgovarjal je minister dr. Srškić, ki je izjavil, da obstojita proti zlorabi s strani policije dve sodni instanci in radi tega se tudi spošta paragrafa 19. in 25. tiskovnega zakona. Zaščita časti tujih vladarjev se nanaša samo na one države, s katerimi imamo recipročne obveznosti. Večina je odklonila predloge opozicije in je bil čl. 19. sprejet. Čl. 20, 21., in 22. so bili sprejeti brez izprememb. Ker se je čl. 23 črtal in spojil s čl. 19. se je prešlo na čl. 24., ki je bil sprejet sporazumno. Čl. 25 je bil sprejet s predlogom dr. Kumanudija, da se doda drugi točki določilo »in državni tožitelji«. Čl. 26 je bil odločen, nakar se je prešlo na V. poglavje in čl. 27, ki govori o popravkih. Govorila sta posl. dr. Kumanudi in Smodej, ki jima je odgovarjal minister dr. Srškić. Pri glasovanju je večina sprejela čl. 27, ki se glasi: »Urednik lista ali periodičnega časopisa je dolžan, da sprejme in natisne v listu ali časopisu vsak popravek navedenih dejstev v njegovem listu, ki mu ga pošlje oblastvo, na katero se nanašajo. Istotako je dolžan, da natisne popravek privatne ali pravne osebe, katere ime je v zvezi z njenim delom ali življenjem je omenjeno v no-

vinah ali časopisu, bodisi, da se v popravku navedena natisnjena dejstva označujejo navede točen naslov članka, ki ga popravljamo, s katerimi se zavračajo ali odbijajo natisnjena dejstva. Popravljalec je dolžan, da navede točen naslov članka, ki ga popravlja, kakor stolpec strani in številko novin, v katerem je izšel članek. Popravek se dostavlja uredniku s pošto na povratni recept ali pa preko pristojnega sodišča prve stopnje.

Večina je nadalje sprejela čl. 28. ki pravi, da se popravek mora natisniti v prvi ali drugi naslednji številki ali nadalje v roku dveh dni, odkar ga je urednik sprejel, brez kakih dodatkov v besedilu samem ali pod istim naslovom. Popravek se mora natisniti v onem delu novin ali časopisa, v katerem je bil objavljen članek, na katerega se nanaša, in sicer z ravno tako velikimi črkami, kakršne je imel članek, ki se popravlja. Popravek se mora natisniti brezplačno.

Nadalje je bil sprejet čl. 29. ki se glasi: »Urednik je oproščen dolžnosti, da natisne popravek, v teh slučajih: 1.) Ako ni podpisal, ali ako ga ni podpisala ona fizična ali pravna oseba, katere ime je bilo omenjeno v članku, 2.) Ako je popravek, poslan od oblastva ali privatne osebe dvakrat večji, kakor je bila tiskana stvar, ki je popravlja. 3.) Ako vsebuje popravek kako kaznjivo dejanje in ako je neuljudno napisan. 4.) Ako je popravek napisan v drugem jeziku, kakor članek, ki se popravlja. 5.) Ako je preteklo šest tednov od dneva, ko je bil članek objavljen. 6.) Ako nasprotuje čl. 74 tega zakona.

Zatem so bili sprejeti čl. 30, 31, 32, in 33. S tem je bilo sprejeto tudi VI. poglavje in se je seja nato zaključila. Prihodnja bo sklicana pismeno.

Vladna kriza v Italiji vsled padca lire

Odstop finančnega in gospodarskega ministra. — Fašisti pretepli opozicijskega poslanca. — Stavka v Trstu.

Rim, 8. julija. a. Vladna kriza, ki se je pričela vsled padca lire, za kar naj bi bila odgovorna predvsem finančni minister in minister za narodno gospodarstvo, se je pojavila danes z ostavko finančnega in zakladnega ministra De Stefanija in ministra za narodno gospodarstvo Nave. Ministrski predsednik je sprejel obe ostavki. O naslednjih odstojstvih ministrov se še ni odločilo. Vladni krogi menijo, da se bo v imenovanjem novih ministrov izboljšala tudi valuta, katere padec smatrajo opozicijske skupine kot posledico notranjepolitičnih razmer. Z vso gotovostjo se pričakuje, da prevzame finančno ministvo grof Volpi, dočim se imenuje kot naslednik Nave poslanec Belluzzo.

Bari, 8. julija. a. Stročji sta prispela v Bari opozicijska poslanca Viola, bivši predsednik organizacije bojovnikov in Bavaro. Na postaji ju je sprejelo večje število policijskih agentov, ki so se priredili proti njima sovražne demonstracije, ki so se nadaljevale do hotela, v katerega so hoteli fašisti udreti skozi okno prvega nadstropja ter preteptati oba poslanca. Pozneje se je zgla-

silo v hotelu sam kvostor, ki je preprtal oba poslanca, da je najpametneje, da takoj odstopujeta v Rim. To sta tudi storila, toda fašisti so klub močni straži, ki je spremljala oba poslanca na kolodvor, predrti kordon in vdrla v postajo poslopje. Tam so oba poslanca pretepli z gorjastimi. Orožniki so komaj preprečili, da fašisti niso vdrli še v vlak, kamor sta vstopila oba poslanca. Ko je vlak odšel, so fašisti priredili zmagoslaven obhod po mestu.

Trst, 8. julija. a. Danes dopoldne je tukajšnjem »Stabilimento Tecnico« pri Sv. Andreju izbruhnila stavka. Vzrok stavke je ta, da je vodstvo zavoda hotelo znižati plačilo za akordno delo. Ker so se delavci zbrali v tovarni in razpravljali o tem vprašanju, je ravnateljstvo zavoda poklicalo k sebi predsednika delavske komisije in ga po daljšem razgovoru odpustilo iz službe. To je dalo povod, da je delavstvo pričelo s pasivno rezistenco, nakar je ravnateljstvo ob 10. izprlo vse delavce. 2000 delavcev je na cesti. Tekom današnjega dneva se še niso vršila nikakva pogajanja med obema strankama upati pa je, da se prično jutri.

Pred novo akcijo ruskih emigrantov

Vseruski emigrantski parlament v Parizu. — Emigranti sestavijo svojo vlado. — Na razpolago imajo baže ogromna denarna sredstva.

Berlin, 8. julija. s. V avgustu se bo v Parizu sestel parlament ruskih emigrantov, ki ga bodo izvolili trije milijoni ruskih emigrantov. Parlamentu bo predsedoval veliki knez Nikolaj Nikolajevič. Na prvih sejah naj bi bila izvoljena vlada, ki naj bi iskala priznanja vlesil na zunaj. Sklenjeno je bilo že, da se reorganizira ruski generalni štab.

Vsi ti ukrepi naj bi služili kot priprava za splošno akcijo proti sovjetom. Kot prvi korak se napoveduje poziv obmejnim državam; naj bi svoje meje začrtile proti Rusiji s pripravo belih bojnih enot. Iz dejstva, da razpolaga to gibanje z izdatnimi denarnimi sredstvi, se da sklepati na dalekosežnost njegovih korakov.

Pašić odpotuje na lečenje

Odpotuje v soboto v Karlove Vari.

Beograd, 8. julija. p. Danes od 11. do 12. popoldne se je vršil v stanovanju ministrskega predsednika Pašića zdravniški konzilij, obstoječ iz dr. Antića, dr. Vrbničkica in dr. Nikolajevića. Zdravniki so soglasno ugotovili znatno zboljšanje zdravstvenega stanja g. Pašića. Pljučnica ni zapustila nikakih težkih posledic. Bolnik se čuti popolnoma svežega in krepkega. Njegovo subjektivno razpoloženje je bilo danes nadvse povoljno. Ministrski predsednik se že spreha s svojo družino v parku. Po nasvetu zdravnikov odpotuje g. Pašić najbrže v soboto v Karlove Vari na daljši oddih.

Danes popoldne je Pašić v zvezi z dopolnjenim sestankom radičevskih in radikalnih delegatov dalje časa konferiral z Markom Gjuričevićem. Delegata Trifković in Živković sta popoldne redigirala besedilo za pismika o današnji seji.

Doklade za terensko službo poštinih nameščencev

Beograd, 8. julija. p. Ministrski svet je podpisal uredbu o posebnih dokladah poštinih nameščencev za dela in potovanja na terenu.

Porast dinarja v Curihu

Dunaj, 8. julija. s. Radi izboljšanja švicarskega franka so danes padla skoraj vsa plačilna sredstva v Curihu. Samo beograjska in atenska deviza sta se malo zboljšali.

Neprestani potresi na Japonskem

London, 8. junija. s. Kakor javljajo »Times« iz Tokija, se je sinoči ob 1.45 v Hagaji pojavil težak zemeljski sunek, ki ga je bilo čuti po vsem zapadnem Japonskem. Prestrašeni prebivalci so zbežali iz hiš ter prebili noč na prostem. Vesti o škodi in človeških izgubah še niso prispale.

Ledererjeva obsojena na smrt

Budimpešta, 8. julija. s. Mitzi Lederer, žena Gustava Ledererja, ki je skupno s svojim možem umorila mesarja Koudelko, je bila danes obsojena na smrt na vesalih. (Glej poročilo na 5. strani.)

Česke sportnice v Jugoslaviji

Hazena Praga: Zagreb 6: 4
Zagreb, 8. julija. n. Današnja hazenska tekma Praga: Zagreb je končala s 6: 4. Zagrebčanke so bile močnejše v kombinaciji in tudi njihov napad je bil lepši, kakor napad Pražank. Zinaga Pražank je sledila samo vsled slabše obrambe Zagrebčank.

Allotria iz zagrebske politike

Pisanje radićevske «Doma». — Obračunavanje z zajedničarji. Zanimiva blokaška polemika.

Zagreb, 8. julija.

Dasiravno je radićevski «Dom» čisto navadna tedenska žurnala, ki prvem v skladu s tribunskimi manirami in intencijami svojih gospodarjev (to je: Radićeve porodice) vsako sredo servira seljaškim čitateljem poljubna modrovanja in prerokovanja, velja blokaškim organom za alfo in omego, za talumid celotne sporazumaške politike, kar zdaj «Dom» napiše in napove. Že dan prej, ko je «Dom» še v tisku Tipografi-je, si sporazumaška trobila s krtičnih odtiskov posnamejo posamezne «Domove» avtentične informacije in jih za gotov groš prodajajo svoji publiki.

Tako smo torej že danes zaraun čitali v «Juturnem listu» in ostalih blokaških organih, da «Dom» za ta teden vnovič napoveduje skorajšnjo sestavo nove vlade tako:le: «Narodni sporazum je stvarno gotov, treba je samo še formulirati skupni delovni program radikalno-seljaške parlamentarne večine, iz katere bo vsakogar še pred velikimi poletnimi počitnicami sestavljena skupna parlamentarna radikalno-seljaška vlada.» To je vsakega velika uteha za tiste, katerim je «Dom» prerokoval prošli teden, da bo 6. t. m. «sporazum» že izvršen in vlada RR postavljena. Toda seljak ni tako nestrpea kakor mestna gospoda — je nedavno pomenljivo zapisal isti «Dom».

V splošnem je tudi današnji «Dom» mršav in plitek. Pavle Radić objavlja na uvodnem mestu članek z blagovščnim naslovom: «Sav svijet i sva civilizacija stoje na međusobnom povjerenju», ter nekakšne sumljive reminiscen- ce iz svetovne vojne. O pogajanjih z radikali pravi Pavle Radić, da se vodi s «popolnim medsebojnim zaupanjem, s popolno iskrenostjo in največjo resnostjo». Nič ne išče strankarskih, še manj osebnih koristi, kje neki! Srbi, Hrvati in Slovenci — pravi Pavle — tokrat tako in drugič drugače — so v prošlosti in sedanjosti trije narodi, ki končno in hvalabog imajo svojo skupno narodno državo, ki jo morajo urediti in vnaprediti na temelju narodne suverenitete, narodnega sporazuma in seljaške demokracije. V Beogradu pa podpisuje načelo narodnega edinstva in definitivno ureditev države po Vidovdanskim ustavi. A v vojnih reminiscencah zagovarja svojega strica Stipo, da je verov- l v zmago antante. Medtem seveda stenoigrski zapisniki hrvatskega sa- bora nenobito svedočijo, da je Stipa Radić dne 22. decembra 1916. razsajal: «Mi smo Avstro-Slovani, kajti ker smo za habsburško dinastijo, smo obenem tudi slovanski centralisti in zato bo vojna končala z zmago central- nih držav!» ... Toliko samo za karak- terizacijo, kako zdaj radićevska familija skuša prati svoje avstrijskantsko perilo. Znanu reč je namreč, da je tudi Pav- le med vojno bil «propisni» — germa- nofil ...

Pogajanja med Grško in Jugoslavijo

Pred nekaj meseci je naprosila grška vlada našo vlado, naj bi se pričela po- gajanja za obnovitev zveze med Grško in Jugoslavijo. Zvezna pogodba iz leta 1913. je namreč postala brezpredmetna za nas vsled poraza Bolgarske v svetovni vojni in njene razorožitve. Naša vlada je ustregla grški prošnji in pri- čela so se pogajanja, dasi ni Grška stavila nobenih ponudb in je grška jav- nost zavzela napram tem pogajanjem zelo sovražno stališče, ko je naša vlada kot protiuslugo, da pomore tudi precej osamljeni Grški, zahtevala zase upravo Železnice Gjevgjelije—Solun, brez ka- tere je naša svobodna luka v Solunu skoro brezpomembna. — Pogajanja z Grško so se prekinila, vlada Mihaloko- pulosa je padla in na površje so prišli na Grškem ljudje, ki niso napram Ju- goslaviji bogvekak prijateljsko razpolo- ženi.

Pogajanja za obnovitev zveze z Gr- ško so zbudila veliko pozornost tudi v bolgarski javnosti in pojavili so se v njej glasovi, ki so se strinjali z našim stališčem, da je Solun naravno izho- dišče jugoslovenskega in bolgarskega zaledja k Egejskemu in Sredozemskemu morju. Zato je zbudil mnogo pozornosti tozadevni članek bolgarskega politika Grigorija Vasiljeva, člana demokratiške- ga ugovora, v polslužbenem glasilu Cankove vlade «Slovu». Člankar ugo- tavlja, da se Bolgarska sicer ne more vmešavati v pogajanja med Jugoslavijo in Grško, vendar pa je umevno, ako se zanima za značaj nove pogodbe, ki ne stremi toliko po zvezi, naplerjeni proti Bolgarski, kakor pa po rešitvi solun- skega vprašanja.

Vasiljev pravi, da se zdi rešitev tega vprašanja lahka onim, ki gledajo stvar od daleč in siliho ob strani k hitremu sporazumu. Grška naj bi omogočila Ju- goslaviji trgovino, Jugoslavija pa naj bi napram Grški postala popustljivejša. — Toda vedno naraščajoče potrebe širijo delokrog jugoslovenske trgovine, ki ji današnje meje ne zadoščajo več. Slo- vanskob prebivalstvo v Solunu, med ka- terimi je tudi mnogo Bolgarov, ki so bili svojočasno izgnani, zopet narašča. Mnogi Jugoslovenci se naseljujejo v So- lunu in poleg njih tudi Bolgari. Ju- goslavija namerava tamkaj zgraditi razna poslopja in ustanove ter prej ali slej dobiti v svoje roke tudi železniško zvezo.

Gospodarsko življenje Soluna se ne

Kar pa je v današnjem sporazuma- ško-slinavem «Domu» najpogostejše: da ne prinaša nikakega podrobnjšega po- ročila o burni nedeljski seji. Pravi na kratko, da je vse bilo «en o d u š n o», da se sporazum nikakor ne sme odlagati morda do jeseni, ker bi ljudstvo to sma- tralo kot odklanjanje sporazuma in kot dokaz, da tudi radikali stremijo za uni- čenjem hrvatstva vobče in seljaške stranke posebej.

O ostrih protestih zajedničarjev, o medsebojnih očitkih in famoznem glos- vanju za slepo zaupnico ni omenbe! Ker pa «Dom» vseeno ne more zajedni- čarjem ostati ničesar dolžan, spuša vso svojo jezo na beograjskega dopisnika «Hrvata» iz osješkega «Hrvatskega li- sta» (Vilovića), kar zmerja za dalmatin- skega batinaša, ter preko njegovih «podlih» informacij obračunava z zajed- ničarji: «Vsa odgovornost za to žalost- no in sramotno pisanje in za nedostojno iztovarjanje batinaških smeti pada pri «Hrvatu» na dr. Lorkovića, a pri «Hrvatskem listu» na dr. Paprato- vića ...»

To je kratek, toda zelo strupen vgriz v zajedničarsko gospodo radi nene opo- zicije proti «sporazumu». Predvsem «Hrvat» ga hudo občuti, in — molči.

Vrlo opažena je te dni ostra polemika med «Obzorom» in «Hrvatom», ki polaj- njuje vlogo zajedničarjev in polagoma spravlja izza kulis, kar je navadnemu radićevskemu zemljanu v pričakovanju «sporazuma» prikriti. «Hrvat» je «Ob- zoru» očitil, da tudi on deluje za raz- bitje hrvatske fronte in da je v službi radikalov. A «Obzor» odgovarja z obi-čajnim dolgim uvodnikom in «Hrvata» kratkoma stavlja v službo — Sveto- zarja Pribečevića ... Z ozirom na na- povedi, da bo že jutri sporazum gotov, je posebno interesantno «Obzorovo» za- trjevanje, da se je na sedanjo dispozicijo čakalo šest let, pa se lahko čaka še šest tednov — kaj pomenijo ti kratki mo- menti v vekovnem življenju narodov! «Hrvat» pa očita sproštovanju starina, da sam že cel teden živi od argumentov, ki mu jih nudi tisk g. Pribečevića «Ob- zoru» predbacuje «Hrvat», da s posebnim užitkom in mastnimi naslovi tiska vse one informacije, ki jih beograjska «Reč» prinaša proti sporazumu, a «Reč» da zopet vrlo pripravno kvitira te «Hr- vatove» simpatije. «To menjavanje ar- gumentov med «Hrvatom» in «Rečjo» je zares dražestno in karakteristično.» «Obzorova» razlaganja so tembolni interesantna, ker se polagoma v Zagrebu razodeva javna tajnost, da ima «Obzor» zopet ozke zveze s Stjepanom Radićem. A «Hrvat» navzlic vsem tem «infam- nim podtikanjem» vztraja na svojem stališču, da ni a priori nasprotnik spo- razuma in aranžmana RR, pač pa da nasprotuje ustvaritvi sporazuma na osnovi Pašićevega ali Pribečevićevega programa, to je: vidovdanske ustave.

more razviti, ako ne dobi jugosloven- skega lica, piše člankar. Poleg tega vo- di dejanski položaj tudi k drugim neiz- ogibni mposledicam. — Objektivno se more reči, da se drži Beograd točno določenih smernic.

Grki so pričeli zadnja pogajanja v Beogradu z miselnostjo iz leta 1913. Sebe, ko so jim bile izročene jugoslo- venske zahteve po gospodarskem raz- širjenju v Solunu in ob Egejskem morju, so spoznali, da so mirovne pogodbe ustvarile popolnoma nov položaj. Grki odstopajo, ker življenje tako zahteva in ker ima Grška samo tretjino jugoslo- venskega prebivalstva. Zato naj svojih moči ne precejuje. Z vsakim dnem se čuti jugoslovensko prodiranje k solun- skemu zalivu. Zato bi mogla nova po- godba med Beogradom in Atenami re- šiti solunsko vprašanje, a trajnega po- mena ne bi mogla imeti.

Nekateri politični krogi pripisujejo tem izjavam jezičarskega «Slova» več- ji pomen z ozirom na razvoj odnošajev med Bolgarsko in Jugoslavijo. Pripomniti pa je, da v Beogradu de- mentirajo, da bi se vršila kaka po- gajanja z bolgarsko vlado glede osnova- nja zveze med Bolgarsko in Jugosla- vijo, kakor so se pojavile zadnje dni v listih razne vesti.

Konflikt med Prago in Vatikanom?

Praga, 7. julija.

Včeraj je praznoval češkoslovaški narod Husovo proslavo z velikimi sve- čanostmi in ob udeležbi vseh narod- nih krogov. Kakor znano, je Husov dan od letos naprej češkoslovaški narodni praznik. To seveda ni bilo po volji klerikalcem, ki vidijo v Husu samo navad- nega heretika. Moravski klerikalci so že svojočasno naprosili Vatikan, naj bi storil pri češkoslovaški vladi potrebne korake potom svojega praškega nunci- ja. Najbolj so zamerili, ker je prevzel pokroviteljstvo proslave sam predse- dnik Masaryk in ker tvorijo častno pred- sedstvo visoki člani vlade. In klerikalci so zares dosegli, da se je vmešal v to čisto kulturno češkoslovaško zadevo Vatikan s sicer brezpomembno demon- stracijo, ki pa vendar more skaliti mir- ne odnošaje med vlado in vrhovnim zastopnikom katoličanov.

Sveta stolica je namreč ukazala ta- kojšnje odpovnanje svojega praškega nunci- ja Marmaggia, ki je včeraj zapu- stil Prago in se napotil v Rim. Na ko- lodvoru so se poslovili od nlega nad-

škof Kordač v spremstvu drugih cerk- venih dostojanstvenikov.

Klerikalno časopisje je vzdignilo ve- lik hrup in naznanja vse mogoče posled- ice. Očeljni organ klerikalne stranke «Lidove Listy» piše, da je moral mon- signor Marmaggi zapustiti Prago v protest proti predsedniku Masaryku in celokupni vladi. Narodno-socialistično «Česke Slovo» je izdalo posebno iz- dajo, kjer poroča o papeški demonstra- ciji napram češkemu narodu, katerega je Vatikan silno razžalil. Vsak napad na Husa je dosedaj vedno vznemiril češki narod do skrajnosti. Vatikanovo očitane predsedniku Masaryku, da se je udeležil Husove proslave, je nedo- voljeno vmešavanje v notranje zadeve. Podobno piše vse nacionalno in na- predno časopisje.

Češkoslovaški vladi, kije šla dosedaj morda še preveč na roko Vatikanu, ta incident ne more biti všeč. V zunanem ministrtvu so izjavili «Prager Tag- blattu», da ne verujejo v prelom diplo- matskih odnošajev z Vatikanom in da gre brezdvomno le za navaden protest diplomatskega značaja.

Parlamentarni položaj v Belgiji

Pariz, 4. julija.

2. t. m. se je odločevala usoda bel- gijskega katoliško-socialističnega kabi- neta Pouillet-Vandervelde. Po burni debati je končno parlament sprejel za- upnico vladi s 123 proti 37 glasovom in 15 abstinentam.

Izid glasovanja je velik uspeh za vlado, saj je do zadnjega trenutka bilo popolnoma negotovo, ali bodo socia- listi vztrajali v koalicijski s katoliškimi demokrati ali pa se bo njihova zveza končno razbila ob vprašanju ženske volilne pravice v provincah.

Današnja klerikalno-socialistična vla- da v Belgiji je, kot znano, plod dolgo- trajnih in trudopolnih pogajanj. Po celi vrsti brezuspešnih poskusov, ki so od volitev 5. aprila trajali celih 73 dni, se je kraljevemu mandatarju grofu Pouillet- u posrečilo pridobiti socialiste za so- delovanje z demokratičnim delom bel- gijskih klerikalcev. Prvotno bi imeli socialisti in klerikalci sestati enako število portfeljev v koalicijski vladi. Ker pa so socialisti zahtevali zase zu- nanje in notranje ministrtvo, torej sko- ro vso vladno moč, so se klerikalci uprli načrtu. Desnica (tako se v Belgiji pravi klerikalcem) je kombinacijo od- klonila.

Pouillet in Vandervelde pa nista mi- rovala. Njunim skupnim naporom se je posrečilo sledeči kompromis:

Klerikalce Pouillet je obdržal minist- rsko predsedstvo in portfelj za gospo- darske zadeve. Socialist Vandervelde je sprejel zunanje zadeve. Zato pa se je notranje ministrtvo poverilo izven- parlamentarnemu liberalu s konservati- tivnimi tendencami, ki uživa simpatije katoličkov, znanemu pravniku baronu Rolinu-Jacquemynsu. Vojno ministrtvo je prevzel general Keestens, znan po svoji levčarsko-liberalni orijentaciji.

Ostali portfelji so se razdelili enako med klerikalce in socialiste. Katoliki so dobili pravdo (Tschoffen), finance (Jannsen), kolonije (Carton), poljedel- stvo (Van de Vyvere). Socialistom je pripadlo: delo (Wauters), železnice (Anseele), vede in umetnosti (Camille Huysmans), javna dela (Laboulle).

Nova vlada se je predstavila s svojo izjavo parlamentu 23. junija. Deklara- cija je bila zelo enostavna. V verskih zadevah se je postavila na status quo. V splošnem se je opazala prevlada fi- nančnih, gospodarskih in socialnih vprašanj. Predložilo se je par reform- nih zakonov, predvsem na polju socia- lnih zakonov, predvsem na polju socia- lnega zavarovanja.

Izglasovanje zaupnice vladi bi se bi- lo izteklo brez incidenta, da ni Carton de Wiart izval resnega konflikta s svojo zahtevo, da se vnese v vladni program ženska volilna pravica v pro- vinciah. Kot je razumljivo, so belgijski klerikalci pristajali ženske volilne pravice, dočim ji socialisti, zlasti valonski nasprotujejo. Ko so socialisti zvedeli za klerikalni načrt, so poslali delega- cijo k ministrskemu predsedniku z zahte- vo, da se upre predlogu, ki hoče po- staviti žensko volilno pravico na dnevni red. Pouillet ni hotel ustreči socia- listični zahtevi, češ, da hočejo kleri- kalci ohraniti v tej zadevi proste roke.

Na seji parlamenta se je razvila bur- na debata in klerikalno-socialistična koalicijska je bila na robu prepada. Konč- no se je dosegel kompromis, da se vprašanje ženske volilne pravice od- loži za konec julija, do proračunske de- bate. Na ta način se je začasno rešila črno-rdeča koalicijska.

Zanimivo je, da je le 51 katoličkov glasovalo za vlado, dočim so valonski klerikalci nastopili proti njej. Tako je prvič klerikalna desnica razcepljena na parlamentarnih tleh in vse kaže, da to ostane tudi v bodoče. Zadnji dnevi tega meseca pa bodo pokazali, če je čr- no-rdeča koalicijska zmožna življenja in če ne bo morala narediti mesta socia- listično-liberalni koalicijski po francoskem vzorcu z izrazito antiklerikalno ten- denco ali pa — novim volitvam.

Damske promenadne toalete

najnovejše kreacije, na izblro in po meri:

Modni atelje M. Šarc Ljubljana
Kongresni trg 4-I.

Politične beležke

+ Dr. Korošec želi sporazum. Med- tem ko «Slovenec» trdi, da so se kleri- kalci sami izključili od pogajanj za spo- razum, ker nečejo tako sramotno kapi- tulirati kakor radićevci, pa poje dok- tor Korošec v Beogradu drugo pesem. Tako poroča «Politika», da se je na pon- deljkovi seji Narodne skupščine prepri- ral s klerikalci radikalni poslanec Ži- vojnović, ki je zaklical: «Vi iz opozici- je sabotirate delo!» — «A, kje so tvoji radikalni ministri?» je vprašal dr. Ko- rošec ironično se smejoč. «Oni saboti- rajo delo. Razen dr. Žerjava ni niko- gar.» — «Oni imajo važnejši posel! De- lajo sporazum!» — «Zakaj pa ne delate sporazuma z nami?» je vprašal doktor Korošec. — Evo! Tudi dr. Korošec bi torej po lastni izjavi rad stopil v po- gajanja za «sporazum». Očividno se m- vedel, da je SLS medtem postala po- nosna in se od pogajanj sama izključila, kakor pravi «Slovenec».

+ Klerikalci v borbi za vlado Na- rodnege bloka. Vsa slovenska javnost opaža, da so klerikalci s «Slovencem» na čelu in z obupnim nastopanjem proti vsakršnemu aranžmanu med radikali in radićevci postali preko noči — najve- tejši poborniki za nadaljnji obstoj vla- de Narodnega bloka. Kajti to je jasno: ako klerikalci okorčeno odklanjajo sle- herno solucijo, po kateri bi iz opozi- cijske družine izgubili radićevce, pri- značajo s tem obenem, da jim je sto- krat ljubše, ako še nadalje ostane na krmilu Narodni blok, pa što Bog dade i sreča junačka ... Ena sama tiha, pristno klerikalna in zato nekrščanska, nada jih navdaja pri tem: da utegne g. Pašić čimprej opešati ali celo umreti, nakar si obetajo razkroj radikalne stranke, razpad Narodnega bloka in novo vlado, v kateri bi bili tudi oni, klerikalci! Tak je sedaj ves politični koncept klerikalcev, s katerim ope- rirajo med svojimi razočaranimi prista- ši. «Domoljub» ga je minuli teden javno izblebetal, a poslanec Smodej ga je v nedeljo na Homcu podrobneje razla- gal krščansko-socialnim delavcem. «Kdor drugim jamo koplje ... no, to smo že povedali. Klerikalci vsekakor ne bodo nikogar več pokopali, a njihova sedanja vnetost za nadaljnji obstoj vla- de Narodnega bloka ostane kuriozno poglavje iz historije klerikalnih vele- politikov.

+ Nova stopnja razvoja Pucljeve stranke. Zadnji «Kmetiski list» odločno odklanja, da bi se pristaji Pucljeve in Prepeluhove stranke imenovali napred- njake. Še nedavno pa je bilviše glasilo SKS, ki ga sedaj nadomešča «Kmetiski list», protestiralo proti temu, da bi smeli le samostojni demokrati reklami- rati zase naslov naprednjstva in je za- trjevalo, da so pristaji SKS najmanj tako dobri naprednjaki kakor somišle- niki SDS. Po sklenjeni zvezi s Prepe- luhovimi republikanci novo glasilo Pu- cljeve stranke odklanja ta naziv in od- krito priznava, da se nam zdi to pošteno. Zakaj naj bi se Pucljevi ljud- je imenovali naprednjaki, če pa hodijo rakovo pot?

+ Nečejo biti separatisti! Pucljevo-Prepeluhovo glasilo odklanja očitek se- paratizma. «Slov. republikanec» je do zadnjega časa naglašal, da je rešitev Slovencev mogoča samo v federativni republikanski Jugoslaviji, v kateri bi imela Slovenija popolno zakonodajno in finančno samostojnost. Prepeluhovi- ci od tega svojega načela niso odstopili ko so ustanovili s Pucljem slavno «Zve- zo slovenskega kmetkega ljudstva» in tudi Puclji ni nikjer in nikdar izjavil, da sklepa s Prepeluhovimi republikan- ci zate zvezo, ker so se odrekli zahtevi po federativni republiki. Zato bi že- lelli, da «Kmetiski list» kot glasilo naše kranjske PP zveze jasno in odločno po- ve, ali se je g. Prepeluh v imenu svoje stranke odpovedal zahtevi po federativ- ni republiki, ali pa je morebiti g. Puclji pristal na Prepeluhovo federativno re- publikanstvo. Kadar bomo dobili na to jasen odgovor, se bomo lahko še nadalje pomenili o separatizmu Puclje- ve - Prepeluhove stranke.

+ Pucljeva skrb za inteligenco. Puc- ljev list piše, da se inteligenca nahaja v veliki stiski. Ogromna večina inteli- gence se je namreč doslej oklepala dr. Žerjava, ker je pričakovala od njegove milosti razne ugodnosti. Kakor pravi «Kmetiski list», pa doživlja sedaj ta in- teligenca trenutek, ko Žerjava moč in slava gineta kakor spomladanski sneg. Med klerikalce ta inteligenca tudi noče iti in sedaj se bori med obema stoloma kakor večja okoli luči. «Kmet- ski list» menda sedaj pričakuje, da bo ta inteligenca vstopila v Pucljevo - Pre- peluhovo stranko, v kateri bi jo naučil Puclji prepevati na odloženi Radićevi tamburici o «republiku svemu svetu di- ki». Prepeluh pa jesti Radićev luk. Ka- kor se vidi, presoja g. Puclji slovensko inteligenco po svojih duševnih sposob- nostih in moralnih kvalitetah.

+ Razkol v Radićevem poslanskem klubu. «Vreme» poroča, da je še samo s tem, ker je na zadnji seji poslanskega kluba HSS večina izrekla zaupnico Pavlu Radiću, ne da bi imel prilike po- ročati o pogajanjih z radikali, obsojena politika zajedničarjev ter se radi tega smatra, da jih bo Pavle Radić javno pozval, naj odlože svoje mandate, ker so bili izvoljeni z glasovi HSS. Ako te- ga ne bodo storili, jih bo bržkone iz- ključil iz stranke in kluba. Ista usoda čaka vsekakor tudi one radićevce, ki so soglašali z zajedničarji. — Spor v po- slanskem klubu HSS bo imel po mnenju beograjskih političnih krogov tudi vpliv na pogajanja z radikali, češ, da se bo moralo to vprašanje prej razčistiti,

predno pride do eventualnega sporazu- ma, ker je gotovo, da morajo biti radi- kali sigurni, s kolikim številom radićev- skih poslancev lahko računajo. Kakor torej kaže, bo moral Pavle Radić raz- čistiti najprej razmere v lastnih vrstah. Zanimivo je, da se vsa ostala opozicija veseli razkola v Radićevem klubu. Ta- ko poroča «Slovenec», da je eden iz- med seljaških poslancev izjavil na ome- njeni klubovi seji, da kmetški ljudje ob- sojajo nehrvatsko politiko Pavla Radi- ča in da bi jo tudi Stjepan Radić nikdar ne odobral, ako bi vedel za pravo mišljenje svojih pristašev. «Pravda» poroča, da je Pavle Radić obdržal za- jedničarja dr. Lorkovića, da je šel k Pribečeviću in z njim skupno sabotiral sporazum. «Politika» pa poroča iz Za- greba, da bodo zajedničarji v slučaju, ako se Stjepan Radić izreče proti njim, sklicali vodstvo svoje stranke, ki bo zavzelo definitivno stališče, obvezno za zajedničarske poslance. Dr. Lorko- vić je izjavil informatorju «Politike»: «Ako skličemo sejo vrhovnega sveta stranke, vedite, da je Stjepan Radić re- šil vprašanje Hrvatske zajednice, ako pa ne pride do seje tega sveta, potem ostane HZ še nadalje v seljaškem klub- u». Kakor se vidi, bo opozicija kmalu v polni meri zaslužila naslov «bloka narodnega nesporazuma».

+ Važna napoved. Karlo Kovačević je znan radićevski hrust in podpred- sednik HSS. Med vojno je bil cugstfirer in še sedaj neminovno nosi po Beogradu c. kr. infanterijske hlače ter predseduje radićevskim sestankom. Tudi v nedeljo je v Zagrebu predsedoval, nato pa ne- katerim radovednim novinarjem izjavil: «Sporazum je gotov in bo podpisan jutri ...!» Sporazumaške novine ši- rom države zdaj dan za dnem ponat- iskujejo to velevažno izjavo, ki spomi- nja na oni znani afiš prefriganega ostirja: «Danes za denar — jutri za- ston!» Vsekakor ima Karlo Kovačević vsak dan prav, da bo sporazum pod- pisan — jutri ...

Po svetu

— Splošna stavka v Belgiji. Na kongresu strokovnih organizacij kovinskih delavcev, ki se je vršil v nedeljo v Bruslju, so bili od- klonjeni vsi predlogi glede znižanja mezd. Kongres je sklenil nadaljevanje stavke ter je proglasil splošno stavko.

— Atentat na mehiškega predsednika. Ko se je hotel mehiški predsednik Calles to dni odpeljati s železnico, so v za- dnjem trenutku opazili, da je bilo kolo loko- motive namenoma pokvarjeno. Oblasti so uvedle strogo preiskavo.

— Odpuštni komunistični profesorjev. Cil- aka vlada je odpuštila sedem univerzitetnih profesorjev radi komunistične propagande. Odpuščeni profesorji nimajo pravice do po- kojnine.

— Izid volitev na Holandskem. Uradno potrjen izid volitev na Holandskem izkaze- je številčno napredovanje levčarskih strank. Dosedanja sestava druge zbornice, ki šteje 100 članov je bila: katoličani 32, obe ortvo- dokski protestantski skupini 27. Takozvane koalicijske stranke z 59 člani so tvorile vla- do. Njihovo število je sedaj zmanjšano na 54. Katoličani so izgubili 2, protestanti pa 3 mandate. Socialistična stranka se je pove- čala od 20 na 24, demokratiški naprednjaki od 5 na 7, komunisti pa imajo sedaj samo enega. Tudi liberalci so padli za eno šte- vilko.

— Zanimiv govor angleškega delavskega voditelja. Na železničarskem zborovanju v Southbournu je bila predložena resolucija za povišanje podpore brezposelnim. Tej reso- luciji se je odločno uprli bivši minister Tho- mas, ki je izjavil: Naj se govori karkoli, jaz se bom boril do smrti proti temu, da bi se uvedlo na Angleškem ruske metode. Ako se uvedejo zvišane podpore, potem ne bo hotel nihče več delati in kdo naj izplačuje denar? To je absurdno in smešno. Brezpo- selnost se more rešiti le mednarodnim po- tom na ta način, da se obnovi medsebojni trgovina in da preneha vojni duh. Števil- tolikih brezposelnih je absurdno.

— Pristop Nemčije k Zvezi narodov. Reuterjev urad poroča iz angleških vladnih krogov, da ni izključen pristop Nemčije k Zvezi narodov še pred septembarskim za- sedanjem v Zenevi.

Turneja članov ljubljanske drame

Četrtek, 9.: Rogaska Slatina: «Scampolo».
Petek, 10.: Rogaska Slatina: «Vdova Ro- šlinka».

Sobota, 11.: Brežice: «Scampolo».
Nedelja, 12.: Vransko: «Smrti plesa».
Nedelja, 12.: Kapa: «Vdova Rošlinka».
Nedelja, 12.: Zalec: «Scampolo».

Ponedeljek, 13.: Brežice: «Smrti plesa».
Vse predstave se vrše točno ob 20. le- predstava «Vdove Rošlinka» v Kapli se prične ob 15.

CVETKO GOLAR:

VDOVA ROŠLINKA

komedija v treh de- janjih je pravkar izšla.

Cena za broš. izvod Din 25—,
za vezan izvod Din 35—,
brez poštnine.

Naroča se v knjigarni

TISKOVNE ZADRUGE,

Prešernova ulica šte. 54,
nasproti glavne pošte.

Naši kraji in ljudje

Učiteljska napredovanja

Na osnovi čl. 47. in 52. člena zakona o napredovanju s kraljevim ukazom:

V I. grupi II. kategorije: Terezija Cvar, učiteljica na Bizelskem; Ema Misel, učiteljica v Dolnjem Logatcu; Marija Blazin, učiteljica v Prihovi; Matilda Sml, učiteljica v Podgorju.

V II. grupi II. kategorije: Karol Bako, učitelj v Strukovcih; Leon Dobnik, šolski upravitelj v Strančah; Ivana Kugler, učiteljica v Podgorju; Tinka Požar, učiteljica v Vojniku; Ciril Bobič, šolski upravitelj pri S. Andražu v Halozah; Zora Blinc, učiteljica v Vinici; Ana Ojstriz, učiteljica v Ljubljani z 10 odst. po čl. 7. člena zak.; Pavla Semen, učiteljica v Lescah; Andrej Vilfan, šolski upravitelj v Sori; Olga Vodo, učiteljica v Vrbiču; učiteljica v Dragi; Alfonz Zavržnik, učitelj v Ribnici; Apolonija Zupanc, učiteljica v Radovljici.

Z odlokom g. ministra prosvete so napredovali:

V III. grupi II. kategorije: Valerija Arizler, učiteljica v Skarčevcih; Ema Likar-Gospodarič, učiteljica na Rakeku; Ana Melhva, učiteljica na Ucu; Ana Mitterhammer-Stegenšek, učiteljica v Toplicah pri Zagorju; Marija Ožakar, učiteljica pri Sv. Križu pri Kostanjevici; Marija Perko, učiteljica meščanske šole na Jesenicah z 10 odst. po čl. 7. člena zak.; Leopoldina Plevčič, učiteljica v Sevnici; Ana Semč, učiteljica v Šmarjeti; Franja Weber, učiteljica v Starem trgu pri Ložu; Vilma Kladnik, učiteljica v Sevnici; Stelka Juhart-Omladič, učiteljica v Brslavcih; Marija Kontler, učiteljica v Dolgi vasi; Cirila Rakovec, učiteljica v St. Pavlu pri Preboldu; Ana Vilhar-Lehman, učiteljica v Središču ob Dravi.

Arheološke izkopine v Južni Srbiji

Ze dva meseca in pol se vrše pod vodstvom ekspedicije Narodnega muzeja v Beogradu izkopavanja v antičnem mestu Stobi v Južni Srbiji, ob izlivu Crne reke v Vardar, čigar razvaline se nahajajo globoko v zemlji.

S sistematskim izkopavanjem tega starega mesta so pričeli začetkom junija preteklega leta. V razmeroma kratkem času so zadeli na starodavno gledališče, eno izmed najbolj ohranjenih. Letos so se dela nadaljevala brez prestopa in je pričakovati, da pridejo na dan še razne druge znamenite izkopine.

Kakor znanu, se nahaja Stobi 5 km južno od železniške postaje Gradsko, najmoderneje v naši državi, na valovitem terenu, ki obsega okoli 300.000 kvadratnih metrov. Nekdaj so se kričale tu štiri velika pota: prva je prihajala iz doline Morave in Vardarja iz sedanega Kostolca, druga iz plodne Panonije in Lihnidusa, sedanega Ohrida, tretja iz Serdice (sedanje Sofije), četrta iz Tesalonije. V rimski dobi je bilo mesto Stobi sedež rimske provinc Salutaris. Imelo je tudi kovnico za denar in glavno skladišče soli.

O zgodovini Stobija imamo malo podatkov. Prvikrat je omenjeno v dobi macedonskih vojn. Filip V., kralj Macedonskih, je v njegovih okolišč 1. 197 pred Kr. potolkel Dardane, barbarsko pleme, ki je prebivalo približno med Skopljem in Knjaževcem. Leta 183 pred Kr. je bilo Stobi po Titu Liviju, ki govori o Filipovih pohodih, že staro mesto. Nastalo je torej gotovo že pred prihodom Puntjanov. Leta 167. pred Kr. je bilo tamkaj že glavno skladišče soli za 3. macedonsko provincijo, v 3. sto-

letju po Kr. pa je Stobi postal kolonija. Mesto Stobi je imelo tudi pravico do kovanja lastnega denarja. Najstarejši dosedaj poznani novci izvirajo iz dobe cesarja Tita. Denar je bil iz bakra in je imel poleg napisu Municip. Stob. sliko Zeusa ali boginje Zmaje. Eden najinteresnejših je denar iz dobe cesarja Geta, ki predstavlja alegorijo mesta Stobi kot amazonko med dvema nimfama. Leta 479. so na svojem pohodu po balkanskem polotoku Goti oplenili mesto, ki pa se je zopet kmalu dvignilo. Leta 1040. se omenja zadnjič, in sicer v zvezi z imenom takratnega bizantinskega cesarja, ki je šel tedaj skozi mesto.

Na kraju, kjer se nahajajo sedaj ruševine, pokrite z debelo plastjo zemlje in travo, so se dvigale nekaj monumentalne marmornate stavbe in je vladalo izredno živahno vrvenje. Tu so hodile izmučene rimske legije s svojimi ponosnimi orli in pred zidovi mesta so umirale divje tolpe barbarskih plemen. Bogzna koliko generacij je na odkritih marmornatih sedežih gledališča ploskalo nadarjenim igralcem. Stoletja, zemlja in pozabljenje so pokrili nekdanji sijaj mesta. Šele sedaj prihajajo zopet na dan ostanki velike dobe Stobija.

Ekspedicija Narodnega muzeja je odkrila dosedaj del gledališča in velike krščanske bazilike, v katerih je našla krasna dela iz kamna, ki spadajo med najboljše te vrste. Ekspedicijo vodi univerzitetni docent in kustos Narodnega muzeja dr. Balduin Sarija. Pristojuje pa tudi dunajski vsenčistiški profesor dr. Eger, ki je že več let vodil izkopavanja v Dalmaciji, posebno v Saloni.

Črnomaljski glasovi

Približno pred pol leta je neki potnik opisal v «Jutru» Črnomaljske prometne prilike, ki so bile vse prej kakor vzorne. Vsi so takrat odobravalji potniške pritožbe. Vselej razorne ceste od kolodvora proti Črnomlju, podobne reki blata, in ponočne teme, je bilo mesto bolj podobno turškemu selu. A danes moremo z veseljem ugotoviti, da so se v tem oziru prilike zelo izboljšale. Povsod se vidi podjetnost naprednega župana g. Janka Strugarja. Z razumevanjem dela za procvit Črnomlja. Če pride danes s kolodvora do Klemenčeve restavracije, je takoj ob desni strani pešpot, ki te popelje v Črnomelj. Kako ugodno je hoditi po suhem, vemo tembolj, ker smo morali poprej gaziti po dnevi in ponoči iz Črnomlja do železniške postaje blato in brozgo. Upati je, da bo pešpot, ki je za Črnomelj velike važnosti, že do jeseni popolnoma gotova. V kratkem pričnemo čistiti tudi mestne kanale, ki so popolnoma zatrpali. Želeti je le, da prične ta dela čimprej, ker so zlasti iz zdravstvenih ozirov nujno potrebna.

Industrija se v Črnomlju lepo razvija in tudi tujski promet postaja od dneva do dneva večji. Treba se bo torej otresti starinskih nazorov in starokopitnih načel, da mora ostati vse pri starem. Duh novega časa trka na vrata in treba bo iti z njim. Tudi neokusni kupi ob javnih cestah bi lahko izgini. Prostor okoli Sokolskega doma se primerno regulira, tako da bo ta del najlepša točka novega Črnomlja, ki se razvija proti kolodvoru. Gradnja Sokolskega doma prične še tekom tega meseca. Na stavbišču se že vidi ogromni kupi opeke in drugega materiala. Stari in mladi prihajajo na kuluk, a vzniki prevažajo material brezplačno. Zavednost in navdušenje Črnomalčev za Sokolski dom

je v resnici občudovanja vredno.

Dne 19. t. m. se bo vršila v Črnomlju javna telovadba sokolskega društva, združena z veselic, in sicer na prijaznem črnomaljskem gričku. Nastopil bo tudi olimpijski zmagovalac br. Leon Štukelj iz Novega mesta, ter vrsta zmagovalcev iz medletnih saveznih tekem v Beogradu. Kakor čujemo, se namerava bratsko društvo iz Metlike udeležiti letos naše javne telovadbe v posebno častnem številu. Izostala pa ne bodo tudi bratska društva iz Novega mesta, Karlova, Semiča, Gradaca, Vinice, Bojancov in Adlešičev.

Orlovski veselici se je vršila dne 5. t. m.; rezultat je bil zelo klavern in ni bilo nikjer opaziti navdušenja.

Letošnji Vidovdan smo praznovali zelo dostojno. Zastave so razobesili tudi oni, katerim je bil Vidovdan, simbol našega ujedinenja, dosedaj samo zaprta in prazna beseda. Zora prca, bit će dana!

Obleke za dame

Krep	à Din 375—
Etamin	à Din 280—
Svileno	à Din 480—

Poglejte si brezobvezno!

P. Magdič, Ljubljana.

Tetanus v celjskem srezu

Tetanus ali krčevita odreenelost (Starrkrampf), sicer zelo redka toda ena najhujših kužnih bolezni se je pojavila v celjskem srezu v preteklem tednu v dveh slučajih, v obeh žal s smrtnim izidom: eden na Dobrni, eden pa v Medlogu. To bolezen povzroča bacil podobni batu, nahajajoči se v humus zemlji, posebno v vrtni, a tudi tu je izjemoma zelo redko. Najmanjša rana, če na primer hodiš bos, zadostuje, da se v njo naseli ti bacili. V telesu se razmnožijo in enajst dni po vstopu (oziroma po okuženju) povzročijo prve znake bolezni: to so krči, osobito v ustnih mišicah, tako da človek ne more odpreti ust (trismus), da tudi v vseh drugih mišicah, posebno v prsnem mestu, tako da bolnik pri napadih dolgo ne more priti do sape in se napadi ponavljajo pri vsakem sumu in rpotu (slično kot krči pri zastrupljenju s strihninom). Pet dni pozneje, torej 16 dni po okuženju, nastopi smrtni izid. S pravočasnim vbrizganjem posebnega serumu je mogoče rešiti 30% bolnikov. V krajih, kjer se je pojavila bolezen, naj delajo ljudje na prostem le obuti in oblečeni, zlasti ako imajo kako rano na telesu, zlasti na nogah. Ako nastopi pri kakem bolniku krči, kot so tu navedeni, naj se bolnik odda nujno v bolnico. — Dr. A. Sch.

Izlet Jadranske Straže na Primorje

Jadranske Straže vseh univerz v državi priredijo v drugi polovici t. m. izlet na Jadr. Izletniki naj bodo 21. t. m. zvečer v Zagrebu; 23. je odhod iz Zagreba na Soško Reko, 24. in 25. bivanje v Opatiji in Benetkah, 26. popoldne prihod v Split, kjer bodo prisostvovali otvoritvi velike «Jadranske razstave», otvoritvi Liske proge in odkritju Maruličevega spomenika, 29. prihod v Kotor in prisostvovali vaju vojne mornarice, 30. prihod v Dubrovnik, 1. avgusta prihod v Mostar, 2. v Sarajevo in Ljilče, 4. razhod s skupno vožnjo do Broda.

Povsod bodo izletniki sprejeti od mestnih udruženj, ter v nekaterih mestih gostje občine.

Ker je to prvi izlet, ki ga priredijo dijaki vseh univerz skupno, bo to istočasno manifestacija edinstva, bratstva in ljubezni za naš Jadr. Izleta se more udeležiti vsak visokošolec bodisi član ali nečlan JS, ne glede na kateri univerzi je vpisan.

Prijave se sprejemajo do 15. t. m. na naslov: Ljuba Pavasović, predsednik pripravljalnega odbora Akad. Jadranske Straže, Ljubljana, Univerza. Kdor se hoče udeležiti

Danes dalje:
ob 4., 1/2 6., 1/2 8. in 9. uri
nogometna tekma za prvenstvo države

Jugoslavija : Gradjanski
Beograd Zagreb

Predvaja se le v
Kino «LJUBLJANSKI DVOR».

izleta, naj izvoli poslati na isti naslov 250 Din.

Celo potovanje z vsemi stroški znaša 750 Din, v tem znesku je že vračunano onih 250 Din, ki se morajo naprej poslati. Vse ostalo kakor tudi potne listine preskrbi centrala Akad. Jad. Straže v Beogradu.

Zagoneten slučaj

Iz Krškega nam poročajo: Dne 1. tega meseca je dostavljal poštni sel Franc Pirc iz Drenovca pisma in denar po vaseh krške občine. Moral bi se vrniti vsaj že naslednjega dne s pismi, pobranimi iz nabiralnikov. Ker pa ga le ni bilo, je bila odrejena proti njemu takoj preiskava. Dognalo se je, da je obhodil večino svojega okoliša. Ljudje so ga videli še v Novi gori, naprej pa ni bilo nobenega sledu. Da bi bil denar poveril, skoro ni misliti, ker ga je že nekaj dostavil in mu ga je ostalo le še okoli 4000 Din. Ker pa vendar ni izključena poverba, so aretirali njegovo ženo in jo odvedli v preiskovalni zapor.

Med ljudstvom pa se razširja govorica, da je bil Franc Pirc najbrže od kakega zločinca oropan in ubit! V občinah Krško in Raka je bilo namreč v zadnjem času izvršenih že več zelo drznih vlomov in tatvin. Približno pred tremi meseci je ušel iz zaporov v Krškem znani predrzni vlomilec in tat Jeke. Prepilil je železje, v katero je bil okovan, nato še močno železno mrežo, preplazil potem preko tri metre visoko zidano ograjo in izginil. Da tega ni mogel storiti sam, leži na dlani. Jeke se kladi sedaj po gozdovih med Krškom in Rakom ter neprestano ogroža ljudi. Pojavi se sedaj tu, sedaj tam z nabasanim samokresom ter zahteva od posestnikov hrane. Obenem preži na voznike, ki vozijo skozi krakovski gozd, ter je oddal že več strelav nanje. Orožniki ga pridno zasledujejo in napravljajo pogoze za njim, a dosedaj brez uspeha. Kaj, če je postal Pirc Jeke-tova žrtve?

Katastrofa stare hiše v Zagrebu

Na vogalu Bakačeve ulice v Zagrebu se nahaja okoli 300 let stara hiša, ki jo je približno pred pol leta kupil od prejšnjega lastnika trgovec Edvard Fudorič iz Bjelovara. Pred dvema mesecema se je Fudorič odločil, da popravi hišo od zunaj in znotraj, prizemni lokal, v katerem se je nahajala dosedaj mesnica, pa je nameraval preurediti za svojo trgovino s steklom. Restavratorska dela je poveril zidarškemu mojstru Petru Trajberju. Ko so bila zunanja in notranja dela že gotova, je bilo potrebno preurediti samo še lokal za Fudoričev trgovino. To delo je z dvema delavcema hotel opraviti hišni lastnik sam, dočim je imel zidarški mojster Trajber za nadzorovanje dnevno plačo. Fudorič je hotel znižati tla lokala in je prišel v to svrhu kopati v njem 40 cm globoko. Na ta način je hotel doseči ne samo večjo višino lokala, temveč tudi odpraviti stopnice, tako da bi bil dohod v lokal direktno s ceste. Mesto, da bi vsled teh del podprl zidovje, pa je Fudorič izpodkopal sprednjo steno v širini 5 metrov, srednjo steno, ki je delila ta lokal od sosedne trgovine, pa v širini 4 metrov. Zgradba se je seveda vsled izpodkopavanja zidovja nenadoma pričela gibati. Na zidu so se pojavile v terek razpoke, na katere pa zidarški mojster Trajber kot nadziralni del ni polagal nobene važnosti. Toda zidovje je pričelo vedno bolj pokati. V hiši je stanovalo šest strank, skupno 18 oseb. V velikem strahu so vsi pobegnili iz hiše. V težkem položaju je bil posebno stari izdelovatelj dežnikov Dominik Defranceschi, ki ni mogel takoj iz svojega lokala, ker so se vrata zaprla tako močno, da jih ni mogel takoj odpreti. Kmalu nato je nastalo strahovito pokanje. Izpodkonane stene so se naglnele in pričele rušiti. Del zidovja je padel na cesto in istodobno sta se sesula dva plafona. Tudi streha se je močno nagnila.

Obstojala je velika nevarnost. Pred hišo se je v trenutku zbrala ogromna množica ljudstva. Policija je postavila na vseh štirih straneh kordone in prepovedala prehod po Bakačevi ulici, da ne bi hiša podslala mimoidoščim potnikom. Na kraj nesreče so takoj prihitali tudi gasilci, ki so z veliko požrtvovalnostjo nosili skozi okna pohištvo. Stari izdelovatelj dežnikov je bilo prošil, naj izvlečejo izpod ruševin njegovo blagajno, v kateri je imel 20.000 Din. Vendar pa do nje ni bilo mogoče priti, ker jo je pokrival velik kup kamenja in opeke. Na kraj nesreče so prihitali tudi inženjerji gradbenega odseka mestne občine, ki so odredili, naj se s krepkimi vodnimi curki z avtohrizgalko poderejo ogroženi zidovi, kar se je tudi zgodilo. Prebivalce hiše so začasno namestili v nekem skladišču mestne hiše v Martičevi ulici. Ne glede na to, da so ostale brez stanovanja, imajo stranke znatno

Lya de Putti je v filmu

ILONA

naravnost sijajna, očarljiva, omamljiva. Splošna kritika je priznala ta film za najboljši Lya de Putti-film kar se jih je v Ljubljani videlo! Izven sporeda: „Nogometna tekma“ Jugoslavija : Gradjanski v Zagrebu in Novi „Pathe Journal“ št. 18.

LJUBLJANSKI DVOR

Kino Telefon 730.

Predstave: ob delavnikih ob 4., 1/2 6., 1/2 8. in 9. — Ob nedeljah ob 11, 3., 1/2 5., 6., 1/2 8. in 9. uri.

škodo tudi vsled tega, ker jim je del pohištva ostal v porušeni hiši.

Oblasti so odredile strogo preiskavo. Fudoričeva krivda je tem večja, ker je izvrševal dela kljub prepovedi gradbenega odseka mestne občine.

Pijanec sam svoj požigalec

V soboto dopoldne sta vodila dva orožnika skozi Poljansko dolino vkleknega okoli 35letnega kmeta Gregorja Tuška p. d. Lazarčka v škofjelške sodne zapore. Kmet je osumljen, da je zažgal sam svoj hlev. V gorski vasi Smolodna (Smovden), obč. Poljane, pol ure vkreber nad Visokim, je v soboto, 4. t. m., okoli pol 5. jutraj začelo goriti. K sreči so ogenj opazili sosedje, sicer bi bila pogorela vsa vas. Izkazalo se je, da je Tušek ob 4. zbudil v hlevu speče svoje otroke in jih pognal v hišo spat. Nato je šel kositi travo. Takoj nato pa je začelo goriti. Preiskava je baje dogajala, da je požigalec nastal od hleva do hiše stružke (oblanice), da bi ogenj lahko preskočil na vsa poslopja. Slučajno mimo došla orožnika sta vodila gašenje in Tušek sam je najbolj gasil. Ker je vse kazalo, da je sam zažgal, sta ga nato ukenila in odvedla v Škofjo Loko.

Gregor Tušek se je po vojni vdal pičli ter je bil večnih po ves teden z doma pijan in ves zmešan. Gospodarstvo je zanemaril, se zadolžil in hotel pred leti posestvo prodati. To je sodbija zaradi 4 otrok in žene preprečila, ga postavila pod skrbstvo ter izročila gospodarstvu ženi. A tudi žena, šivilja, ni za kmetijsko gospodarstvo. Zato je oddala posestvo v najem, vsa obitelji pa je živela nekako na kotu. Tušek je propadel popolnoma in se menda polakomnil zavarovalnice, ki jo je mislil prejeti in potem zapiti. Orožnika in sosedje pa so mu naklep preprečili in zdaj sedi požigalec v ječi. Nesrečni alkohol!

Vesti iz Prekmurja

Dol. Lendava. K dopisu o krasno uspeši proslavi Vidovega dne bodi omenjeno, da se je vršila po bakljadi v hotelu «Krona» šolska predstava, pri kateri je deca meščanske šole vzpizorila igro «Trije bratje» delo g. Goriškega, ravnatelja mešč. šole. Glinjiv je bil zlasti zaključek igre, ko nam pokaže skupino mladine z narodnimi trobojnicami pojoč «Bože pravde». Oduševljenje kar ni hotelo pončati; oficirski zbor s podpolkovnikom g. Iličem je prisilil deco, da nam je podala še eno sliko. Prireditev je posetilo poleg javnih nameščencev tudi vse polno domačinov.

Murska Sobota. (Dve šolski razstavi.) Koncem šolskega leta je priredila meščanska šola — III. in IV. razred — razstavo risb in izdelkov dekliških ročnih del v posloju bivše evangelijske šole. Razstava je bila odprta od 21. junija do 1. julija in jo je posetilo veliko število domačinov in tujcev. Kdor jo je obiskal, mu ostanejo naravnost občudovanja vredni, krasno izvedeni izdelki učencev v vednem spominu. Posetniki od zunaj so priznavali, da kaj boljše niso videli na te vrste razstavah niti v Ljubljani niti v Zagrebu. Razstavljene so bile skupino modernih ornamentov, stilizacij, tihotij, slik po naravi, skupina ptic, sadja, metalcev, risbe po modelih, štirinožne živali, slike iz opisne in perspektivne geometrije, poslikane lesene skatle, lončeni krožniki in vaze itd. Slike živali po preparatih so bile tako dovršene, da si težko razločeval med predmetom in sliko. To se je videlo zlasti pri sraki. Pozabiti ne smemo tudi umetniški dekoriranega stropa. In vse to je dosegel vsestranski delavni za stvar vneti ravnatelj g. Ivan Lapajne. Dokazal je s temi hvalevrednimi uspehi, da ni samo strokovnjak, ampak tudi iziboren učitelj — metodik, ki ume to, kar zna sam, podati tudi svojim gojencem. — Trpka čustva je vzbujala posetnikom razstava slika bivše meščanske šole v okviru, zraven nje sova in mrtvaška glava — simbol smrti, ker vsa znamenja kažejo, da bo meščanska šola v Murski Soboti ukinjena. Koliko je izgubila z njo Murska Sobotna sama in cela okolica, t. j. kmetijski, obrtniški in trgovski stan, tega se bodo zavedali v polni meri ljudje šele čez leta. A škoda je, bo, in nihče ne bo hvaležen tistim, ki so si stekli zasluge za nje ukmitve. Vsa čast pa ravnatelju g. Lapajnetu in ostalemu učiteljsstvu, da so umeli zavod spraviti na to stopnjo in pokazati tako lepe uspehe. — Ob sklepu šolskega leta je priredila tudi drž. osnovna šola v Murski Soboti razstavo dekliških ročnih del. Bila je prav zanimiva. Izdelki vseh panog dekliških ročnih del so bili prav okusno izvedeni in čisti. Priznanje gre učiteljici ročnih del, da je v razmeroma kratkem času od 7. januarja naprej dosegla tako vrle uspehe. Razstava je bila najlepši dokaz njene izredne marljivosti. Najdemo se, da bo gdč. Zofka Schwarzova vztrajala v svoji čebelji marljivosti tudi naprej.

ELITNI KINO
Matica
Telefon 124.
stave ob:
1/2 5., 1/2 8. in 9.
Umetniški orkester svira
pri vseh predstavah.

I. repriza največjega šlagra te sezone
Milijonarjeva kaprica (Kripe in svila)
Duhovita salonska veseliga v 6. dejanjih. — V glavnih vlogah slovite filmske zvezde: Reinhold Schünzel, Mary Kidd, Joh. Riemann. Režija v rokah slovitega režiserja Richarda Oswalda, ki je režiral vefilme «Carlos in Elizabeta»
Sijaj — Humor — Razkošnost.

Kulturni pregled

Stoletnica rojstva srbskega patriote. Za pesnika. 7. t. m. so praznovali Srbi stoletnico rojstva Jovana Sundečiča, pesnika in svečenika. Rodil se je v Livnem v Bosni ter se je moral še kot majhen otrok preseliti v Dalmacijo. Kot pravoslavni svečenik je deloval v Dalmaciji in Istri. L. 1864. ga je imenoval knez Nikola za svojega tajnika. Kot upokojenec je živel v Kotorju, kjer je umrl 19. julija 1900. Njegovo pesniško delovanje je bilo v prvi vrsti patriotično. Bil je vnet borec za srbsko-hrvatsko pomirjenje ter je našel bogat odziv na obeh straneh. Od leta 1848 je bil sodnik raznih srbskih in hrvatskih listov. Njegove pesniške zbirke: Srce, Cvetje, Vršidba, Venček domoljubnih pesmi, Tožna knjiga ter Milje in Omilje so izšle v več izdajah. Matica hrvatska je izdala leta 1889 njegove «Izbrane pjesme».

Osijska opera v Sarajevu. Te dni je došel v Sarajevo operni ansambel iz Osijskega da priredi tamkaj več predstav. Osijskečani so nastopili z «Groficco Marico» pred popolnoma razprodano hišo.

Gjurjeva razstava v Sisku. Grafiki slikar prof. Milenko Gjurič je otvoril v Sisku razstavo svoje risbe «Stari Zagreb».

Pred časom je bil isti cikel razstavljen v Karlovcu.

Francoške pesmi hrvatskega pesnika. V založništvu knjigarne Jouve je izdal Mato Vučković pesniško zbirko «Les Torchés». L'Europe Nouvelle» približuje odlomek njegove pesmi «Pariz» ter zbirko pohvalno omenja.

Ilustrovane književne novosti. V začetku septembra pričnemo izhajati v Sarajevu v časopisni obliki list «Ilustrovane književne novosti» pod uredništvom V. Gačiničiča, urednika Almanaha Prosvete. List bo posvečal pozornost vsem književnim in umetniškim novostim doma in drugod. Uredništvo je v Sarajevu, poštni predal 124.

Prvi spomenik Chopinu v Ameriki. Nedavno je bil v Humboldtovem parku v mestu Buffalu na svečan način odkrit spomenik Frideriku Chopinu. Spomenik je postavila poljska ameriška kolonija.

Mednarodno društvo za gledališka gostovanja. Bivši ravnatelj nekega monakovskega gledališča Otto Nebelthau in novinar dr. Ivan Schmidt sta sklenila, da ustanovita mednarodno združenje za gledališka gostovanja. Ustanovitelja tega združenja bosta

najprej gostovala z ruskimi dramskimi umetniki po Nemčiji. Te ruskim dramskim družbi načeluje umetnica Jelena Polevickaja.

Tristo novih Wagnerjevih pisem. «Deutsche Allgemeine Zeitung» poroča iz Pariza, da se je našlo doslej neznanih Wagnerjevih pisem, katere je nisal skladatelj Juditi Gautierovi od leta 1869. do 1878. Pisma se bavijo največ s «Parsifalom». Judita Gautier je hčerka Teofila Gautiera ter je napisala poleg številnih romanov tudi študijo v Wagnerju z naslovom «Rikard Wagner in njegova dela».

Uspeh našega umetnika v tujini. V Chicagu deluje mlad in duhovit kipar Jovan David Brčim. Na tamkajšnji umetniški razstavi je razstavil več svojih del v marmoru in bronu. Vsa dela so vzbudila veliko pozornost. Kritika je pohvalila zlasti kipe «Poljube, Orfej, in Muza» in «Fantazija». G. Brčim je Srb iz Like. Prišel je v Ameriko še kot otrok.

11-letna pesnica. V Parizu je dobila 11 letna Sabine Sicaud nagrado za svojo pesem «Jesensko jutro». Priznani pariški književni strokovnjaki trde, da je pesem mlade pesnice pravo umetniško delo.

Prodana novela. V Parizu, Opera Comique vpizoril v pomladanski seziji 1925/26 Smetanovo «Prodano nevesto», ki pride ob tej priliki prvič na vodilen pariški oder.

„LUKULO“ dišave v zavoičkih so naiboliše.

Domače vesti

* Povratak ministra Maksimovića v Beograd. Notranji minister Maksimović, ki je prispel v terek z opoldanskim gorenjskim vlakom na Bled, da poroča kralju o političnem položaju, se je na brzojavni poziv vlade še istega dne zvečer preko Zagreba zopet vrnil v Beograd.

* Izpremembe v državni službi. Srečko Zalokar, bivši inspektor državnega skladišča v Trstu in sedanjí dnevničar pri finančni delegaciji v Ljubljani, je imenovan za uradnika I. skupine III. kategorije pri sumski direkciji v Ljubljani. Po potrebi službe sta premeščena: Franc Miklavčič iz Bohinjske Bistrice kot upravitelj na Bled, Alojzij Rus iz Bleda kot upravitelj v Bohinjsko Bistrico.

* Izprememba posesti. V Kočevju je tamkajšnji notar g. dr. Vilko Maurer kupil ob Ljubljanski cesti stoječo villo, ki je bila doslej last gospe Jere Scheimitsch. Z eno edino izjemo je sedaj cela skupina vil v slovenskih rokah.

* Iz poštne službe. Kakor se uradno razglasa, imajo pravico do priznanja službene dobe pred letom 1910. samo pragmatični nižji poštni uslužbenec, to je tisti, ki so bili prevedeni po novem uradniškem zakonu za služitelje ali zvaniki. Pavšalni sluge, poštni sili in dnevničarji niso pragmatični uslužbenec. Tisti pragmatični nižji poštni uslužbenec — služitelj in zvaniki — katerim se ob prevešbi ni vstela službena doba pred letom 1910., naj vlože prošnje na pošto ravnateljstvo, da se jim vstelo službena doba od 21. leta starosti. Prošnji je treba priložiti uradno potrdilo pošte, kjer so službovali. Kdor je plačeval prispevek v provizijski sklad, naj priloži tudi dotično knjižico, če jo ima. Prošnja je prosta kolokvine. Nepragmatičnim slugam pri poštah prvega in drugega razreda gredo po novem pravilniku o prenašanju in prevajanju poštne službe zvišani prejemki s 1. julijem, poštini srom pa s 1. novembrom 1925.

* Ameriški polkovnik v Beogradu. Predsednik Zveze bojevnikov, ameriški polkovnik Miller, je prispel v ponedeljek z ladjo v Beograd. Do Smedereva mu je odšla nasproti posebna delegacija z vojaško muziko na sarkofag prištevajo pa ga je sprejela deputacija dobrovoljcev, invalidov in Udruga rezervnih oficirjev. V imenu ministrstva vojske in mornarice ga je pozdravil šef kabineta, polkovnik Andjelković.

* Koncertna turneja »Slovenskega kvarteta« v Prekmurju. Splošno znana in priznana pevka enota »Slovenski kvartet« (g. Banovec, Pečenko, Završan, Zupan) priredi v dnevi od 10. do 19. t. m. zvezno turnejo po Prekmurju, ki bo obsegala koncerte v Ormožu, Čakovcu, Dolnji Lendavi, Ljutomeru, Murski Soboti, Gornji Radgoni in Radenci. »Slov. kvartet«, ki si je izbral za svoj smoter propagando slovenske pesmi širom naše domovine, vrši to kulturno važno nalogo častno in uspešno. Po svoji si željo uspešni turneji si je izbral za torišče svojega delovanja Prekmurje, ki zasluži v kulturnem kot v narodnostnem oziru vsa pozornost.

* Z naših usenčič. Za rednega profesorja filozofske fakultete v Skopju je imenovan Čiro Truhelka, doslej kustos deželne muzeja v Sarajevu. Trajno sta upokojena: Vladimir Spasojević, tajnik zagrebske univerze, in dr. Miroslav Mikuličič, redni profesor medicinske fakultete v Zagrebu.

* Strokovna komisija za pregled liške proge. V terek je prispela v Split komisija zagrebske železniške direkcije pod vodstvom inž. Klotiča, da pregleda novo zgrajeno liško progo. Včeraj so bile izvršene prve poskusne vožnje. Proga bo odprta, kakor smo že poročali, dne 25. t. m.

* Protidržavne demonstracije radičevcev v Dalmačiji. O priliki proslave tisočletnice hrvatskega kraljevstva v Kaštelu Stišću pri Splitu so se pojavili napisi: »Do! s kraljem! Živio Radić, naslednik Tomislava! Živel komunizem!« Zandermerija je aretirala osem radičevcev, ki so bili odvedeni v Split.

* Pribečevič kot rabelj v mariborski oblasti. Velikanski tamtam so hoteli dvigniti klerikalci v eni zadnjih števil »Slovenca« v kateri so napisali z napetim žolcem uvodnik »Rabelsko delo«, ker je baje prosvetni minister g. Pribečevič ustavil s 30. junijem državne plače nekaterim nenum na nepotrebnih samostanskih ženskih učiteljih. Kot vsako, je tudi to klerikalno razburjenje umetno, vsaj v kolikor hlinijo skrb za slovensko šolstvo. Hudo jim je pa seve za klerikalne šolske trdnjave, vzgajališča sovrastva jugoslovenske edinstvenosti. Kajti baš mariborska »Straža« in tudi »Slovenec« sta prinesla ne deset temveč na stotine članov in notic, v katerih sta ugotovljala škodljivost prevelikega ženskega učiteljskega naraščanja. Sedaj ko jih prosvetni minister uboga in skuša ukiniti nekatera ženska učiteljska, jim pa zopet ni prav in ga v svoji grdi nehalnosti naganjajo z rabeljem. Morali bi mu biti namreč res hvaležni, kajti istočasno je določil, da se v bodočem šolskem letu plačuje v samostanskih šolah v Celju pet učiteljskih moči, v St. Petru pri Mariboru dve, v Apačah štiri, torej na račun državne blagajne 11 novih moči, ki pridejo v II. kategorijo, kot ostalo učitelstvo, kar znaša novo obremenitev v korist samostanov, ki so morali doslej sami prispevati k honoriranju imenovanih moči.

* Popusti za potovanje po Jadranu na progah Jadranske plovidbe. Letos je Jadranska plovidba uvedla posebne popuste po njenih progah, ako se vzame karta za tja in nazaj. Popust znaša pri I. razredu 30%, pri drugem 15%. Na podlagi SPD dobijo turisti v skupinah od 5 oseb dalje 25% popusta na vse 3. razrede. — Posetnikom Jadranske plovidbe, ki se vrši od 25. julija do 25. avgusta je dovoljen 50% popust na podlagi posebne legitimacije, ki stane Din 20. Državni uradniški uživa tudi 50% popusta pri vseh razredih. V to svrhu je potrebno posebno uverjenje od uradnega predstojnika, ki se mora priložiti prošnji za popust. Na-

tančnejše informacije glede popustov, glede Jadranske plovidbe v Splitu in vzhodnih cest daje Zveza za tujski promet Tourist Office, palača Ljubljanske Kreditne banke.

* Novinarjem. Centralna uprava nam sporoča, da je prostih še par mest za ekskurzijo v Rumunijo. Izlet se bo vršil sredi avgusta in bo trajal 10 do 14 dni. Člani ljubljanske sekcije, ki bi se ga hoteli udeležiti, naj se nemudoma prijavijo presbriroju zunanjega ministrstva v Beogradu in obvesto o tem tudi mene. — Danes ob 15. odbojrova seja v prostorih »Slov. Naroda«. — Predsednik.

* Kongres jugoslovenskih srednješolskih udrženj. Savez jugoslovenskih srednješolskih udrženj, ki se je osnoval pred štirimi leti, je imel te dni svoj četrti kongres v Beogradu. Kongres je bil odprt 6. t. m. ter se ga udeležilo okoli 50 delegatov. Za predsednika kongresa je bil izvoljen Vjekoslav Iskra iz Ljubljane. Debate na kongresu o bodočem delu saveza so bile deloma zelo burne.

* Izlet na Begunjsko. Napravilo je v slučaju ugodnega vremena domačini s celokupnim domačim tamburaskim zborom v soboto 11. t. m. zvečer, sicer teden pozneje. Solčni vzhod pozdravimo vrh gore. Vabljeno!

* Naši tehniki na poučnem potovanju. Služatelj tehniške fakultete ljubljanske univerze, ki so se specialno posvetili elektrotehniki, odpotujejo te dni v Beograd, kjer ostanejo par dni, da si ogledajo važnejše industrijske institucije. Iz Beograda odidejo v Kragujevac in Niš.

* Letna glavna skupščina Jugoslovenske gasilske zveze se bo vršila v nedeljo dne 12. t. m., ob 10. dopoldne v Mestnem domu v Ljubljani. Na dnevnem redu je tudi volitev novega starešinstva.

* Belokranjskim lovcom! Opozarjamo še enkrat belokranjske lovce na smotro lovskih psov, ki se vrši v nedeljo dne 12. t. m. ob 2. dopoldne v Gradcu na vrtu g. Mazalietta. Lovci, ne zamudite te prilike! Pes, ki je vpisan v rodovno knjigo ima še enkrat višjo ceno. Pes bo popisoval posebna komisijska za oceno »odlično« dobi pet modro pentlo, za oceno »prav dobro« rdečo, za oceno »dobro« rmenjo, za oceno »povoljno« zeleno, za oceno »zadostno« belo pentlo. Za vpis v rodovno knjigo mora dobiti pes najmanj zadostno oceno. Na smotri se bodo razpravljale tudi druge lovske zadeve. —

* Izlet v Pariz. Prijava za izlet v Pariz, ki ga priredi gospodarski odtsek »Prohoda« v Ljubljani, Tehnična srednja šola, se sprejme še do 12. t. m. Vsi dosedajni prijavljenci naj blagovito poslati takoj prvi obrok, ker se bodo smatrali samo te prijave za resne. Sele nato bo mogoče določiti dan odhoda.

* Javna licitacija. Gradbena direkcija v Ljubljani razpisuje na 30. julija javno ofertalno licitacijo za oddajo zgradbe novega železobetonskega mostu čez Savo pri Sv. Janezu ob Boh. jezeru. Podrobnosti podatki so razvidni iz razglasa v »Uradnem listu«.

* Stenico! najboljšo sredstvo proti stenikom. Glavna zaloga: drogerija Ante Kanc snova, Ljubljana, Židovska ulica 1.

* Odlikovanje. Urednik zagrebske »Riječ« g. Ante Kovač je odlikovan z redom Belega orla V. vrste.

* Znojenje nog in neprijeten vonj odstrani »Sanoform«. Dobi se v vseh lekarnah in drogerijah. Glavna zaloga: Chemotechna« Ljubljana, Mestni trg 10, in Salus dd., v Mariboru pa lekarna pri Sv. Arhu.

* Čudno kokošje jajce. Pri krznarskem obrtniku Ivanu Kovačeviču v Virovitici je znesla te dni kokoš izredno veliko jajce v obsegu 18 cm. V jajcu so bili trije rumenjaki ter še eno celo jajce z lupino. Kokoš je navadna in precej majhna.

* Pobijanje draginje v Zagrebu. Mestni protidraginjski odbor v Zagrebu je v zadnji seji zavrnil ugovore gostilničarjev in kavararjev v zadevi znižanja cen ter sklenil, da ostanejo znižane cene brezpogojno v veljavi. Proti vsaki kršitvi novih cen se bo postopalo najstrožje.

* Samomori policijskega komisarja v Splitu. Policijski komisar Ivo Borozan se je te dni vrget z balkona svojega stanovanja v drugem nadstropju na ulico. Bolehal je že dalj časa na tuberkulozi v grlu. Zdravljenje je ostalo brezuspešno, vsled česar je bil duševno depimiran. Prošlo soboto je vstal ob štirih zjutraj ter se razburjen sprejahal po sobi. Žena ga je mirila. Nenadoma pa je stopil na balkon z namenom, da skoči na nlico. Žena je pohitela za njim ter ga skušala zadržati. V obupni borbi ga je držala, komično pa se je onesvestila. V tem trenutku je Borozan izvršil svojo namero. Obležal je mrtev na ulici.

* Otroška tragedija v Tacnu. Naknadno nam sporočajo, da povzročitelj nesreče 11 letni Ladislav Čičman, bratranec nesrečne Marije, ki je še dosedaj niso našli ni hudoben in pokvarjen, ampak je odpel čoln pač le iz otroške nemišljenosti, hoteč napraviti šalco, ki pa se je žalibog tako klavirno končala. Ker nočemo delati nikomur krivice naše poročilo od 2. t. m. s tem lajalno popravljamo.

* Močan potres v oddaljenosti 1250 km je predvčerajšnjim zaznamoval geofizični zavod v Zagrebu. Pričetek potresa je bil ob 13.18 min in 2 sek. Potres je trajal 15 minut in se je pojavil najbrže v južni Grški ali pa v Mali Aziji.

„LOSOL“

katronov preparat proti mrčesu in drugim škodljivcem na sadnem drevetju se dobi v drogeriji SANITAS, Celje. 3788-a

Proti odebelosti

deluje s kolosalnim uspehom samo „Vilfanov čaj“. Dobiva se v vseh lekarnah in drogerijah. Proizvajata: Laboratorij Mr. D. Vilfan, Zagreb, Ilica 204.

V nedeljo, 12. t. m. vsi k razvitju prapora Sokola na Viču

Iz Ljubljane

u— Poziv ljubljanskim damam. Članice Kola jugosl. sester, kluba Primork, Splošnega ženskega društva, T. K. D. Atena in Češke Obce ujudno prosimo, da se blagovoljno udeležijo zaključnega sestanka za sprejem češkoslovaške lahkoatletike damske reprezentance; sestanek se vrši danes, v četrtek ob 5. uri popoldne v damskem salonu kavarne »Emona«. Ob tej priliki naj blagovoljno dame, ki so prevzele vstopnice v razprodajo, predložijo obračun. — Odbor.

u— Napredno obrtniško društvo v Ljubljani vabi svoje člane in prijatelje na sestanek, ki se bo vršil danes dne 9. julija ob 8. uri zvečer v salonu pri Mraku, Rimska cesta. Ker je sestanek velike važnosti in se bo razpravljalo o državni obrtni banki, obrtniških kreditih, obrtnem pospeševanju ter volitvah v obrtno sodišče, je dolžnost vsakega zavezanega obrtnika, da se sestanka zanesljivo udeleži. Vsi, ki so dobili od društva prijavnico za volitve v obrtno sodišče, naj prinesejo izpolnjeno prijavnico s seboj. — Odbor.

u— Napoved vremena! V nedeljo dne 12. julija bo krasno vreme! Zakaj? Ker mora biti! Zakaj mora biti? Ker se vrši ta dan v Šiški na senčnatih vrtovih g. Antonije Keršič velika vrtna veselica v prid gradbi doma naprednim društvom v Šiški, pri kateri sodelujejo vsa šišenska napredna društva! V slučaju slabega vremena se vrši omejena prireditve prihodnjega nedelja, to je dne 19. julija.

u— Narodnim in naprednim šiskarjem. V nedeljo dne 12. julija popoldne prirede vsa narodna in napredna društva skupno vrtovno veselico v Spodnji Šiški na vrtu g. Antonije Keršič. Čisti dobiček je namenjen za prepotrebno zgradbo Sokolskega doma v Šiški. Da zainteresiramo za to akcijo celokupno napredno javnost, nameravamo prirediti dopoldne obhod v narodnih nožah po glavnih ljubljanskih ulicah, to pa le, ako se za spreved prijavi dovolj udeležencev. V sprevedu bi bile narodne noše na okrašenih vozovih. Pozivamo vse, ki se nameravajo udeležiti spreveda, da se prijavijo najpozneje do petka popoldne pri g. Bajželi v Spodnji Šiški, Gasilska cesta. Tam zvedo tudi vse nadaljne podrobnosti. — Odbor.

u— Gremij trgovcev v Ljubljani obvešča članstvo, da se bodo sprejeli v I. letnik gremijalne trgovske šole le oni javenci, ki bodo sprejeti v trgovino do 30. avgusta. Vpisovanje in gremijalno šolo se bo pravčasno objavilo. — Načelstvo.

u— Izgubljen pes. Črnobeli foks (št. 864) se je ušel sinoči okoli »Zvezde«. Kdor ga je ujel, naj blagovolji proti nagradi sporočiti na: Stroma, Ljubljanski dvor 1/49.

u— Redna vaja dram. odseka Unije se vrši danes, točno ob pol 20. uri v hotelu Tivolj. Člani se pozivajo na točnost. — Režiser.

u— Umrlj v Ljubljani. Zadnja dva dneva so bili prijavljeni sledeči smrtni slučaj: Ivan Černe, zasebnik, 80 let. — Sonja Dre-novec, hči gledališke igralca, 9 mesecev. — Julija Čopič, zasebnica, 72 let. — Rudolf Kunec, rejence, poltretje leto. — Ivana Urbas, hiralica, 71 let. Anton Pavletič, uradnik, 46 let. — Matija Martinelli, zidarski pomočnik, 54 let.

u— Neprevdita voznička. V terek okrog 11. ure dopoldne je privozil po Gosposki ulici proti Turjaškemu trgu z veliko brzino neznan osebni avto. Isti čas se je peljal s kolesom po Knežji ulici v smeri proti Gosposki ulici krznarski javenec Ivan Jerom, stanujoč na Grajski planoti št. 1. Na vogalu ulice sta avto ter kolo trčila s tako silo, da je avtomobil popolnoma strl prednje kolo Jeromovega kolesa. Jerom pa je padel čez avto in obležal močno poškodovan. Šofer kljub nesreči ni ustavil svojega vozila, marveč je drvel še z večjo brzino naprej. Krivdo na nesreči je pripisati tako šoferju kot Jeromu, kajti prvi ni dal na ovinku varnostnih znamenj, Jerom pa je vozil s kolesom po poti, ki je za kolesarjenje prepovedana.

u— Kje zmanjka največ koles. Znano je že, da zmanjka največ koles izpred Justične palače. To je naposled popolnoma umljivo, če pomislimo, da se počuti vsakdo v obližju takega poslopja popolnoma varnega za svojo lastnino. To pa vedo in znajo izbrabiti kolesarski tatovi, ki preže na vsako priliko. Lansko leto je bilo ukradenih izpred Justične palače najmanj 8 koles, letos že 4. v ponedeljek dopoldne pa je zmanjkalo zopet 2500 Din vredno »Puhovo« kolo in sicer posestniku Josipu Kandiču iz Fužin. Kolo je črno pleskano, z navzgor obrnjenim krmilom ter ima tovarniško številko 205652.

u— Surovost in vandalizem. Neznani zlikovci so si v terek poneli dovoliti celo vrsto surovosti. Najprej so razbili cestno obločnico pred Galetovim gradcem, nakar so krenili na vrt gostilne pri Kameniti mizi v Šiški, kjer so razbili dva stola, več stolov in miz pa znesli na sredo Vodnikovce ceste in napravili pravcato barikado. Pred Rojinovo hišo ob Večni poti so podrl pred hišo stoječo klop ter položili nekoliko nižje čez cesto velik hrastov hloč, tako da bi se pri nočni vožnji prav lahko težko ponesrešili slučajni voznik ali kolesar. Za take surovosti je potrebna eksemplarna kazen. Le žal, da je tem nepridipravom zelo težko priti na sled.

u— S krampom po hrbtu. Pri prekopavanju jarka na Miklošičevi cesti je v terek popoldne po nepravdnosti udaril delavec Ivan Vehove svojega sodelavca Ivana Oblaka z Gline s krampom po hrbtu. Udarce je bil tako silen, da je Oblak padel hipoma v nezavest. Prepeljan je bil z rešilnim vozom v bolnico.

u— Nesreča pri delu. Pri pleskanju železnih drogov za električno napeljava je ponesrečil v terek v Šiški poleg poslopja

plivarne Union pomožni delavec Električne zadruge Miha Filipančič. Stal je na lestvi; nenadoma mu je spodrsnilo in je padel najprej na že napeljavne žice, od tod pa na zemljo. Pri tem je dobil lahke zunanje in težje notranje poškodbe, tako da je moral z rešilnim vozom v bolnico.

u— Policijske prijave. Od torka na sredo so bili prijavljeni policiji sledeči slučaji: 1 prestopke razgrajanja, 2 tatvini, 4 telesne poškodbe, 1 ugriz psa, 1 nezgoda, 1 prestopke kaljenja nočnega miru, 6 prestopkov cestnega policijskega reda, 1 prestopke zanemarjanja železniškega reda in 1 prestopke obrtnega reda. Aretacija se je izvršila 1 in sicer radi izvrševanja tajne prostitucije.

Iz Maribora

a— Klerikalna »lehtarija«. Komaj smo se rešili klerikalnega nabiralnega tedna, ki je bil eden najvsihrjejših beračij, že so se pojavile po mariborskih ulicah nune iz Bosne, ki beračijo za svoje kloštre. Z obiski nun so mariborske hiše osrečene sploh vsak mesec enkrat. Na ta način je seveda lahko vzdrževati znano bogatijo samostanov.

a— Skromnost klerikalnega veljaka. Zadnji teden smo poročali o zlobnem napadu »Naše Straže« na mariborskega velikega župana, kateremu so popolnoma izmišljeno očitali, da si nabavlja za svojo uporabo samo za eno sobo razkošno pohištvo za 160 tisoč Din. Vel. župan pa ni ničesar naročil in tako je bil ta napad samo izraz slabe vesti klerikalcev, ker si sedanji klerikalni župan mesta Maribora dr. Leskovar za ogromen znesek na novo uredi svojo uradno sobo na magistratu. Ta je bila sicer res že potrebna popravila, ki pa bi se morda dalo ceneje izvršiti. Toda dr. Leskovar tudi v zasebnem življenju ni tako skromen, kakor zahtevajo klerikalni listi od drugih. Ima namreč v svoji vili lepo stanovanje s 5 sobami na razpolago, zraven njega pa se stiska v stanovanju samo z eno sobo in kuhinjo neki odvratniški koncipijent z ženo in dvema otrokoma. Ker ima dr. Leskovar sam dva otroka stalno doma, ki obiskujeta šolo, bi človek pričakoval, da mu pet sob zadostuje. Temu pa ni tako. Dr. Leskovar je sodno opovedal svojemu najemniku skromno stanovanje, ker mu je baje njegovo pretesno. Dasi mu je kot županu znano, kaka stanovanjska beda vlada v Mariboru, vendar hoče še sam eno družino vreči na cesto iz majhnega stanovanja, ki ga on gotovo lažje pogreša nego njegov najemnik.

a— Mariborčan na prvi mednarodni umetniški razstavi na Rekl. Med drugimi umetniki naše države razstavlja na reški umetniški razstavi tudi znani slikar prof. Viktor Cotič iz Maribora svoja dela.

a— Konj zgrabil otroka. V Jurčičevi ulici je včeraj konj Götzeve pivovarne zgrabil nekega v bližini se nahajajočega otroka, ga dvignil kviku in zopet spustil. Otroci je dobil lahke poškodbe. Smešno so se obnašali nekateri, slučajno mimoidoči ljudje, ki so v kritičnem trenutku karali otroka radi njegove nepravdnosti, mesto da bi mu pomagali iz nemalo nevarnega položaja.

a— Porast ljudske knjižnice. Te dni je prejela mariborska ljudska knjižnica iz vezave tudi dr. Turnerjeve nevezane knjige, katerih je bila lepa zbirka. Razen tega je bilo nakupljeno še toliko drugega leposlovja v vseh jezikih, da je knjižnica vpisala pretekli teden čez 100 novih knjig. Uradne ure (v četrtek in soboto zvečer ter v nedeljo dopoldne) ostanejo tudi čez poletnice neizpremenjene in bo poslovanje nepretrgano.

Iz Celja

e— Redni letni občni zbor dramatičnega društva v Celju se vrši danes, dne 9. julija ob 8. uri zvečer v klubovi sobi Celjskega doma. Člani naj se obnega zbora zanesljivo udeležijo. — Odbor.

e— Elektrotenarjeva trvdka Karol Florjančič. Celje. Cankarjeva cesta 2, obvešča cenj. odjemalce, da se bodo žarnice v najkrajšem času vsled močno povišane carine, znatno podražile. Do nadaljnjega prodaja omenjena trvdka žarnice po 11 Din za desetstvečno in 110 voltno in 13.25 Din za desetstvečno in 220 voltno žarnico. Vsak stori dobro, ako se za zimo preskrbi še sedaj z najboljšimi Osram - žarnicami, katere ima omenjena trvdka v zalogi. Trvdka nudi tudi električni material in električne stroje v najboljši kakovosti po ugodnih cenah.

Iz Trbovelj

t— Misteriozno gospo so slednjič našli. Pred kratkim smo poročali o neki čudni gospi Pangerčevi, ki se je nastanila v Ran-zingerjevi gostilni pri Stitarjevih gospej, napravila tu več tisoč dinarjev dolga in slednjič neznano kam odšla. Pred svojim odhodom je pravila, da gre v Ljubljano na neko banko po denar, to je bilo vse, kar se je vedelo o njej predno je zginila. Za njo je bila izdana tirailica in oblasti so jo nazadnje vendarle našle v Beogradu, kamor se je odšla pravdat s svojim možem zaradi ločitve zakona. O tej zadevi je vsakomur rada pripovedovala in ker je napravila več takih stvari, ki niso prave laskave zanjo, ni izključeno, da se je reva omračila um.

t— Stavnj odtsek Sokola ima danes ob 7. zvečer odbojrovo sejo v Sokolskem domu, na kateri se bo razpravljalo med drugim o sedanjem stanju doma in o nadaljevanju najnujnejših del.

t— Posledice »el« ohola. Anton Cater, rudar iz Lok, se je prišel okoli 11. zvečer prepirati pred Gasilskim domom na Vodah z Avgustom Smodičem, istotako rudarjem, ki mu je med preprirom, dal več zausnic. Ves razkačen je zbežal Cater domov po nož in se spravil injnim nad Smodiča, katerega je končno tudi zabodel v desno roko pod ramo. Ker se je Smodič malo poprej silno nedostojno obnašal in rahil izraze, kakršnih ne slišimo v spodobni družbi, je bil poleg Caterja ovaden tudi še Smodič.

t— Neznani tat se je spizljal v stanova-nje Franca Holeška, lastnika vinotoča v Lokah 14, in mu ukradel iz omare okoli 700 Din. večina bankovcev po 10 in 5 Din. Storilo so že na sledu in je upati, da ga

bo kmalu minulo veselje do tatvin, ki so se že večkrat izvršile pri Holešku.

t— Prenovljenja vodenske šole v alikarskem oziru je poverjeno trvdki Japelj et comp., ki bo izgotovila vsa dela že do okoli 15. julija.

Iz Primorja

* Anulirani natečaji. Po nalogu goriskega podprefekta so bili anulirani že razpisani natečaji na tri mesta zdravniškega konzorcija v Idriji in na mesto zdravnika in živ. nozdravnika v Tolminu. Razlog anulacije je baje političen.

* Povodenj na Klanec. V istrski občini Klanec je začetkom tega meseca zopet divjala nevihta, ki je povzročila velike povodnje. Velik del vasi je bil pod vodo. Škoda na hišah, cestah in na poljih je zelo velika. Voda je uničila skoro vse poljske prideleke.

* Nova nesreča z granato. Te dni so v bližini Proseka igrali trije otroci z granato, katero so našli na travniku v nekem grmu. Granata je eksplodirala in ubila 11-letnega Andreja Kanteja in 13letno Justino Milčič. 13letni deček Alojzij Gustin pa je bil težko ranjen.

* »Golgota« v Renčah. Prihodnjega nedelja popoldne gostujejo v Renčah v dvorani Del-pin tržaški dijaki, ki bodo igrali Tučičevo trojeanko »Golgota«. Za predstavlo vlada veliko zanimanje.

Sokol

Sokolski praznik v Trbovljah

Trbovlje 6. julija.

Preteklo soboto 4. t. m. in v nedeljo 5. t. m. smo imeli v Trbovljah sokolski praznik kajti vršila se je slovesna delna otvoritev Sokolskega doma, in to telovadnice oz. velike dvorane in odra. Otvoritev je bila združena s predstavo »Vdovo Rošinko« in v nedeljo s telovadno akademijo. Pred predstavo, ki se je vršila v soboto zvečer, je imel starosta br. Sušnik slovesni govor, nakar je predal telovadnico br. Kužniku kot telovadnemu načelniku Sokola, oder pa br. Gučeku kot načelniku dramatičnega odseka. Za tem je bila na sporedu ganljiva scena ko je sokolski naraščajnik prisegel na zastavo. Br. Sušnik je prejel v znak hvalečnosti in v priznanje svojega truda cvetje. Med tistimi, ki so bili omenjeni kot pionirji Sokolskega doma, je bil tudi veletrgovec g. Dežman, ki ji dal zastoji zemljišče na katerem stoji sedaj stavba Sokolskega doma.

Ker je bil zasnovan dolg spored se je vršila telovadna akademija v nedeljo ob 4. popoldne. Kakor v soboto tako je bilo tudi v nedeljo prisotnega vse polno trboveljskega občinstva. Nastopili je naraščaj obolega spola, člani in članice; potem pa tudi telovadci iz Ljubljane. Najbolj smo se seveda divili vrstolomnim vajam olimpijskega prvaka br. Stuklja iz Novega mesta, ki je izvajal vse vaje z nedosežno eleganco.

Toda ne samo moralni, temveč tudi materialni uspeh je bil velik. Tu moramo v prvi vrsti omeniti naše trboveljske dame, ki so prinesle vse pecivo zastoni, in tega ni bilo malo. Tudi vina so nabrali množico zastoni; predvsem so ga darovali gg. Lampar, Dimčik in Murn. Tako ni torej čudno, da se je z združenimi močmi posrečilo priti do dobička, ki znaša okoli 25.000 Din.

Delna otvoritev se je tedaj že izvršila. Upamo, da mi več daleč celotna otvoritev Sokolskega doma, ki je tako nujno potreben za več let nazaj, se moramo naravnost čuditi, kako hitro smo ga dobili. V tem je najboljši znak, da trboveljski Sokol ne spi, marveč dela in je lahko za vzgled mnogim drugim sokolskim društvom.

Razviti prapora sokolskega društva Vič se vrši v nedeljo 12. t. m. Spored je sledeči: V soboto 11. julija ob pol 9. zvečer bakljada, podoknica kumci s. Zorčičev in br. Selškarju. V nedeljo 12. t. m. ob 9. zjutraj skušnje za popoldanski nastop. Popoldne ob pol 2. zbiranje bratskih društev pred Narodnim domom in odhod z gozdo na Vič. Ob pol 3. razviti prapora pred Sokolskim domom in nato obhod po občini. Po obhodu javna telovadba, po telovadbi ljudska veselica s plesom. Bratska društva in Sokolstvu naklonjeno občinstvo vajimo, da se proslave udeležijo v čim večjem številu. Prapor je razstavljen v cvetličarni Korsika na Aleksandrovici cesti, kjer so v predprodaji tudi vstopnice.

Sokolsko društvo Vič. Posetnikom sokolskega praznika na Viču ob priliki razviti družbenega prapora javljam, da je dovoljena polovična vožnja vsem članom sokolskih društev, ki se udeležijo dne 12. t. m. te prireditve na vseh državnih železnicah. Udeleženci kupijo pri obeh odhodnih postajah cele enosmerne na obratni strani z vstopnim postajnim dnevnim žigom žigosane vozne listke, ki veljajo v zvezi s potrdilom o udeležbi na prireditvi tudi za povratak.

Sokolsko društvo v Radečah pri Zidanem mostu proslavi v nedeljo dne 12. t. m. svojo petnajstletnico, združeno z okrožnim zletom gornjeposavskih društev. Za udeležence je dovoljena polovična vožnja po železnici. Prijatelji Sokolstva, posetite ta

Iz življenja in sveta

Razprava proti osemkratnemu morilcu Angersteinu

V ponedeljek 6. t. m. se je pričela pred porotnim sodiščem v Limburgu ob Lahni razprava proti znanemu večkratnemu morilcu Fricu Angersteinu, prokuristu in pisarniškem predstojniku pri postajni velike industrijske tvrdke v Haigeru.

Kakor je »Jutro« svoječasnoročalo, je izvršil Angerstein osem umorov, več poneverb, skupno 13 zločinov in deliktov. Tvrdba Zypen-Wissener Eisenhütte ima v Haigeru svojo podružnico, kjer je uslužbenih poleg večjega števila delavcev tudi potrebno število uradnikov. Angerstein je bil skupno z nekim Nixonom uslužben kot knjigovodja z obsežnimi pravicami. Imel je prosto stanovanje in mesečno plačo v znesku 390 mark.

V soboto 29. novembra lani je Nix sporočil ravnatelju, da v blagajni ni vse v redu. Prihodnji ponedeljek naj bi se izvršila revizija, ki naj bi ugotovila Angersteinovo krivdo. V zvezi s tem je zakrivil Angerstein celo vrsto umorov. Zjutraj ob štirih je vdrl v spalnico svoje žene ter jo na mestu zabodel z lovskim nožem. Žena je bila takoj mrtva. Nato je izvalil svojo taščo v kopalno sobo, kjer je s sekiro razkral glavo. Ko je pritekla na pomoč domača uslužbenka, jo je pobil do smrti. Takoj nato je umoril v kuhinji svojo svakinjo, osemnajstletno Elo, ki se je ravno vrnila z obiska. Morilec je imel v svoji službi 24letnega vrtnarskega pomočnika Geisa in pomočnika Darra. Ko je v kleti ubil svojega psa, je poklical v svojo sobo Geisa in ga zavrtno umoril. Tudi Darra je ubil zavrtno. Po vseh teh umorih je ubil v jedilnici še pisarniškega uradnika Kiela in njegovega tovariša Dittharda.

Da bi zbrisal svoje strašno zločinsko dejanje, je zažgal hišo na ta način, da je polni prvo nadstropje z bencolom ter je na podstrešju zažgal ogenj tako, da je morala hiša prileti goriti še pozno popoldne. Hotel je namreč v slučaju suma dokazati svoj alibi in zvrniti vse zločine na nepoznane storilce. Odšel je v mesto, zvečer pa se je vrnil v bližnjo svojo hišo, in sicer v bližnjo vilo, kjer je klical na pomoč, kajti baš v tem času so obšli plamen hišo njegovih zločinov. Morilec je trdil, da so izvršili umore in požig roparji, ki so s silo vdrl v hišo, končno pa se je izdal ter so ga zaprli. V ječi je bil kljub svojim groznim dejanjem vedno miren in je bral sveto pismo.

Morilec zagovarja.

Morilec so pripeljali v dvorano vkle-njenega na rokani in nogah. Pri zaslišanju je izjavil, da je živel s svojo ženo zelo srečno. Glede poneverb se zagovarja, češ da je moral dati denar ljudem, ki so ga prisilili z grožnjami oziroma da je v interesu tvrdke izvršil razna naročila. Pri pripovedovanju groznih dogodkov je morilec večinoma miren. Pravi, da je umoril svojo ženo, ker ga je proslila, naj jo ustrelijo. Baj je padel v nezavest, nakar je prestrašen bežal v klet, kjer je zaslišal glasove svoje tašče, ki je klicala na pomoč. Ko je zagledal taščo, se ga je polastila jeza, ker je tašča baš grdo ravnala z njegovo umorjeno ženo. Sploh se zagovarja zelo previdno.

Umor žene.

Na predsednikovo vprašanje, kako in zakaj je umoril svojo ženo, ki jo je po lastni izjavi vendar ljubil, odgovarja morilec obširno ter navaja okoliščine, ki so neposredno uplivala nanj. Par dni pred umorom je našel v ženinini omari med perilom njeno poslovilno pismo, iz katerega je sklepal o njenih samomorilnih namelih. Baj mu je žena že leta 1921. pisala, da se bo usmrtila, ker ne more biti zani to, kar mora biti vsaka žena svoemu možu. Zvečer pred umorom je zaužil dve asperini in izpil dva kozarčka žganja. Kmalu po polnoči je vstal, ker je dobila žena srčni napad.



Morilec Fric Angerstein

Bil je še bolj vznemirljen, ko mu je tašča povedala, da je eden svakov sifilitičen in da more zboleti na tej bolezni vsa družina. Vse to ga je silno vznemirilo, zlasti še, ker sam boleha na jetiki. Zato je sklenil, da se poslovi od življenja skupno s svojo ženo. Stopil je v sosedno sobo, kjer je vzel samokres. Ko se je vrnil v spalnico, je opazil, da se je žena medtem osvestila in mu vzela samokres, nakar je padla ponovno v nezavest. Nato je vdel v sosedni sobi lovski nož in je stopil z njim zopet v spalnico. V tem trenutku pa je žena odprla oči in ker se mu je zdelo, da je že mrtva, jo je zabodel. Morilec pravi: Ko sem videl kri, nisem več vedel, kaj se je zgodilo. Na predsednikovo vprašanje, ako je žena še kaj spregovorila, je odgovoril: Ne, pri vbojdlaju ne, toda prej, ko sem imel v roki samokres, je rekla: Oče, odpusti mi! Razburjen je hitel v pisarno, kjer je hotel izvršiti samomor, toda oba samokresa se nista sprožila. Predsednik ugotavlja, da je komisija našla samo en samokres, ki pa ni bil nabit. Angerstein je potem tekel v klet, da bi poiskal kakor orodje, s katerim bi se usmrtil. Tam je našel sekuro, s katero si je hotel odsekati roko.

Umor tašče.

Angerstein nadaljuje s povešenimi očmi: Da, hotel sem si odsekati roko, toda baš v tem trenutku sem začul od zgoraj taščine klice. To me je silno razburilo. Zato sem hitel gori in sem jo ubil. Predsednik: Zakaj ste bili vznemirjeni? Obtožene: Med menoj in taščo so bile vedno malenkosti, ki so me zelo vznemirjale. Ker je kričala, sem se silno razjezil.

Kako je ubil služkinjo.

Nato se je pričelo zasliševanje o umoru služkinje. Po Angersteinovi izpovedi se je služkinja po umoru tašče nenadno pojavila pred njim. Dekle je gotovo slišalo taščine klice po pomoči. Obtožene: Ko sem jo opazil, se me je polastilo veliko razburjenje. Vzdignil sem sekuro, in ker je bežala, sem tekel za njo po stopnicah, jo zagrabil in jo udaril s sekuro po glavi, nakar je padla na tla.



Angersteinova vila, v kateri so bili izvršeni umori.

Morilec je šel potem v kuhinjo, kjer je umil sekuro. Z očiščeno sekuro se je vrnil v spalnico ter je ponovno udaril po umorjeni ženi in po tašči. To svoje dejanje utemeljuje z naravnost zločinskim izgovorom, češ, da se je nenadno odprlo okno in se mu je zdelo, da se je žena zopet prebudila. Ko je ponovno umil sekuro, je šel v kuhinjo, kjer je zaspal ter se je zbudil šele rano v jutro. Odšel je v pisarno, kjer je opravil neke posle.

Nadaljni umori.

Končno je prišel vrtnar Geist v kuhinjo, da popije svojo običajno kavo. Angerstein trdi, da se je spomnil nočnih dogodkov šele pri njegovem dohodu in ko je opazil, da v ognjišču še ne gori. Ker se je bal, da je vrtnar morda videl trupla, ga je kratkoma pobil. Še med ubijanjem je vstopil uradnik Ditthardt, ki se je silno prestrašil ter je zbežal v sosedno sobo, kjer ga je Angerstein tudi pobil s sekuro. Ista usoda je doletela tudi Kiela, katerega je morilec večkrat ranil tudi z lovskim nožem. Na predsednikovo vprašanje, ako je po vsakem umoru umil sekuro, je odgovoril: Ne vsakokrat, temveč po vsaki periodi. Predsednik: koliko period razlikujete? Obtožene: Najprej je prišla moja žena, moja mati in moja sestra, nato Geist, Ditthardt in Kiel.

Truplo svoje svakinje je pokril, vsa druga pa je pustil, kakor so bila. Po končanih grozodejstvih je imel službeno telefonski pogovor. Nato je srečal na stopnicah še knjigovodjo Darra, ki ga je tudi ubil, ker je mislil, da je videl njegovo krvavo početje.

Zasliševanje prič.

Predvsem so bile zaslišane prič, ki so prve našle Angersteina, ki se je po požigu hiše sam javil z namenom, da bi varal. Češ, da so roparji napadli tudi njega. Med temi je tudi ravnatelj podjetja, ki je med požarom tekel v hišo, od koder se je takoj vrnil z besedami: To je strašno! V hiši so vsi mrtvi! Zaslišanje brata umorjenega Geista je bilo zelo dramatično. On pravi: Ko sem z drugimi stopil v gorečo hišo, so že prinesli po stopnicah prvo truplo. V bližini sobi smo videli zopet mrti. Ko sem mu posvetil v obraz, sem videl, da je moj brat. Priča ni mogel nadaljevati vsled prevlečkave ganotia. Med zasliševanjem prič se je obnašal Angerstein zelo apatično. Razprava se nadaljuje.

Oj, to vreme!

Povejte nam, ljudje božji, ali se spodobi za mesec julij tako poletje, kot ga imamo letos! Ali je to sploh poletje? Malo solnca, pa tem več dežja. Ali se bo zopet ponovila lanska storiša, ko smo brali le v priliki, da imamo pravzaprav poletje, o katerem pa skoraj ni bilo sledu?

Pa vse to naj bi že bilo, če ne gre drugače. Toda da nas ima vremenski bog naravnost za norca, ali celo tretje leto, to presega vse meje. Naj bi že bilo tako ali tako vreme po vsem svetu enako, vsaj tam, kjer imajo istočasno letne čase. Če se že eni jeze, naj se drugi tudi; če se pa eni veselijo, naj bodo tega deležni tudi drugi. Nikakor pa ne gre, da imajo eni vročino, a drugi mraz. No, morda je pa le prav, kar počenja vremenski bog. Jezé se namreč vsi, veselijo se jih pa le malo. Ponekod se jezé, ker jim je prevroče, drugod pa ker ne pridejo iz dežja, in ako pridejo, potem zabredejo čisto gotovo pod kap.

Da naštejemo nekaj novotarij, ki jih skuša uvajati na naši zemlji to prekličano vreme. Že par dni vlada v New Yorku zopet tropična vročina, ki je zadnje čase nekoliko ponehala. Toploter je poskočil na 86 stopinj Fahrenheitita (34 stopinj Celzija) v senci. Zopet je zaznamovali en primer solnčarice, in je moral revež poplačati kaprice vremena s prezgodnjo smrtjo.

Na južnem Madžarskem je bila v ponedeljek in torek silna nevihta v županiji Baranji. Lilo je kot iz škafe in padala je debela toča, ki je napravila velikansko škodo. Toča je ranila tudi več ljudi. Na več krajih je udarila strela, ki je zažgala hiše. Ta nevihta je segala tudi na naše ozemlje in je posebno hudo divjala v Slavoniji. Poročali smo že o škodi, ki jo je naredila.

V nedeljo se je utrgal oblak nad St. Thomasom pri Lincu v Avstriji. Padala je tudi toča, ki je napravila silno škodo. Ponekod je bila debela kot golobje jajce. Škodo cenijo na več sto tisoč šillingov.

Na Poljskem pada že več dni izredno močan dež, ki je nopolvil že cele pokrajine. V nedeljo zvečer je reka Visla tako narastla, da je prestopila bregove in poplavlja velik del Varšave. Voda je z veliko naglico vdrla v kleti in tudi v pritličja hiš, od katerih se jih je več podrla. Ljudje so prestrašeni pobegnili iz stanovanj. Po umazanih valovih silno narasle Visle plava polno pohištva in mrtvih živali. Vlada je odredila vojaško pomoč. Oddelki vojakov izpraznjujejo ogrožene hiše. Na tisoče delavcev gradi jez, da ne bi voda napravila še večje škode. V okrožju Gavorinu je mesto Har popolnoma pod vodo. Po dosedanjih vesteh je več ljudi utonilo.

Paradiž brez Adama

Indiskretni novinarski reporterji poročajo razne zanimivosti o ameriškem mestu Lackawaxen, katerega prebivalstvo tvorijo večinoma ženske. Skoraj vse javne funkcije so v ženskih rokah. Ravno tako trgovska in obrtna podjetja. Par moških, ki so še ostali v mestu, je brez vsake veljave in besede. Ko so ameriški listi te dni poročali o tem ženskem mestu, je dobilo županstvo, ki mu načeluje seveda ženska, neštivilno dopisov, v katerih vprašujejo moški interesenti najrazličnejših poklicev, ako se smejo priseliti v ta paradiž. Zdaj se, da imajo te ženske nenavadno privlačno moč do moških, ki pa nimajo posebne sreče pri njih, ker so po splošni izjavi zelo zadovoljne brez moških. Gospa županja je odgovorila na vse dopise negativno.

Pa tudi v drugih ameriških mestih dobivajo ženske vedno večjo oblast. Tako je n. pr. mesto Clarksdale nedavno izvolilo za svojega državnega komisarja mlado damo, gospodično Cecilijo Cook. V uradnem poslopiju državnega komisariata je tudi policijsko ravnateljstvo, ki ga vodi slučajno oče 22letne državne komisarice. Policijski ravnatelj je namram državnemu komisarju podvržen, in tako se mora oče službeno pokoriti svoji mladi hčerki. Spočetku mu to ni šlo v glavo, sedaj pa se je baje že privadil!

Proces Lederer

V sodni razpravi proti ženi bivšega madžarskega nadporočnika Gustava Ledererja, ki se vrši v Budimpešti zaradi soudeležbe na umoru prekaševalca Koudelke, ni zaznamovali novih momentov. Priče so že vse zaslišane, zato se podajajo sedaj izjave sodnih izvedencev.

Zdravniki so izjavili, da je bilo Koudelkovo truplo razrezano s tako natančnostjo, ki da sklepajo na dolgo vajo. Kar se tiče duševnega stanja Ledererjeve, so izjavili sodni izvedenci, da je obtoženka normalna. Ona ima zdrav in hiter razum in je zato za svoj čin popolnoma odgovorna. Njen spomin funkcijonira brezhibno in njeno svobodno odločevanje ni nikakor omejeno.

V ponedeljek so bila prenešana v dvorano corpora delicti. Na obleki Ledererjeve, ki jo je imela kritičnega dne, ko je šla v Budimpešto k Donavi, sta se opazila dva krvava madeža. O zaplenjenih draguljih trdi obtoženka, da so njeni. Vendar se je ugotovilo, da izvirata dva prstana in 11 briljantov iz lastnine Koudelke. Iz kovčka, v katerem je bilo prenešeno razmesarjeno truplo k Donavi, so prišle na dan tri krvave ženske srajce in oba noža, s katerim je bilo telo razrezano. Ledererjeva si je ogledala vse te predmete brez najmanjšega znaka vznemirjenja. Od vsake srajce, ki jo je pokazal predsednik sodnega dvora, je izjavila, da ni njena.

V torek je imel državni pravdnik

svoj govor. Zahteval je smrtno kazen zaradi goljufije, nagovarjanja k umoru in tatvine. Olajševalna okoliščina je le dosedanje nekaznovano življenje obtoženke, obteževalno pa je dejstvo, da je morilec ali morilka razmesarila Koudelkovo truplo z nezasišano grozovitostjo.

Vse kaže, da Ledererjeva ne bo ušla vislicam, posebno ker njen izgovor, da so umorili Koudelko neznani častniki, nikakor ne drži in ni mogla doprinesiti niti najmanjšega dokaza za svojo trditve.

× Ameriški narodni praznik. V soboto, 4. julija, je bil v Zedinjenih državah narodni praznik, ki so ga, kakor običajno, proslavili z raznimi prireditvami. Ta dan in naslednjo nedeljo so se v proslavo dneva kljub »suši« ljudje zelo napili in potem razgrajali. Po dosedanjih vesteh iz večjih ameriških mest je bilo ta dva dni ubitih ali umorjenih 250 ljudi, 1200 pa ranjenih.

× Mednarodni katoliški kongres je bil odprt v ponedeljek na Dunaju. Na kongres so prišli delegati Avstrije, Nemčije, Češkoslovaške, Madžarske, Poljske, Jugoslavije in Švice.

× Rudniška nesreča. V soboto se je v rudniku »Concordia« v Hindenburgu v Gor. Sleziji vdrl rov na daljavo kakih 100 metrov. Dva delavca sta bila ubita, eden pa je bil hudo ranjen.

× Strahovita eksplozija v Rusiji. V Plozku se je pripetila v ponedeljek strahovita eksplozija. Ena največjih ruskih tvornic streljiva je zletela v zrak. Eksploziralo je nad 250 ton dinamita. Eksplozija je bila tako močna, da se je vse mesto streslo kakor ob močnem potresu. Stvarna škoda je zelo velika. Podrobnosti še manjkajo, zato se tudi še ne ve, koliko je žrtev.

× Velika katastrofa v Bostonu. V soboto popoldne je proslavil klub Pickwick v svoji petnadstropni hiši ameriški narodni praznik (obletnico neodvisnosti). Nenadoma se je poslopje sesulo in pokopalo vse pod seboj. Po poslednjih vesteh je bilo ubitih pri tej katastrofi okrog 45 ljudi in 500 ljudi ranjenih. Po poslednjih vesteh je bilo ubitih pri katastrofi v Bostonu 250 ljudi in 400 ranjenih. Pa tudi sicer je bil 4. julij nesrečen dan za Zedinjene države, baš na narodni praznik. Po vsej Ameriki zaznamujejo doslej 183 smrtnih slučajev, ki so v kakršnikoli zvezi s proslavo narodnega praznika.

× Velikanski požar. V Manizalesu v državi Kolumbiji v Južni Ameriki je izbruhnil v soboto v lekarni požar, ki se je naglo razširil in kmalu objel vse mesto. Mnogo hiš je pogorelo do tal, večinoma v trgovskem delu mesta. Zgorele so vse banke, trgovske hiše, hoteli, škofova palača in vsa mestna poslopja. Škodo cenijo na nad 20 milijonov dolarjev. Doslej so našli okoli 30 trupel.

× Poletna prestolnica Zedinjenih držav. Letošnje poletje dobe Zedinjene države so veroameriške novo glavno mesto, ker se preseli za dobo velike vročine predsednik Coolidge iz Washingtona v Swampscott pri Bostonu, v svojo leseno hišo, ki jo je dal sezidati leta 1905. Za nekaj mesecev bo sedaj tu njegova »Bela hiša«. V varstvo te hiše, kjer uraduje predsednik poleti z vsem svojim štabom in pisarnami, je odšel v Swampscott oddelk mornarjev. Njihova naloga je, da zavračajo ljudi, ki nimajo ničesar iskati v vili sredi gorja. Tudi več poslaništvev in drugih uradov se je že preselilo v poletno rezidenco predsednikov.

× Neznani kupec gradu Prangins. Grad Prangins pri Nyonu v Švici, kjer je svojčas rezidiral princ Jerome Napoleon in v katerem je kasneje stanoval zadnji avstrijski cesar Karel, je prišel te dni na boben in bil se imel prodati na javni dražbi na zahtevo neke švicarske banke, ki je dala na grad posojilo 895.700 švicarskih frankov. V zadnjem trenutku je zahtevala banka, naj se dražba odlogi, ker se je našel kupec za grad, ki pa noče biti imenovan.

Kdor si nabavlja PERILO

naj se prepriča o izborni zalogi perila, ki je danes v Ljubljani brezkonkurenčno tako v blagu kakor v krasnih vzorcih, izvršitvi, in kar je glavno tudi v cenah, pri

Drago Schwab - Ljubljana

Dvorni trg 3 pri Univerzi.

H. V. Gerbič:

Gavro Medžed

Na primitivni leseni verandi, ki se je dvigala nad deročimi valovi Vrbasa poleg Gjukine kavarne, smo sedeli vročega popoldne meseca avgusta. Prijetno nam je dela hladna sapica, ki je od vode semkaj pihljala, in govorica se je živahno pletla. Hrustal sem mrzlo jagnjetino ter jo zalival s črno kavo. »No, Gjuka,« se obrnem h kafedžiji, ki mi je prinašala svežo džezvo, »pa postavi še pred gospodo tuđe svežo mešico rakije, — ne bodo se menda branili.«

Možaki so se nasmehili ter mi nazdravili. Zadovoljno sem vzdihnil ter se naslonil ob zid: »Vidite, prijatelji, takole uživam.«

»Hoho, brate, tako le uživaš? Jeli ti to uživacija?« se oglasi zgubani Ibro. »In zakaj bi ne bila? Ali mi ni dobro in prijatno?« pravim.

»Ej, brate, uživacija je vse kaj drugega. Jaz sem užival, ko sem bil še mlad... se zahotela Ibro ter melanholično dostavi, »a to je že dolgo, dolgo... še pred okupacijo. He-he-he, effendija, — jaz sem znal uživati! Jaz pa — jaz! In stari Suljo, rahmet (mir) njegovi duši, tudi. Mi smo bili gorki tihi, takih ni bilo v vsem pašaluku! Hi-hi-hi...«

»No, pa povej že enkrat, stara sova, kaj ste vendar počeli. Kdo bo poslušal

samo tvoj večni ho-ho, he-he, hi-hi, zagodrnja Mate in sreba rakijo. »Kar tiho, Mate! Ti si bil vedno kmet kmet pod begom, kaj več ti za sladkosti življenja, Ti-ti...«

»Kaj se boš repenčil Ibro? Pripoveduj in pij! Bolje bo. Tako uživaj ti v pripovedovanju, mi pa v poslušanju,« de Murataga.

»No, pa slušaj, effendija, da se naučiš uživati,« se snet zasmjeje Ibro. »Vidiš takole ti je bilo. V Gornjem Vakufu je bilo slavlj. Od nas je bilo vse polno ljudi tamkaj in seveda jaz in Suljo tudi. Midva nisva manjkala nikjer, kadar se je veseljačilo. Pod večer pa, ko sva mislila, da se bodo ljudje počasi odpravljali proti domu ter hite-li najemati fihakrje, sva jim midva zmešala štrene. Vse vozove, kar jih je bilo mogoče dobiti, sva najela in plačala mi 'va, in godbo tudi. Ko so se ljudje odpravljali, smo šli mi tudi z našimi prijatelji, Sprejaj je korakala godba, za njo smo koricali mi v široki vrsti črez vso cesto, zadaj pa dolga vrsta kočij in vozov, ki so imeli naložene same naše suknje... Ha, to ti je bila šala! Ljudje so kar skakali od jeze; pa kaj so si mogli pomagati? Za vozovi so capljali cele dolge tri ure do semkaj. — Vidiš, to ti je uživacija! He-he-he...«

Vsi so se muzali in Murataga je potapljal Ibro po rami, samo Gavro, zvan »Medžed« (medved), je zmajeval z glasvo tor reano žulil svojo cigareto:

»Hm, jaz ne vidim v tem ničesar prijetnega,« je dejal. »Saj ste morali vi tudi tri ure peš hoditi. Jaz uživam drugače.«

»Noda, til... Zato si pa tudi Medžed,« ga zbode Ibro. »Mi pa — mi smo bili veseli ljudje...«

»No, Gavro! Pa povej še ti, kako uživaš?« se oglasim.

»Ni mi čefja, (ne ljubi se mi) me zavrne Gavro malomarno ter si obriše s široko dlanzo levico potno čelo. Pri tem se mu je zmaknil platneni rokav do komolca in na temnorjavi koži se je »okazala« rdeča zarasla rana. Strašen je moral biti udarec, ki mu jo je razmesaril, sem si mislil in vprašal: »Hej, Gavro, kaj pa imaš tamle na roki?«

Gavro je hitro potipal levico ter jo spet zakril z rokavom: »Ništa...« »Pusti ga — ti že jaz povem,« mi pošepeta kafedžija ter vzame džezvo izpred mene. »Nerač govori.« »Ej, effendija, še eno ti bom povedal,« povzame spet Ibro. »Ta ti bo po čefju, ta! Nekeč, ko je bil v Travniku dernek (sejem), sem se napotil sam tja. Suljo je bil namreč bolan. Zvečer se napotim v han, da prenočim tamkaj. Zunaj je bilo mraz, da je vse pokalo, v hanu pa natreskano polno, da ni bilo prostora dobiti. Spet me prime moja hudomušnost. Kaj storim? Pokličem mehadžijo... »Hej stari, bi li prodal svoj han?« — »Zakaj ne, če se mi do-

bro plača?« — »Koliko zahtevaš?« — »Poldrugo možno zlata!« — »A moraš mi ga takoj odstopiti!« — »Potem primakneš še dva funtala!« — Kupčija je bila sklenjena. Odšel sem vse gladko v čaršijskih parah in bil sem gospodar hana. Sedaj pa hajdi vsi ven iz hana na mraz, ker ne trpim nikogar tujega pod svojo streho. Kar iščite lepo po Travniku, če se dobite kaj kak kotiček na varnem pod streho... Jaz pa sem si dal sredi hana pogrniti preprogo na tla in na vseh štirih koncih sem si dal prižgati sveče. Sredi preproge sem sedel in srebal kavo, ki mi jo je moral mehadžija, ki sem ga najel, kuhati vso noč, krog mene pa so plesale štiri gole deklice... Tako sem se zabaval vso noč. Vidiš, to ti je uživacija!«

»Kaj pa si potem počel z hanom.« »Prodal sem ga že naslednje jutro za polovično ceno prejšnjemu gospodarju nazaj.«

»Ej dobro si užival, Ibro,« de Murat. »Zato pa so tudi šli tvoji novci...« »E, do smrti bo še, več pa ne potrebujem... hi-hi-hi...«

Gavro je zamahnil z roko ter se dvignil. Molče je pozdravil ter odšel. Njegova čokata, nizka postava se je nerodno gugala po zaprašenih cestih. Molče sem zrl za njim, dokler ni zginitil za ogrom.

Kafedžija je prisedel k nam, si pogladil svoje zmršene brke, jih zavil nazaj ter utaknil za ušesa.

»No, effendija,« je začel, »sedaj pa ti povem, če hočeš, zgodbo Gavrovrane. Tudi ta zgodba je v zvezi z »užjavacijo«. Gavro pač uživa po svojej!«

Pred desetimi leti je bil Gavro isto tam v službi, kjer je še danes. Čobanil (pastirjeval) je pri Jeftu Ohranoviću. Poznaš Jeftovo hčer Desanko, ki se je pretečeni teden poročila? — No vidiš, — krasotica je, da malo takih. Takrat pa je bila še majhen, presrčan otrok kakih šest do sedem let. Gavro je bil ves zaljubljen v svojo sladko Desico; izpolnil ji je vsako, še tako neumno željo, samo če mu je bilo mogoče. Ganljivo je bilo videti okornega in nerodnega Gavro, kako je ravnal s to plavolaso nežno osebo. Rahlo jo je prijel mal z rokami ter si jo posajal na vrat, potem pa je hitro in neumorno stopical po prstih naokrog, kot bi bil v strahu, da se mu nežna stvarca ne potrepi pri kaki neprevidni kretnji. Desica pa je vriskala in vpila od veselja ter oklepala rujava Gavrovo čelo s svojima prozornima ročicama. Bila sta si torej dobra prijatelja. Kadar je Gavro prignal svoje ovce domu, ga je Desica že čakala na pragu in prebila ves čas, dokler ni šla spat z njim. Stari Ohranović, ki je tudi neizmerno ljubil svojo edinko, je rad videl to prijateljstvo; vedel je pač, da ne najde boljše in vestnejše pestunje za svojo zlato golobčico. Kadar je Ohranović dovolil hčerki slediti

Gospodarstvo

Vprašanje srednje vinarske in sadjarske šole

Vprašanje je važno za vso Slovenijo, posebej pa še za mariborsko oblast. Zato je potrebno, da se razmotri javno in se reši tako, da bo v dobro našemu gospodarstvu ter da nas naši mlajši ne bodo obsojali, češ, da ob ugodnem času nismo storili svoje dolžnosti. Nevarnost pa obstaja, da se s kakimi prenapetimi resolucijami in »upiti« reši zadeva enostransko ter tako sami uničimo po lastni neprevidnosti nekaj težko pridobljenega.

V Sloveniji rabimo tako srednjo kot nižjo vinarsko in sadjarsko šolo; obe se morata ohraniti. Zato mora biti vse delo, privatno kakor javno, usmerjeno v tem cilju; obe sta važni za nas in nikakor ne more in ne sme biti obstoj ene vzrok za ukinitve druge. Za Beograd je res nekaj lažje delo in tudi cenejše, pretvoriti nižjo vinarsko in sadjarsko šolo v srednjo, toda kakor se izjavlja, ni bil namen, da oškodujemo nas; nato so tudi srednjo ustanovili poleg nižje. Ako se pa ne pojavi nikak odpor in če smo še sami neprevidni, da razmotrivamo možnost ukinitve enega za vodo, se pri današnjem splošnem štedenju to lahko zgodi. Zato nima pisec v zadevnem članku »Jutra« prav, da govori o možnosti žrtvovanja srednje šole v Sloveniji. Kar že imamo in je za nas važno, ne bomo pustili iz rok.

Nedvomno je, da so nam nižje kmetijske šole neobhodno potrebne, da nam izobrazijo čim hitreje čim večje število kmetijskih fantov — bodočih gospodarjev. Istotako pa potrebujemo v Sloveniji vsaj eno višje organizirano kmetijsko šolo, saj imajo v Srbiji eno visoko in eno srednjo kmetijsko šolo in v Hrvatski istotako. Radi trajnega potrebne naraščanja nižjih kmetijskih šol v državi so državni krediti za posamezne vedno manjši, kar se občuti zlasti v Sloveniji, ker zaradi premaljših šolskih posestev zavodi za prehrano gojencev premalo pridelajo doma. Zato se ho moralo na teh zavodih širše strokovno in znanstveno delo vedno bolj krciti. Popolno strokovno in znanstveno delovanje, potrebno za naše ožje krajevne razmere, bo torej mogoče v bodočnosti le na višje organiziranem zavodu z več strokovnimi močmi in večjimi krediti. Z njo si moremo organizirati popoln gospodarski center za podrobno delovanje za napredek zlasti sedaj po reorganizaciji srednje kmetijske v srednjo vinarsko in sadjarsko šolo v vinarstvu in sadjarstvu, obenem pa tudi v drugih gospodarskih panogah. Šola bo edina te vrste v Jugoslaviji. Imamo pa tudi vedno večje število podeželskih meščanskih šol in ker želja po popolnejši izobrazbi na deželi postaja vedno večja, bo marsikateri boljši posestnik poslal svojega sina po meščanski šoli v srednjo strokovno šolo, kar je pri naših kompliciranih gospodarskih obratih že potrebno.

Poleg tega ima srednja šola nalogo vzgojiti naraščaj za državna mesta okrajnih ekonomov, inštruktorjev in uradnikov na kmetijskih šolah, državnih nasadnih in vzornih posestvih ter eventualno bodočih meščanskih šolah kmetijskega značaja itd. Važna naloga srednje šole je nadalje, da vzgoji dober naraščaj za pristave in oskrbnike na večjih posestvih z dovoljno teoretično in praktično izobrazbo, da se odstrani iz teh mest neštevilni nezmožni ljudje vseh mogočih največ vojaških poklicev brez vsakega strokovnega znanja. To ne bo le v interesu gospodarjev samih, ki trpijo ogromno škodo zaradi tega, marveč tudi v interesu države in narodnega gospodarstva. Za ta mesta vzgajati gojence ni namen nižjih šol, ker so te namenjene le vzgoji bodočih kmetov gospodarjev, zato je v teh študij skoraj brezplačen in ker po njihovi organizaciji ne morejo nuditi dovolj teoretične in praktične izobrazbe za ta mesta, mora torej temu namenu služiti le srednja šola. Tudi ni gospodarsko, da ta maloštevilna mesta na zavodih vzamejo gojenci, ki gredo po

drugih službah. Praksa je pokazala pri nas, še v večji meri pa v Srbiji, da se absolutno ravno dvoletnih kmetijskih šol, ki so dobili v dveh letih nekoliko več teoretične izobrazbe, ne povrnejo več na domačo posestva in so tako ravno boljši izgubljeni za domačo grudo. To se bo kakor pred vojno sedaj zopet tem jaci pojavilo, ker se gospodarske razmere na kmetih vedno bolj slabšajo. Zato so za malega posestnika enoletne kmetijske šole primernejše. Ko bomo imeli že dovolj strokovno izobraženih gospodarjev za domačo prakso, nam bodo kakor n. pr. v Nemčiji in v Češkoslovaški zadostovali le zimski teoretični tečaj, v katerih bo mogoče vsem bodočim gospodarjem podati potrebno teoretično dopolnilno znanje. Za sedaj je potrebno, a tudi dovoljno, da napravi gojence celotno prakso na zavodu, da sodeluje pri vseh delih cellega leta, da pa ostane doma.

Srednja šola nam je torej potrebna. Ideja njene ustanovitve v Mariboru se je pojavila že takoj po preobrtu, in sicer že takrat kot srednja vinarska in sadjarska šola. Radi takratnih nazorov v edinstveni organizaciji kmetijskega šolstva v Beogradu je minister g. Pucelj zaradi bojznosti, da bi Slovenija sploh ne dobila šole, nekoliko na hitro roko ustanovil na sedežu vinarske šole srednjo kmetijsko. Ves čas se je gojila želja in delovalo na to, da se pretvori v za nas primernejšo srednjo vinarsko in sadjarsko, kar se je sedaj tudi posrečilo doseči. Pisec onega članka dela srednji šoli krivico, ker letos za puste zavod po tretjem letu obstoja prvi maturanti, ki so gotovo prejeli dovolj teoretične in praktičnega znanja in ne bodo delali sramote novemu zavodu. Gotovo pa je, da je ustanovitev in organizacija strokovnega višjega zavoda združena z večjimi težočami, osobito, če ni bilo tej organizaciji primerljivih objektov.

Dosedanja triletna praksa je pokazala, da bi bil obstoj obeh zavodov tudi na sedanjem mestu mogoč, tem lažje bo to sedaj, ko ima srednja po reorganizaciji v srednjo vinarsko in sadjarsko isto smer. Ako se pa pretvori nižja v povsem primeren enoletni tečaj, je pa tudi vprašanje prostorov lažje rešeno. Če gojenci nižjega tečaja kot internisti pri manjši teoriji nekaj več delajo v praksi, je gotovo primerno, ker plačujejo v najslabšem primeru za vso oskrbo le 75 Din mesečno, dočim stane srednješolce v mestu mesečno 700 do 800 dinarjev. V izrednem primeru, ako pokaže praksa, da bi šoli skupno pod enim vodstvom ne mogli obstojati, kar je malo verjetno, ker imajo v Nemčiji slično organizirane zavode, bo pa pozneje lažje prenesti nižjo šolo kam v okolico, mogoče v Veliko Nedeljo, kakor se je že predvidevalo. Kar bi za kmetijske fante deloma niti ne bilo slabo, da jih mesto ne zavaja od kmetijskega poklica.

Ohranitev obeh zavodov za Slovenijo je potrebna. Obstanek obeh je tudi mogoč, zato morajo delati vsi merodajni faktorji, naši zastopniki in javne korporacije na to, da se čim hitreje v Beogradu že delno odobrena reorganizacija srednje šole potrdi, da je čim hitreje mogoče razpisati priključitve za obe šoli, da bo dovolj pripravljen za srednjo tudi iz Slovenije. Treba je pa v izjavah previdnosti, da sami ne povzročimo izgube enega ali drugega zavoda.

Prof. inž. Petkovšek

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (8. julija.) Pšenica: baska, za 20 t. m., 3 vagoni 305; avgust, 10 vagonov 300; avgust-september, 10 vagonov 300. Turščica: baska, 12 vagonov 181 — 185; sremska, 6 vagonov 185; banatska, 2 vagona 175. Tendence prijazne.

Zagrebski tedenski sejem (8. julija.) Dagon srednji. Največ je bilo telet, ki so se kupovale v glavnem od naših izvoznikov za Italijo in Avstrijo. Mesne svinje so se kupovale za petrinjsko tvornico. Dovož krme obilen in so cene krmi neznatno oslabe-

le. Cene živini so ostale prilično na višini prošlega sejma. Trgovali so se za kg žive teže: voli I. 8,50 — 10, II. 7 — 8,50, III. 6 do 7, biki 6 — 8, krave I. 7 — 8,50, II. 6 do 7, III. 3 — 5, mlada živina I. 9,50 — 11, II. 8 — 10, junice I. 7 — 8, II. 5,50 — 6, teleta 7 — 8,50, svinje domače mesne 12,50 do 14, debele 15 — 15,50 Din. Konji 2000 do 6000 Din komad po kakovosti. Krma: seno I. 75 — 100, II. 60 — 65, slama 50 do 80 Din za 100 kg.

Dunajska borza za kmetijske proizvode (7. julija.) Poročila z ameriških tržišč se glase nekoliko prijaznejše, vendar je to pri tečajih prišlo le malenkostno do izraza. Razpoloženje na dunajskem tržišču se more dalje označevati kot prijazno. Čvrstoča turščice traja dalje. V splošnem ponudba ni obilna v nobenem predmetu. Nottraja v šilingih za 100 kg vključno blagovnoprometnih davkov brez carine: pšenica: domača 51,50 do 52,50, Rosafé 51,50 — 52,50; rž: domača 46 — 47; ječmen: domači 36 — 41; turščica: 30,75 — 31,75; oves: severnoameriški 43,50 — 44,50.

Porast čekovnega prometa v zadnjih letih. L. 1924. je bilo prvo poslovno leto, v katerem je Pošta hranilnica začela obnavljati svoje posle v cel državi. Zanimivo so številke našega čekovnega prometa sploh izza prevrata (v milijonih Din): 1. 1919. 929,0 1. 1920. 2633,2; 1. 1921. 7976,6; 1. 1922. 17.266,6; 1. 1923. 26.399,6; 1. 1924. 31.621,6. Napredek je torej znaten.

Točno označevanje blaga za izvoz v Poljsko. Opozarjajo se vse tvrdke, ki izražajo v Poljsko, da invencija o izvora blaga v lastnem interesu izpolnjuje čim točneje in po možnosti v poljskem jeziku. Zlasti pri tekstilih se mora tako na certifikatu kakor na fakturi izvršiti točna oznaka. Splošne oznake kakor na pr. tekstilno blago, bombaž no blago, mlti oznake, običajne v trgovini niso zadostne. Po možnosti naj se v uverjenju navede tudi pozicija poljske carinske tarife. Minimum konzularnih pristojbin je od 1 t. m. reduciran na 2 poljska zлата in maksimum na 50 zlatov. V ostalem ostane nespremenjena 1 odstotka pristojbina.

Podraževanje rize v Italiji zaradi zadnjega padca lire je cena rize v Italiji močno poskočila. Čeprav se je potem lira zopet popravila, je vendar povišana cena ostala. Nova žetev rize pričena tekom t. m. Za novi riž še ni posebnega zanimanja.

Železniška konvencija z Bolgarsko. Iz Caribroda javljajo, da komisija za sklenitev železniške konvencije med našo kraljevino in Bolgarsko zaključuje svoje delo. Skupna postaja bo ostala Caribrod.

Zenica začne zopet obratovati. Kakor javljajo iz Sarajeva, bo železna industrija v Zenici, ki je pred mesecem ustavila delo, zopet začela obratovati z 800—1000 delavci dneвно.

Sodelovanje države pri d. d. »Nihag«. Iz Zagreba poročajo: Pri d. d. »Nihag« bo sodelovala država. Redna glavna skupščina družbe, ki se je vršila te dni, je prejela potrebne sklepe. Glavnica se bo povišala od 16 na 28 milijonov Din. Od teh delnic prevzame država svoto 7 milijonov nominalne. Državna udeležba bo znašala torej 23%.

Napredek izvoza iz Bačke. Trgovska in obrtniška zbornica v Novem Sadu je imela plenarno sejo, na kateri so se med drugim zlasti obširno obravnavala davčna vprašanja. Zanimiv je bil tudi del poročila, ki se bavi s prilikami uvoza in izvoza. Po tem poročilu je izvoz iz Bačke dosegel v letu 1923. 14 milijonov in v letu 1924. že 41 milijonov Din.

Izvoz naše krovne opeke v Grčijo. Kakor javljajo, je Bonova opekarna v Veliki Kikindi dobila naročilo za dobavo 8 milijonov komadov krovne opeke za grško kolonizacijo.

Dobave. Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije 25. t. m. pri Srednjem uradu za osiguranje radnika v Zagrebu glede oddaje gradbenih del za novo zgradbo v Zagrebu v Mišanovičevi ulici: 1. avgusta pri direktiji državnih železnic v Subotici glede dobave žebeljev, žice in vijakov; 3. avgusta pri direktiji državnih železnic v Zagrebu

Proti škodljivcem

na hmelju je škodljivci z mazarim milom. Z navodilom vred se muži v drogeriji SANITAS, Celje.

glede dobav blaga za zastore, zastavic, usnja, špaga itd.; pri direktiji državnih železnic v Sarajevu glede dobave pleskarskega materiala; 5. avgusta pri direktiji drž. železnic v Sarajevu glede dobave kompozicije. — Predmetni oglasi so v Trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani na vpogled.

Javno pismeno ofertalno licitacijo za gradbene posle svoje novogradnje v Mišanovičevi ulici v Zagrebu razpisuje Srednji urad za osiguranje radnika v Zagrebu za dan 25. t. m. ob 10. dopoldne. Podrobnosti se izve v Trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani.

Priključenje k Skodovim tvornicam. Iz Prage poročajo, da se je poslovanje Skodovih tvornic povečalo s priključitvijo avtomobilske tvornice Laurin & Klement k njenim skupini.

Pred ustanovitvijo poštne hranilnice v Češkoslovaški. Iz Prage poročajo: Zakonski osnutek o ustanovitvi češkoslovske poštne hranilnice, ki je bil v ministrskem svetu v načelu že sprejet, se potrebuje nekatera dopolnila v upravnotehničnem pogledu. Glavna naloga zavoda bo podpiranje občne stedičnosti najširših ljudskih slojev ter primerno dopolnilo organizacije obstoječih denarnih zavodov.

Znižanje cen železu v Avstriji. Z Dunaja poročajo: Cene železa so se s 1. t. m. znova znižale za nekatere relacije za 25 do 50 grošev. Znižane so cene zlasti železu v palicah, fasonskemu železu in nosilec. Znižanje cen ima svrhu omogočanja konkurence z nemškim blagom na dunajskem trgu.

Lipski velesojem. Jesenski sejem se bo vršil letos od 30. avgusta do 5. septembra; pomladanski 1925. od 28. februarja do 6. marca 1926. Jesenski pa od 29. avgusta do 4. septembra 1926. Zastopstvo je poverjeno tvrdki Stegu in drug, Ljubljana.

Borze

LJUBLJANA. (Prve številke povpraševanja, druge ponudbe in v oklepajih kupčjski zaključki). — Vrednot: 7% posojilo 65 —0, Vojna škoda 235—0, Celjska posojilnica 200—205, Ljubljanska kreditna 225—265, Merkantila 100—104, Prastrediona 800—810, Kreditni zavod 175—185, Strojne 105—134, Večve 100—109, Stavbna družba 165—180, 4% zastavni listi Kranjske dež. banke 20 —0, 4% kom. zadolženice Kranjske dež. banke 20—0. — Blago: les: deske, monte, 20 in 25 mm, konič, fco meja 525—0; trami, monte, fco meja 0—330; ogije la, vilano fco meja, 2 vagona (92,50); hrastova drrva 30% cepanice, 70% okroglice, fco naki, post. 17—0; poljski pridelki: pšenica Hardwinter II., fco Postojna trans. 0—405; turščica slavonska par. Škofja Loka 1 vag. 215—220 (215); krompir, novi, fco štajerska postaja 0—110.

ZAGREB. Za nekatere b a n e e vrednote je bilo danes večje zanimanje. Tudi industrijski papirji beležijo živahniji promet. Trhovlje so poskočile od 330 na 350. Vojna škoda per kasa se je trgovala po 236—239. Za julij se je ponujala po 240. — Dinar je zjutraj beležil v Curihu tečaj 8,99 in pol. V Zagrebu je bila tendenca dalje zelo slaba. Tečaj deviz so dalje nazadovale. Poslovalo se je po pariteti dinarja v Curihu. Blaga dovolj. Skupni promet okrog 6,5 milijona Din. Notirale so devize: Dunaj 795,5 —807,5, Italija izplačilo 207,5—210,5, London izplačilo 275,5—278,5, Newyork ček 56,43—57,23, Praga 167,65—170,05, Švica 1102,5—1112,5; valute: dolar 55,65—56,45 šilingi 804—816, belgijski franki 250—255, lire 211—214; efekti: bančni: Trgo 8—9, Eskomptna 104,5—105, Poljodjelska 16—16,5 Kreditna Zagreb 104—105,5, Hipo 56,5—56,75, Jug 98—100, Ljubljanska kreditna 235—0, Prastrediona 802,5—805, Etno 150—170, Slavenska 69—70, Srpska 130—132, Narodna 3450—3460, Industrijski: Dubrovačka 520—530, Sečerana 485—495, Narodna mlinska 11—12, Nihag 42—45, Gutmann 360—370, Slavonija 40—42, Trbovlje 340—350, Vagon Osijek 90—92,5, Večve 100—0; državni: 7% posojilo 65, agrarne 37—0, Vojna škoda 236 —239.

BEograd. Vse devize so močno nazadovale napram pondeljki zlasti Pariz in Italija Ponudba obilna. Vse povpraševanje krito s strani privatnih bank brez intervencije Narodne banke. Srednji promet. Tečaj so proti koncu borze dalje popuščali. Notirale so devize: Amsterdam 2275—2285, Dunaj 804—805, Berlin 1355—1360, Italija 206—207, London 276,75—277, Newyork 56,95—57, Pariz 266—268, Praga 169—169,25, Švica 1106 —1107.

CURIH. Beograd 9,05, Newyork 515,50, London 25,045, Pariz 24,05, Milan 18,75, Praga 15,25, Budimpešta 0,007250, Bukarešta 2,375, Sofija 3,725, Dunaj 72,55.

TRST. Efekti: obligacije Julijske Kraljeve 68, Zivostenska 312, Assicurazioni Generali 13200, Rijnione Adriatica A 3980, Rijnione Adriatica B 4010, Cosulich 333, Dalmazija 340, Libera 545, Lloyd 5690, Ozeania 188, Triplicenti 455, Dalmazija cement 635, Split cement 470, Krka 415; devize: Beograd 48,25 — 49, Dunaj 385 — 400, Praga 81,50 — 82,50, Pariz 128 — 128,75, London 135,50 — 134,25, Newyork 27,45 do 27,65, Curih 530 — 540; valute: dinarji 48 — 48,75, 20 zlatih frankov 104 — 106, zlata lira 520,22.

Vremensko poročilo

Ljubljana, 8. julija 1925.

Ljubljana, 305 m nad morjem.

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblak 0—10	Padavine mm
Ljubljana	7.	763,4	16,2	brezv.	obl.	3,2
Ljubljana	14.	764,3	19,2	jug. zap.	obl.	
Ljubljana	21.	764,1	18,2	jug.	več. obl.	
Zagreb	7.	763,6	21,0	jug. zap.	jasno	0,6
Beograd	7.	762,8	21,0	jug. zap.	več. jas.	3,0
Dunaj	7.					
Praga	7.	762,7	18,0	zap.		10,0
Inomost	7.					

Solnce vzhaja ob 4*20, zahaja ob 19*49, luna vzhaja ob 21*46, zahaja ob 6*52. Barometer nižji, temperatura nižja.

Dunajska vremenska napoved za četrtek: Na vzhodni in južni strani Alp mestoma oblačno, semintja dež. Temperatura nespremenjena.

Hapite Inar
nogavic z žigom in znamko (rdečo, modro ali zlato)
„ključ“
da se prepričate, kako en par traja kakor štirje pari drugih. Dobivajo se v prodajalnah. Nogavice brez žiga „ključ“ so ponarejene.

DUNAJ. Beograd 12,48 — 12,52, Berlin 168,83 — 169,43, Budimpešta 99,60 — 100, Bukarešta 3,3275 — 3,3475, London 34,50 do 34,60, Milan 25,77 — 25,89, Newyork 709,3 do 711,85, Pariz 33,08 — 33,24, Praga 21,0 do 21,10, Varšava 135,95 — 136,45, Sofija 5,12 — 5,16, Curih 137,66 — 138,16; dinarji 12,46 — 12,52, dolarji 705,90 — 709,00, lire 25,85 — 26,05.

PRAGA. Beograd 59,25, Dunaj 475,75, Berlin 804,50, Rim 123, Newyork 33,75, Curih 656,00.

BERLIN. Beograd 7,38, Dunaj 59,057, Milan 15,23, Praga 12,432, London 20,389, Curih 81,25.

LONDON. (Ob 10.30). Beograd 278, Italija 131,50, Newyork 486,12 in pol, Švica 25,04.

Sport

Nogomet na Posavju. Odkar deluje krški sportni klub, se je nogomet na Posavju nenavadno oživil. O priliki slavnostne otvoritve nogometnega prostora v Krškem, na Petrovo se je vršila nogometna tekma med sevniškim sportnim klubom »Sava« in sportnim klubom Krško, ki je končala neodločeno s 3 : 3. Dasi je bila Sevnica v stalni premoči, ni mogla iziti kot zmagovalka iz boja, ker se je novoustanovljeni Krški sport ni klub boril izredno pošteno. Da ni odrekla mestoma krška obramba, bi Sevnica podlegla, dasi so bili ojačeni po zunanjih klubih. Pri njih je bilo izvrstno levo krilo, obramba in srednji napadalec. Pri Krških se je dobro videlo, da manjka enotnosti; zato morajo pač mnogo in sistematično trenirati. Gotovo pa je, da bo sčasoma krški klub eden najmočnejših na Posavju. Zato naj skrbi moštvo tudi za naraščaj. Sodnik, g. Fink iz Ljubljane, strog, a korekten; to je posebno važno za klube na deželi, ki kaj radi trenirajo tako »po domače«. Obvladal je igro popolnoma ter jo gladko vodil do konca. Kljub nestalnemu vremenu se je zbralo na prostoru lepo število gledalcev iz Krškega in okolice. V nedeljo, 12. t. m. igra »Troja« iz Brezice re vanžno tekmo v Krškem. Zanimanje za to tekmo je veliko, ker je prva tekma ostala neodločena.

Sodniški tečaj danes ob 21. uri v kavarni »Emona«.

Klub slovenskih kolesarjev v Celju je priredil v nedeljo 5. t. m. klubovo dirko na progi Celje-Frankolovo-Celje 26,4 km. Udeležba 10 dirkačev. Prvi je dosegel na cilj Stegu Ferdo v 46 min., 15 sek., kar je zelo častno za mladega dirkača. Popoldne je bil izlet v Laško, udeležba 16 članov.

Tekma za kraljev pokal. Drugo kolo tekme za kraljev pokal so. vrši 23. avgusta. Razvrstitev tega kola smo že javili. Finalna tekma med zmagovalcema drugega kola so vrši 30. avgusta.

Jugoslavija : Gradjanski. Poslovni odbor JNS je verificiral prvenstveno tekmo Jugoslavija : Gradjanski, ki je končala z zmago Jugoslavije s 3 : 2. V zmislu § 6. pravilnika saveznih prvenstvenih tekem dobi Jugoslavija naslov državnega prvaka za leto 1925/26.

Nogometna tekma Jugoslavija : Gradjanski v filmu. Kakor smo že poročali, je bila zanimiva nogometna tekma za državno prvenstvo med Jugoslavijo in Gradjanskim posneta tudi za film. Od danes naprej bo predvajal ta film kino »Ljubljanski dvor«, na kar sportnike posebej opozarjamo.

Nova off side pravila so oficijelno uvedena na Češkoslovaškem pričetkom jesenske sezone, t. j. 15. avgusta. S tem terminom se uvedejo tudi pravila glede meta z outburta, po katerih mora stati igralec, ki izvrši ta met, zunaj igrišča. Pred 15. avgustom bo odigranih nekaj poskusnih tekem po novih pravilih.

Beljak : Celovec 5 : 1 (1 : 0). Tekma med reprezentancama Beljaka in Celovca, ki se je vršila prošlo nedeljo v Celovcu, je končala z zmago Beljaka s 5 : 1. Celovčani so nastopili v zelo slabi postavi. Za Beljak je nastopilo kompletno moštvo Villacher Sp. V.

Reprezentativna tekma Holandija : Belgija anulirana. Prvič v nogometni zgodovini se je dogodil slučaj, da je FIFA anulirala meddržavno tekmo, in sicer tekmo med Holandijo in Belgijo. Eden od igralcev je po tekmi priznal neko nekorrektnost, ki je odločila izid tekme, ki je pa sodnik ni opazil; sedaj je bila radi tega vsa tekma anulirana.

Gavru na pašo. Je čoban razvijal neverjetno iznajdljivost v novih igrah in igračah in pazil na svojo varovanko kot na punčico lastnega očesa.

Nekega dne pa je napravil Gavro zlati dušici nepričakovano veselje. Moral je namreč s svojim gazdom za par dni v Sarajevo. »Z Bogom, Bosna, — idem v Sarajevo!« je viknil Gavro, ko se je poslavljaj od svoje prijateljice. Desanka pa je pretakala solze, kot bi Gavro res zapuščal domovino in se nikdar več ne povrnil. Sele obljuba, da ji prinese nekaj krasnega s seboj, je potolažila vzdihujoče dekletce. ... De se od trenutka, ko sta babo (oče) in Gavro odšla, skoro ni ganila od kapije (vrat). S hrepencečimi očmi je zrla v daljavo, licea so ji žarela kot poljski mak, ki niha v jutranjem vetru. Kaj ji prinese Gavro? Zlat lanec? Živo punčko? ... Voz — krasen rdeč voz, v katerem bi se vozila po okolicah? ... Ne, ne, vse kaj lepšega, krasnejšega ji prinese Gavro! Nekaj takšnega, da si sploh misli ne more. Oh, da, Gavro — Gavro prinese gotovo nekaj posebnega. ...

In Gavro je nadkrilil vse pričakovanja male Desice. Za svoje prihranke ji je kupil namreč krasno, snežnobelo ovčico z rdečim ovratnikom in zlatožarečim zvončkom. Oj, oj, kako je bilo to krasno! Desica je bila srčnožila kot

vse kraljice sveta in njena ljubezen do Gavra je zrastle v neskončnost. Obljubila mu je, da se nikdar v življenju ne ločita, in Gavro je molče in resno pritril z glavjo, kot bi se to samo po sebi razumelo. — No, saj Desica tudi sedaj spolni svojo obljubo: prihodnjo hefto (teden) se preseli namreč Gavro od starega Obranovića na novo domovanje mladice.

Desica se je z vso svojo dušo oklenila svoje nove, snežnobele prijateljice, a Gavro ni bil nič ljubosumen. Še sam je skrbel, da je ohranila ovčica vedno svoj kožušek bel in čist. ...

Čas je potekal, in ovčica je pod skrbnim negovanjem rastle in se debelila, postala je velika pravcata ovca in bila kras in ponos vse črede. Desica pa jo je tembolj ljubila ter je naročala Gavru, naj pazi nad njeno varnostjo na paši. ...

Pripetilo se je pa v jeseni nekaj groznega, kar je malo Desanko popolnoma potrla. Nekega večera, ko so ovce že mirno spale v ogradi, je prilomastil z gorovja ogromen medved. In predno je mogel kdo misliti na obrambo, je kosmatinec ugrabil baš Desankino ovco ter izginil z njo v neprodorni temi. ...

Desanka je drugo jutro, kot po navadi, pritekla doli v ogrado, da objame svojo prijateljico pred njenim odhodom na pašnik. A ni je bilo. Ves po-

trt je Gavro povedal Desici žalostni dogodek ter pokazal na tleh krvavo sled. Desica je bila obupana, nič je ni moglo potolažiti in kar krč jo je lomil od jada.

»Oh, ta grdi, grdi, črni kosmatinec! ... Uboga moja sladka ovčica! ... Kar zadržala bi ga. ... Oh, nikdar več ne bom vesela, če pomislim, da grdi morilec še živi! ...«

Oče, ki je prihitel k svoji hčerki, jo je zaman skušal potolažiti, Gavro pa je molče in strmo zrl pred se. Na enkrat pa se je otresel osuplosti.

»Kar tiho bodi, Desica, maščevati hočem tebe in tvojo ovčico,« je dejal, se zasuka na peti ter odšel. ...

Tri dni ni bilo Gavra na spregled. Zaman je Obranović spraševal in pozvedoval za svojim čobanom. Ljudje niso vedeli nič drugega, nego da je omenjenega dne Gavro mahal s sekiro na rami po potu proti gozdu.

»Tujerodni tisk« v Italiji v luči italijanskih službenih krogov

Trst, 6. julija.

Slučajno mi je prišel v roke izrezek iz lista »L'Isola« od 17. m. List izhaja v Sassari na Sardiniji in je očividno fašistovski ali pa vsaj filofašistovski. Z velikim zaupanjem sem čital v tem izrezku članek, ki ga podajam spodaj, in še bolj sem se čudil, ko mi je že takoj iz uvoda postalo jasno, da izhaja članek naravnost ali iz tiskovnega urada fašistovske stranke, ali pa iz tiskovnega urada ministra notranjih stvari, torej od tamka, kjer se dandanes očividno kroji usoda našemu narodu v Primorju. Ker je v resnici važno, da so ve, kako mnenje vlada v tistih krogih o »tujerodnem« tisku — saj se po tisku sodi čitateljstvo, ljudstvo, narod — podajam v naslednjem članek v celoti. Evo ga:

Splošni položaj tujerodnega tiska

Tiskovni urad je proučeval tudi vprašanje tujerodnega tiska. Za sedaj je bila razprava o tem tako važnem vprašanju samo predmet razgovorov z ekselencio Federzoniem (ministrom notranjih stvari) in načelnikom tiskovnega urada ministrskega predsedništva.

Tujerodci v Julijski Krajini se dele v Slovence in Hrvatce, toda prvi, ki v slovanski družini predstavljajo manj omikan živeli, so v absolutni večini. Tujerodni tisk je torej v tej krajini skoraj popolnoma slovenski in samo dva lista vodijo Hrvati zase in sta pisana v hrvatskem jeziku. Na noben način pa ta etnična razlika ne pomenja ničesar vojščed narodno vzajemnosti jugoslovenske.

Slovinci so razvili svoj organizacijski sestav pod bivšo vladavino in ga sedaj poglabljajo. Neprestano se javlja iz Trsta, da strme za združenjem organizacij v močne skupine. Tako se je polagoma orijental tudi njihov tisk.

Glavno glasilo je »Edinost« (»Unione«), glasilo istolomenskega slovenskega političnega društva. Tiska se v Trstu, ima naklade 8 do 10 tisoč izstisov in je zelo razširjena v kraškem okrožju. Ta list je glasilo bivših poslancev Wilfana in Slavika, najhujših protitalijancev. Predstavlja tudi takoleenovano slovensko inteligenco. List navidezno ni napaden, ker je polemično delovanje bolj poverjeno drugim listom. »Edinost« predstavlja slovensko liberalno demokratsko stranko.

V isti tiskarni se tiska več drugih slovenskih tednikov. Zabeležiti je namreč treba, da so si i Slovani i Nemci ustanovili popolne tiskovne ustroje: izdajateljsko družbo, tiskarno, ki izvršuje vsa komercialna dela tujerodcev itd.

Nekaka tedenska priloga »Edinosti« so »Novice« (»Novità«), zelo napaden list, ki se je ustanovil tudi zato, da pobija »Mali List«, glasilo slovenske ljudske stranke (don Šček, bivši poslanec v parlamentu — pripomba v izvirniku).

Hrvatska liberalna stranka v Istri ima svoje glasilo v »Istarski Riječi« (»Voce dell'Istria«), listu s prav posebno irendentistično smerjo in odkrito protitalijanskem.

Hrvatska ljudska stranka v Istri ima za glasilo »Pučki Prijatelj«, ki se je nekada tiskal v Pazinu in sedaj izhaja v Trstu.

Tednik »Delo« je glasilo slovanskih komunistov.

Zanimivi so potem strokovni listi in smotre.

Zveza slovanskih učiteljev ima za glasilo tromesečnik »Učiteljski List« (»Giornale dei maestri«), ki se tiska v tiskarni »Edinost« in je nacionalistične smeri.

Tudi slovanske žene imajo svojo smotro »Ženski svet« (»Mondo femminile«), ki je tudi nacionalistične smeri. Potem sta humoristična lista »Čuk na palci« (»La civetta sul palo«) in »Čuk na Patir« (?) — »Čuk« menja večkrat glavo, pa je najbrž niso znali čitati! — Poroč.)

Dve smotri ste potem namenjeni slovenski mladini: »Mladi Istranin« (»Giovane istriano«) v hrvatskem jeziku in »Novi Rod« (»Nuova progenies«), slovenska, ki ima dvojno vodstvo, za Italijo in za Jugoslavijo. Ta smotra ima nekake umetniške in moderne pretenzije in je ilustrovan.

Vsi imenovani listi izhajajo v Trstu.

V Gorici kjer so slovanske organizacije močnejše in imajo tudi svoj Narodni dom, izhajajo tudi razni perijodični listi, med katerimi je glavni »Goriška Straža«, dnevnik (v resnici izhaja dvakrat na teden — poroč.) glasilo slovenske ljudske stranke, vedno v najhujšem boju s tržaško »Edinostjo«. Ta list ima približno isto naklado kakor »Edinost« in ima med Slovinci v soški dolini velik vpliv.

Druzi perijodični listi: »Pravni vestnik«, mesečnik, glasilo slovenskih odvornikov; »Primorska Omladina« (»La gioventu adriatica«), ki ga izdaja neki prosvetni krožek v Trstu, popolnoma prosvetnega značaja (izšla je v resnici menda samo ena številka; — poroč.).

Potem je »Nova doba«, ki izhaja dvakrat na teden, fašistovski list, slabo pisan, zelo slabo urejan, brez učinka, celo škodljiv italijanski propagandi in več kot nepotreben. Večkrat in v več strani se je že predlagalo, da naj se ustavi, pa mislim, da še života.

Položaj nemškega tiska je, dastravno kaže enako formalno analogijo, vendar popolnoma različen od slovenskega.

Predvsem je treba zabeležiti, da se v Gornjem Padižju, dočim se slovanski listi v Julijski Krajini tiskajo v italijanskih sredstvih, kakor Trstu in Gorici, ker so izključno slovanska središča zelo majhnega pomena in bi ne nudila nikakoli možnosti za tisk lista, nemški list tiska v skoraj popolnoma nemških mestih.

Daleč najboljši in najrazširjeniji list v Gornjem Padižju je »Landmann«, glasilo nemške ljudske stranke, ki ima 16 do 18 tisoč naklade, zelo veliko naročnikov in trden oglasni temelj. Ob strani mu stoji »Bozner Nachrichten«, ki imajo samo par tisoč naklade in so glasilo liberalne stranke.

V razliko z obema sorodnima slovenskima strankama pa nemški liberalci in ljudovci niso v močnem nasprotju med seboj. Tako se dogaja, da se nemška lista namesto da bi se zaganjala s skrajno srditostjo drug v drugega kakor se dogaja med tržaško »Edinostjo« in »Goriško Stražo«, dopolnjujeta med seboj v vsenemski propagandi.

Bozenski tednik »Volksbote« je nekaka tedenska priloga »Landmann« in tvori pendant listu »Tiroler Volksbote« v Innsbrucku kar se tiče protitalijanske smeri in tudi tiskovne opreme ter objavlja iste dopise in dnevne vesti.

»Meraner Zeitung«, nemško liberalen list, stoji sicer na nemškem stališču, pa je najdobrohotnejši napram naši državi.

Bozenski »Volksblatt« predstavlja nemško konservativno smer brez posebnega povdarka.

Za gornje padiške doline so potem: »Burggraeffler« v Meranu, »Brixner Kronik« v Brixnu in »Pustertaler Bote« v Brunecku. Ti listi objavljajo malo političnega gradiva in so izključno poljedelskega značaja.

V Boznu izhaja gospodarski tednik »Handels- und Industrie- Zeitung«, ki je tudi glasilo bozenske trgovinske zbornice.

Mesečna smotra »Schlern« se bavi s folkloristično, leposlovjem itd.

Zelo značilno so številne in pogostoma zelo temeljite publikacije verskega značaja.

ja, ki izhajajo v Gornjem Padižju. Ne razpravljajo o politiki, temveč vzdržujejo ozke verske in kulturne stike med nemškimi padiškimi verniki.

Fašistovski je samo dvojezični tednik »Piccolo Posto«.

Tako torej italijanski oficijozni o »tujerodnem«, jugoslovenskem in nemškem tisku.

Kar se tiče Jugoslovenov, je očitno, da službeno mesto, odkoder so prišle te informacije, ni posebno dobro poučeno o dejanskem položaju. Že pripomba, da Slovenci predstavljajo v slovanski družini (Slovinci in Hrvatci v Primorju) manj omikan (»intellettuali«) živeli, kaže, v koliki meri pozna gospoda v Rimu razmere v Primorju. Značilno je tudi, kolik pomen se pripisuje sporu med »edinjaši« in »ljudsko stranko« (»popolare«), kakor imenuje rimski oficijozni pristaja »don Šček«, in skoraj se zdi, da se je le komaj vzdržal, da ni zapisal svojega zadovoljstva vsled tega spora, kakor je nasprotno z obžalovanjem pripomnil pri Nemcih, da se vkljub strankarstvu ne napadajo med seboj pač pa dopolnjujejo v vsenemski propagandi. Gospodarski listi jugoslovenski pa so v Rimu očividno popolnoma nepoznani, ker jih poročilo niti ne omenja. Tem značilnejše pa so pripombe k fašistovski »Novi Dobi«, o kateri se niti z naše, kaj šele z italijanske strani še nikdar ni izrekla tako uničevalna obsodba kakor je izrečena v tem poročilu.

Goriška »viteza« izdajalskega spomina, »profesor« Bandelli in Peterelli si to obsodbo lahko s največjim ponosom vtaknejo za klobuk. Enako zadovoljen je tudi lahko z njo njen krušni oče, bivši videmski prefekt in sedanjji poslanec Pislenti.

V splošnem so padiški Nemci obdelani precej prizanesljivo kot pa Jugoslovenj katere v Rimu brez dvoma smatrajo za mnogo nevarnejše italijanstvu kot pa Nemce, in zato tudi ravnaajo z njimi kot nepopolnoma sovražniki državnega naroda in države.

Dopisi

MEDVODE. Preteklo nedeljo so tukajšnji klerikalni gasilci zopet javno pokazali svojo neolikanost. Priridili so pod krinko gasilnega društva veselico. Pod župno cerkvijo tik pokopališča so pričeli veseljačenje, ki je trajalo pozno v noč. S harmoniko in pozavno so motili mirne domačine in ravnokar došle letoviščarje, med pesnimi odmorji pa je nastopal pevski zbor Slomškara Kržišnika. Ljudje so se javno zgražali nad prostakiškim obnašanjem posameznikov. Naslednje jutro je mežnar Triller pobiral napol izpraznjene steklenice ter napojil v Preski bivačajo Jurčevu Marjano. Ženski je kasneje postalo slabo. Odsila je s košem na rami nabirat zeljčica za prašiče, pa je omahnila v potok in utonila. G. gerenta Sušteršiča uljudno prosimo, naj s svojim energičnim nastopom enkrat za vselej prepreči še kaj podobnega.

VRHNIKA. Naše vrlo učiteljstvo zasluži javno pohvalo za trud, ki ga ima z našimi otroci. Da so tudi uspehi truda veliki, je pokazala razstava šolarskih izdelkov, ki se je vršila v nedeljo. Nekateri izdelki so bili naravnost krasni. Hvalevredno je, da je prevladovala narodna ornamentika. Tudi konec šolskega leta oz. Vidovdan je šola zelo slovesno praznovala. Vrlo učiteljstvo prosimo, naj tudi izven šole še z večjo vneto delajo na kulturnem polju. — Hvaležni starši.

NOVO MESTO. Na deški osnovni šoli se je končalo šolsko leto dne 27. junija s proslavo Vidovega dne. Po proslavi se je otvorila razstava risb in deških ročnih del združeno z razstavo ženskih ročnih del in risb dekleške osnovne šole. Razstava je pokazala, da šola napreduje od leta do leta. Risarska dela so bila razstavljena ločeno. Nižji razredi so z risbami in različnimi ročnimi deli napolnili eno sobo, a višji razredi pa so svoja dela razstavili zopet v posebni sobi. Razstava je bila prav dobro obiskana. Obiskovalci so bili v splošnem prav zadovoljni. Pogrešali pa smo med obiskovalci onih gospodov, ki imajo dan za dnevno opravka s šolo in bi bili skoroda moralno obvezni, da se prepričajo o delavnosti tukajšnjega učiteljstva in mladine. Šola pa tudi med letom ni držala rok križem. Podmladek Rdečega križa je prav živahno deloval. O Božiču je uprizoril igrjo »Peterčkove poslednje sanje«. Otroci so tako izborno nastopali, da se je igra na splošno željo občinstva dvakrat ponovila. Čisti dobiček se je uporabil v nabavo knjig za šolarsko knjižnico, ki šteje 795 novo vezanih knjig. Aprila meseca je P. R. kr. priredil čvrtletni dan. Pri-spevek tega dne se uporabi za nabavo šolske lekarne in raznih iger. O Veliki noči so nabrali naši malčki za neodrešene bratce enkrat mese 232.50 Din. 16. maja je šola proslavila dan treznosti s kaj obširnimi sporedom. Po proslavi pa so bili Podmladkarji obdoranovi z ameriški darili. Poudariti moramo, da so bili naši Podmladkarji vse leto prav agilni, strogo so se držali pravil, v šoli so vzorno vzdrževali red in pazili na snago, v prostem času pa so prirejali razne igre in izlete v bližnjo okolico našega mesta, ki je nadvse prijazna in vabljiva.

STRAŽA PRI NOVEM MESTU. Sokol Straža - Vavta vas je priredil v nedeljo v gostilni Vintar v Straži svojo letno javno tečajadbo. Prireditelj so obiskala bližnja sokolska društva, zlasti iz Novega mesta in Toplice. Izvedbe prostih vaj moške dece in naraščaja kakor tudi članov in članice so bile v splošnem povoljne. Posebno je uga-jala orodna telovadba na drogu in bradli, kjer so nastopili bratje telovadci iz Novega mesta ter Toplice in sestre iz Novega mesta. Po telovadbi se je razvila prijetna prosta zabava, pri kateri je svirala obrtniška godba iz Novega mesta. Nastop sokolskega društva v Straži je dokazal, da društvo krepko napreduje in stremi doseči še lepše uspehe. Želeli bi bilo, da bi se sestre iz Straže in Vavte vasi resno oprijele telovadbe in sledile vrliim bratom Sokolom telovadcem.

STRUGE PRI DOBROPOLJAH. Naš župan Pogorelec se nepretrgoma tožari z občinskimi odborniki; menda ga od nasprotne stranke ni enega, s katerim se zadnje leto ni tožaril. Enkrat žaljenje časti, drugič \$ 104. Priče so odborniki njegove stranke in pa galerija, ki jo pusti priti za štafajo in ki ima pri sejah več govoriti kot odborniki opozicije. Ker ima opozicija štiri mandate SLS pa s Pogorelcem vred pet in torej Pogorelec vedno sam s svojim glasom za svoje predloge odloča, je vpriču osebnih napa-tosti postal položaj v občinskem zastopstvu nevzdržen. Občinska hiša ni kasarna in župan ne domišlja feldvebelj, pod katerim naj prosto izvoljeni občinski možje leže na trebuhu. Vsako resno delovanje v korist občine je v takih razmerah onemogočeno; apeliramo s tem na pristojno oblast, da v interesu občine in ugleda javnih zastopstev primerno ukrene. — Davkoplačevalci.

KOČEVJE. Dne 1. julija je zapustil naše ljubko sedaj že slovensko mestce g. Franc Kratnar, ki je bil nad šest let šef okrajne davčne oblasti v Kočevju. Odhaja na svojo prošnjo v svoje rojstno mesto Kamnik. Kočevski Slovinci bridko občutimo težko izgubo, ki nas je zadel z odhodom Kratnarja. Tako kot narodnjak, kot državni uradnik kakor tudi kot družabnik in človek — povsod je bil mož na svojem mestu. V vseh krogih, brez razlike strank in narodnosti je bil enako priljubljen. »Glasbeno društvo«, kjer je Kratnar z veliko ljubezljivostjo in dobrosrčnostjo ter sijajnimi uspehi poučeval kočevsko mladino v vijolini, mu je priredilo poslovilni večer. Imenom »Glasbenega društva« se je poslovil od njega v toplih besedah g. Zdravko Stofla, imenom Sokola dr. Stefan Rahr, imenom realne gimnazije, na kateri je ustanovil Kratnar prvi orkester ravnatelj Anton Burkar, imenom uradništva sreški poglavar, svetnik Logar, imenom kočevskih Slovincov in mestne občine Kočevje pa mestni župan dr. Ivan Sajovic, ki

je v lepo izbranih besedah poudaril velike zasluge gospoda Kratnarja za razvoj kočevskega Slovenstva. Občinstvo je ponovno priredilo gospodu Kratnarju in njegovi gospe soprog, ki je zavzemala med narodnimi damami v Kočevju odlično mesto, prisrčne ovacije, zbor »Glasbenega društva« je pa zapel obema najlepše pesmice v slovo. Naj bi bilo njuno delovanje tudi v Kamniku enako plodonosno!

ZIDANI MOST. Na predvečer naših slovanskih blagovestnikov so tudi pri nas na posestvu g. Wetza onkraj Save zažgali kres. Pri kresu je svirala železničarska godba, pevski zbor železniških uradnikov pa je zapel več lepih pesmi. G. Strukelj je preskrbel krasen umetniški ogenj, s katerim je razsvetljeval okolico. Za CMD se je nabralo čez 400 Din.

LAŠKO. Letos nas že tretje leto obišče priznana pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« iz Ljubljane in nam priredi v nedeljo dne 12. julija popoldne koncert umetnih in narodnih pesmi. Ker se vrši ta dan tudi orlov-ska prireditve, smo nameravali napredni prebivalci Laškega ta dan naš kraj zapustiti in iti na izlete. Ker pa koncerta v zdravilišču Ljubljanski Zvon, pridemo vsi ta na koncert. Obeta se nam lep užitek. Vabimo pa tudi Celjane in goste v Rimskih Toplicah, da pridejo v nedeljo popoldne k nam!

ROGAŠKA SLATINA. Na Vidovdan se je vršila v veliki dvorani Zdraviliškega doma akademija tukajšnjega Sokolskega društva. Dvorana je bila nabito polna, tako da so se jedva stisnili v njo zapoznali poset-niki. Slavnostni govor je imel g. prof. Teodorovič iz Vukovara, ki se ravnokar zdravi v zdravilišču. Njegov govor, poln idealizma za blago naše jugoslovenske domovine, kralja in sokolske misli, je bil popoln z burno aplaudacijo občinstva. Telovad-ni nastop dece z zastavicami in krogi je bil izredno lep, še prečnejši nastop moške in ženske dece posameznih. Mali Sokolci Ivan Lah je navdušil občinstvo s svojim pogum-nim in sigurnim nastopom. Članice niso hotele zaostati za mladino in so se postavile, da jih je občinstvo burno pozdravljalo. Med člani smo opazili tudi telovadce od vojaškega Sokola, ki so mnogo pripomogli do lepega nastopa prostih vaj. Brat Holy iz Brežice je aranžiral dve lepi skupini. Pri zadnji je zadonela iz galerije močeno naša himna, naka je bila akademija zaključena. Splošno se govori po Slatini, da je bila sokolska akademija najlepša in najbolj impozantna prireditve. Prilietili so vsi gostje brez izjeme, ne glede na njihovo narodnost in se čudili, da zamore slatinski Sokol ki je maloštevilen, prirediti tako lepe telovadne nastope, kakor so jih imeli priliko videti na Vidovdan. Opazilo pa se je tudi marsikatero rošno oko od navdušenja, ko je videlo to našo dečo, strumno in samozvestno, prožeto ljubezni do kralja in domovine. Čestitamo prirediteljem, bratu starosti dr. Koltererju, načelniki Kecaljevi in voditeljema Juvancu ter Predanu. Želimo samo, da bi bil bodoči izlet celjskega okrožja dne 2. avgusta venčan z istim moralnim in gmotnim uspehom. Zdravo!

SLOVENSKA BISTRICA. Za nedeljo 5. julija popoldne je bil v hotelu »Beograd« koncert slovenjgraškega pevškega društva v prid sirotišnice, ki se namerava tu zgraditi. Dvorana se je res napolnila in prišli so tudi pevci, med njimi njihov obče priljubljeni župnik. Ko pa so pevci izvedeli, da se njih koncert ne vrši pod okriljem nestrankarske Čitalnice, kakor so bili želeli, ampak pod okriljem klerikalnega prosvetnega društva, torej društva, ki stoji pod vplivom onih, ki so nedavno tako nestrpno odrekli njih duhovniško asistenco pokojnemu Sokolu in Orjunašu Lojzetu Pinterju ml., in ki še sedaj po »Slovincu« ne puste v miru njegovega spomina, so pevci, po večini Sokoli in Sokolice, s pevovodjem vred izjavili, da pod patronanco prosvetnega društva ne pojejo ter so se odstranili, poslušalci pa so morali oditi. Trezni Bistričani so poslednost pevcev vohče odobraval. Slovenjgraščani pa so zvečer vendar absolvirali svoj program ter v prijateljski družbi s Slovenjebistričani zapeli v dvorani hotela »Beograd« mnogo krasnih pesmi, za katere so, posebno njihov pevovodja g. Kranje želi od številnega navzočega občinstva obilo priznanja. — V pondeljek in torek 6. in 7. julija so gostovali pri nas igralci ljubljanskega dramskega gledališča ter v gledališki dvorani hotela »Beograd« predstavljali prvi večer komedijo »Scampolo«, drugi večer pa dramo »Smrtini ples«, za nas Slovenjebistričane seveda poseben užitek, posebno odkar so nas naši čitalniški igralci začeli tako pozabljati.

GUSTANJ. (Čik »Scampolo«) in Smrtini ples v Gustanju. Člani ljubljanske drame so uprizorili dne 5. in 6. julija naslovno omenjene igre. Gledalec, ki gleda umstveno vidí Čika dnevno, vidi istinitost življenja, vidi požaljeno blato in oblateno čistočo. Smrtini ples se je plesal, se pleše in se bo plesal, dokler živi človeštvo z duševno praznoto. Igralci, člani ljubljanske drame, zaslužijo javno pohvalo za užitek, ki so nam ga nudili. Igrali so prvovrstno, lepo in naravno. Iz srca si želimo svidenja v doglednem času.

SV. LENART V SLOV. GOR. Pri vpisovanju v 1. razred tuk. meščanske šole se je prijavilo skupno 70 otrok; 12 je bilo radi slabih redov iz računstva ali slovensčine odklonjenih. Izmed 58 sprejetih je 32 dečkov in 26 deklet. Več kot 4 uspešno dovršenih šolskih let na osnovni šoli ima 40, le 4 šolska leta pa 18 učencev. Iz tega je razvidno, da med ljudstvom raste zanimanje za meščansko šolo. Veliko reklam za šolo je naredila poleg drugih okolnosti razstava koncert šolskega leta, katero so obiskale vse šole okraja Sv. Lenart, množica kmet-skega ljudstva ter vsi tržani. Ravnateljstvo je razstavo podaljšalo za 3 dni in še nato so prihajali ljudje, ki so želeli še kaj videti.

Izdajatelj in lastnik: Konzorcij »Jutra«
Odgovorni urednik: Andrej Ražem
Tisk »Narodne tiskarne« v Ljubljani

Po slovanskem svetu

Kongres češkoslov. gasilcev

Brno, 5. julija.

Včeraj je bil otvorjen v Brnu I. kongres Zveze češkoslovaških prostovoljnih gasilcev. Ki mu predseduje Karel Vozal. Kakor vsak kongres, je tudi ta prireditvev namenjena v prvi vrsti pregledu sil in dosedanjega dela. Kongres prostovoljnega gasilstva v Brnu, žigar protektorat je prevzel prezident Masaryk, je prvo zborovanje češkoslovaških gasilcev, vzorno organiziranih v zvezl, ki šteje nad 200.000 članov. Zveza se deli na župe, ki imajo svoje sedeže po vseh mestih Češkoslovaške. Tega kongresa se udeležujejo prvič tudi slovaški prostovoljni gasilci, kar je za državo velikega pomena. Do prevrata Slovaška ni imela nobene redne prostovoljne gasilske organizacije. Šele s posredovanjem češkega gasilstva so bila ustanovljena tudi na Slovaškem gasilska društva.

Slovaško gasilstvo pa ni samo opora prebivalstvu pri elementarnih nesrečah, nego tudi element slege in vzajemnosti med Čehi in Slovaki. Na brnskem kongresu pride ta važna vloga slovaškega gasilstva prvič do vidnega izraza. Med prostovoljnimi gasilci se igralo narodno prepričanje vedno veliko vlogo. Gasilske organizacije so bile čisto edine, ki so širile med češkoslovaškim ljudstvom po deželi narodno zavest. Zato je razumljivo zanimanje češkoslovaške javnosti za kongres, ki sicer ni prvi, ker je imelo češko gasilstvo svoje veliko zborovanje v Pragi že leta 1923, pač pa je prvi kongres kongres Zveze češkoslovaškega prostovoljnega gasilstva.

Organizacija češkoslovaškega prostovoljnega gasilstva se zaključuje šele s tem kongresom. Do tega cilja je vodila dolga pot napornega in požrtvovalnega dela. Petdeset let dela je v rezultatih, s katerimi stopa češkoslovaško gasilstvo te dni pred javnost. Pod Avstrijo je bilo češkoslovaško gasilstvo brez opore, brez subvencij od strani vlade, navezano le na samopomoč. Danes šteje Zveza v petih pokrajinskih enotah z 239 župami 212.790 članov in je za Sokolstvom najmočnejša narodna organizacija. Razvoj češkoslovaškega gasilstva v zadnjih 30 letih kaže, da se je ta važna institucija popolnoma otresla zunanega vpliva in posvetila svojemu vzvišenemu cilju. Kongres v Brnu bo še bolj utrdil medsebojne vezi in dvignil češkoslovaško gasilstvo na ono višino, ki jo zahteva javna varnost in dobrobit države. Ob resolucijah tega kongresa se bodo nedvomno razbili vsi naskoki slovaškega separatizma in prostovoljno gasilstvo bo za Sokolstvom prvo, ki nastopi z vso odločnostjo za slogo in popolno vzajemnost obeh brat-skih plemen. Narodno edinstvo se najlepše izraža v kulturnih in splošno humanitarnih organizacijah, kakor so gasilska društva, in zato je brnski kongres kot afirmacija edinstva med Čehi in Slovaki velikega pomena.

Posebno važnost daje brnskem kongresu tudi dejstvo, da so na njem zastopani tudi predstavitelji jugoslovenskega in poljskega gasilstva. Tako bodo v Brnu položili temelje za ožjo sstritev gasilstva vseh slovanskih narodov, ki bo prej ali slej dovedla do ustanovitve vseslovenske gasilske zveze.

Salojdin, Sulikol, Hipermangan,

so prekušana sredstva proti odliju itd.
na trli. Z navodili vred se dobi v drogeriji
SANITAS, Celje.

3776

Sezona v Marijanskih Laznih

Letošnja sezona v prekrasnem češkoslovaškem letovišču v Marijanskih Laznih se je pričela mnogo poprej nego druga leta. Že v začetku meseca maja je prihajalo tjakaj mnogo tujcev. Da se naučijo lepote te prekrasne letoviščne postojanke. Ulice so hipoma oživele. Prišlo se je novo življenje. V Marijanskih Laznih že dolgo ni bilo tako veselega in živahnega početka sezone. Vsa večja češkoslovaška letovišča so za časa svetovne vojne preživljala težko krizo, ki je marsikaterega sicer živahnega podjetnika spravila v propast. Po končani svetovni vojni so letovišča le polagoma dobila zopet svoj prejšnji pomen in sloves. Šele letos in lansko leto se je pričelo v Marijanskih Laznih zopet ono pravo življenje, ki je tipično za to letovišče.

Sedaj veselo svirajo godbe po parkih, na vseh koncih se opažajo prekrasne toalete damskega sveta, po ulicah dvé avtomobili in izvoščiki. Hoteli so polni tujcev. Često se dogaja, da novi gostje prav težko najdejo udobna stanovanja, kajti številno letoviščarjev je že sedaj dvakrat večje nego je bilo lani.

Povsem upravičena je trditev, da so Marijanske Lazni moderno kopališče svetovnega slovesa. Tu so Poljaki, Nemci, Amerikanci, Angleži, sploh gosti z visoko valuto. Največ gostov je iz Poljske in Nemčije.

Razmeroma najmanj je gostov z zapada, to je Francozov in Angležev. Oni se še niso privadili na vzhodna letovišča, in zato bi Marijanske Lazni povsem upravičeno nazvali letovišče za Srednjo Evropo. Čudovito lepoto imajo Marijanske Lazni zlasti rano zjutraj.

Hiše, vile in damske toalete v Marijanskih Laznih so večinoma bele. V zelenih šumah, ki se nahajajo okoli mesteca, je polno kavarn in restavracij. Središče mesta je v večernih urah polno življenja. Izložbe trgovin so razsvetlevane do polnoči.

Pričakovati je, da bodo še ostali polletni meseci tako ugodni za bivanje v tem letovišču, kot je bilo to dosedaj. Vreme je ugodno, kar je najboljši znak za udobnost letoviškega življenja.

Poljska gledališča brez cenzure. Poljsko ministrstvo za notranje zadeve je odredilo, da naj se v bodoče resna gledališka dela ne cenzurirajo več in naj si bi tudi pri-nášla smejeleže in ekstreemnejše ideje. Narredba se glasi: »V normalnih prilikah sploh ni treba, da se cenzura meša v umetnost in se naj odslej omeji le na javne predstave, ki nimajo z umetnostjo nobenega stika«. Ta odredba poljskega ministrstva je bila od poljske gledališke javnosti sprejeta zelo simpatično.

Vojni spominj predsednika Masaryka. Tiskanje vojnih spominov prezidenta Češkoslovaške republike g. Masaryka pod naslovom »Svetovna revolucija« je dovršeno. Delo je bilo izdano 6. julija t. j. ob proslavi 510 letnice smrti Jana Husa in ob priliki 10 letnice znanega Masarykovega predavanja o Husu v Ženevi, ki se sedanjji prezident za časa svetovne vojne prvič javno nastopil proti Avstro-Ogrski in ji najavil v imenu celega češkoslovaškega naroda borbo na življenje in smrt. Knjiga ima 480 strani.

Čvrtletno razstavo v velikem stilu so otvorili v nedeljo v Pragi. Razstavo so priredili združeni praški vrtnarji. Otvoritvi je prisostvoval tudi predsednik republike Masaryk.

Darujmo za sokolski Tabor!

James Oliver Curwood:

Onstran pragozda

«Nekega dne me vzamete s seboj tjakaj!» je šepetala. «Oh, tako sem ponosna na vas, Roger, moj Roger! In rada imam Zolto ptičko in Solnčni oblak. Nekega dne pojdeva k njim.»

«Da, pojdem tja. Sanjal sem o tem in ta sen mi je pomogel živeti dalje —»

Nato ji je pripovedoval o Cassidyju in o rajju, ki si ga je našel z Gizelo in njenim dedom na drugem bregu Wollastona.

Ure so jima potekle naglo in bilo je poldne, ko sta se vrnila k hiši o. Jana in je Nada odšla v svojo izbo.

Solnce je že začelo bledeti, ko je bila gotova pojedina, ki jo je pripravila Oosimisk, šumeči list. Takrat šele se je pojavila Nada zopet.

In Roger je začel znova požirati, videč čudež: kajti izpremenila se je zopet popolnoma v ženo od mehkih kit, sletnih v krono na glavi, do koketnih solničk na vitkih nožicah. In videl je beli blesk oblih neder in nežnih rok, kjer so bile prej cunjice, in strmeč nad to krasoto je stal tu, dokler se mu ni veselo zasmejala ter pritekla k njemu z odprtimi rokami.

Nada je sedla na prostor, ki ji je pripadal za mizo kot gospej. In povsem je izginila njena plahost, nič več se ni pomišljala imenovati ga z imenom, nič več mu ni rekla gospod, nego le Roger in dvakrat mu je rekla celo «moj mož», dolge trepalnice pa so pri tem zasenčile njene oči.

Bila je res žena, in Roger Mc Kay — ta silak in zalesjak — je gledal na njo z nekakim oboževanjem, prepoln hvaležnosti, da mu je usoda naklonila končno tako krasno darilo.

XIX.

M zvezdnatim somraku pa je prišel trenotek, ko je Roger zaupal o. Janu svoj strah.

Nada je odšla v svojo sobico in vzela Pika s seboj. O. Jan je zrl v brezkončno zvezdno lepoto na nebesu in tiho molil. Tedaj mu je Roger lahko položil svojo roko na ramo.

«Kako krasna noč, oče!» je dejal.

«Noč radosti in sreče,» je odvrnil o. Jan. «Le pogledajte, koliko je zvezd! Kakor bi živele in se radovali, in menda ni bogokletnost, ako verujeva, da vaju blagoslovljajo.»

«A — vendar se — bojim!»

«Bojite se?»

«Zanjo.»

Kratko mu je povedal, kaj se je zgodilo tam na robu Severne pustinje pred nekoliko meseci in kako je še slučajno ušel Breaultu, ko se je vračal s pogorišča.

«Na sledu mi je,» je dejal, «in danes morda že ni več tako daleč.»

«Saj niste ubili Jeda Hawkinsa, in zahvaljevala sva se za to Bogu vse dni in noči vso to dobo — Nada in jaz. A za vse drugo, kar ste zagrešili proti zakonu, vam pač ne preti posebna kazen?»

«Ječa, oče. Morda pet let ječa!»

O. Jan se je nasmehnil in obliže mu je žarelo v mehkem odsevu zvezd.

«Pet let!» je ponovil. «Oh, dragi moj, kaj je pet let za tak zaklad, kakršnega ste prejeli danes? — Pet kratkih let — samo pet! Ali je to prevelika cena za vso srečo, ki vas pričakuje? Pet let — potem pa mir, ljubezen, blaženost za vselej?»

«A ona, oče —»

«Da, da, vem, kaj hočete reči. Dokazoval sem ji prav tako, kakor bi ji dokazovali vi. Vplival sem na njen razum. Rekel sem ji, ako se vrnete, bi to pomenilo za vas morda ječo, in čudno, rekel sem tudi — pet let. Videl sem pa, da je sebična, jako sebična — da visi na svoji želji brez ozira na razumove razloge. In ona mi je stavila prav ista vprašanja, ki sem jih danes stavil jaz vam: «Kaj je pet let?» je vprašala, upirajoč se moji logiki. Kaj je pet — ali deset — ali dvajset let, ako vem, da ga bom potem imela za vedno? — Da, sebična ženska je, Roger. Tako velika je njena ljubezen do vas.»

«Bog v nebesih!» je vzdihnil Roger in umolknil, zroč k zvezdam.

«In ko sem prenehal ugovarjati ji, sva kovala načrte, kako bi midva — ona in jaz — živela neke blizu mesta, kjer bi vas zaprl, in kako bi si dajala z vami vsak dan kakšne znake in kako bi vajino dete —»

«Dete?»

«Tako je sanjnila v svojem hrepenenju in svoji sebičnosti — Z zamolklim krikom si je zakril z danmi obličje.

O. Jan je za trenotek utihnil, potem pa je rekel tiho, da je bilo skoraj le še šepet:

«Preživel sem mnogo let v divjini, Roger, mnogo let, trudeč se videti v človeška srca in v srce božje. A ta — ta ljubezen Nadine — je največji izmed vseh čudežev, ki sem jih videl v svojem življenju — dasi mi je 65 let. Ali ne vidite te strašne krasote njene ljubezni in se še — bojite?»

Odgovora ni čakal, nego se je počasi okrenil ter odšel v hišo, puščajoč Rogerja samega pod množicami se zvezdami. In Mc Kayev obliže je bilo zdaj kakor prej obliže o. Jana, polno te posebne, čudovite svetlobe, ko je zrl tja k nebesom. Toda v tej svetlobi je bil odsvit še nečesa drugega: trdnega sklepa: »Nada in dete — pa naj se torej zgodi karkoli!«

Mali oglasi

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5.—

Ženitve, dopisovanje ter oglasi strogo trgovskega značaja, vsaka beseda Din 1.— Najmanjši znesek Din 10.—

Obit

Vulkanizira

vs. vrste gumijsa parna vulkanizacija P. Škarar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 13570

Za čevlje

vs. vrste gorajskih delov inženjerska P. Škarar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 13570

Pekarno

vs. vrste gorajskih delov inženjerska P. Škarar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 13570

Službe

(dobe)

Šteparico

prevoznico, sprejme Lj. avst. Florjanska ul. 24. 13570

Železninar

perfektno v slov. in nemški korespondenci, se tako sprejme. Ponudbe pod »Z. navedbo plače« na upr. »Jutra«. 13570

Žena

marljiva in solidna, 30 do 45 let stara, ki bi samostojno vodila gospodinjstvo, se tako sprejme v oporo k samostojni dami. Sprejme se tudi delica, ki bi opravljala vsa hišna dela. Ponudbe z referencami na naslov: Irene Bal, Karlovec. 13570

Gospodična

inteligentna, solidna, ki zna kuhati in nekoliko šivati, se tako sprejme v oporo k samostojni dami. Sprejme se tudi delica, ki bi opravljala vsa hišna dela. Ponudbe z referencami na naslov: Irene Bal, Karlovec. 13570

Brivski pomočnik

izvrstna moč, z daljšo prakso, se sprejme. R. Grobelnik, gledališki frizer za dame in gospode, Celje, Glavni trg 17. 13570

Služkinja

z vsledstvenimi spretnostmi, kar zna dobro kuhati, se sprejme tako k družini 3 oseb v prijaznem kraju na Dolenjskem. Naslov pove upr. »Jutra«. 13570

Vajenca

starostnega marljivega, s hrano in stanovanjem v hiši, sprejme Ivan Simenc, trgovski vrtnar v Ljubljani, Gradišče 12. 13570

Krojaški pomočnik

se tako sprejme za boljša dela. Jakob Lorber, Lajtersberg št. 250, Maribor. 13570

Krojaški pomočnik

svet. šivilja za veliko delo, se sprejme tako k družini 3 oseb v prijaznem kraju na Dolenjskem. Naslov pove upr. »Jutra«. 13570

Hotelski sluga

priden in pošten, se sprejme. Ponudbe na pravilni strani terminalnega kupališča Stubičke Toplice. 13570

Natakarški vajenec

inteligentnega dečka, dobrih starih, z mlačnim solom, se sprejme tako k družini 3 oseb v prijaznem kraju na Dolenjskem. Naslov pove upr. »Jutra«. 13570

2 kroj. pomočnika

sprejme tako Ivan Kovič, Novi Vodmat 54 — Moste. 13570

Pek. pomočnika

vs. vrste gorajskih delov inženjerska P. Škarar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 13570

Učence

se sprejme za lezno stroko. Naslov pove upr. »Jutra«. 13570

Natakarica

ki zna pomagati tudi v kuhinji ter v vseh gospodinskih delih, se tako sprejme v gostilno na del. Plača po dogovoru. Ponudbe pod sifro »Stalno mesto 10« na upr. »Jutra«. 13570

Službe

(iščejo)

Trgovski pomočnik

vs. vrste gorajskih delov inženjerska P. Škarar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 13570

Boljša dekle

vs. vrste gorajskih delov inženjerska P. Škarar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 13570

Gozdar

in zapr. lovski čuvaj, srednje starosti, samski, pošten in tih, z vsledstvenimi spretnostmi, kar zna dobro kuhati, se sprejme tako k družini 3 oseb v prijaznem kraju na Dolenjskem. Naslov pove upr. »Jutra«. 13570

Gospodična

vs. vrste gorajskih delov inženjerska P. Škarar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 13570

Gospodična

vs. vrste gorajskih delov inženjerska P. Škarar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 13570

Gospodična

vs. vrste gorajskih delov inženjerska P. Škarar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 13570

Uradnik

vs. vrste gorajskih delov inženjerska P. Škarar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 13570

Služkinja

vs. vrste gorajskih delov inženjerska P. Škarar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 13570

500 Din dobi

vs. vrste gorajskih delov inženjerska P. Škarar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 13570

Gospodična

vs. vrste gorajskih delov inženjerska P. Škarar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 13570

Boljša dekle

vs. vrste gorajskih delov inženjerska P. Škarar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 13570

Mladenka

vs. vrste gorajskih delov inženjerska P. Škarar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 13570

Mesto blaginje

vs. vrste gorajskih delov inženjerska P. Škarar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 13570

Trgovski pomočnik

vs. vrste gorajskih delov inženjerska P. Škarar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 13570

Pek. pomočnika

vs. vrste gorajskih delov inženjerska P. Škarar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 13570

Šofer

vs. vrste gorajskih delov inženjerska P. Škarar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 13570

16-letno dekle

vs. vrste gorajskih delov inženjerska P. Škarar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 13570

Kmetstvo dekle

vs. vrste gorajskih delov inženjerska P. Škarar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 13570

Kupin

vs. vrste gorajskih delov inženjerska P. Škarar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 13570

Diesel-motor

vs. vrste gorajskih delov inženjerska P. Škarar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 13570

Fiziol vseh vrst

vs. vrste gorajskih delov inženjerska P. Škarar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 13570

Pozor!

vs. vrste gorajskih delov inženjerska P. Škarar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 13570

Smrekove droge

vs. vrste gorajskih delov inženjerska P. Škarar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 13570

Gospodična

vs. vrste gorajskih delov inženjerska P. Škarar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 13570

Uradnik

vs. vrste gorajskih delov inženjerska P. Škarar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 13570

Služkinja

vs. vrste gorajskih delov inženjerska P. Škarar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 13570

500 Din dobi

vs. vrste gorajskih delov inženjerska P. Škarar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 13570

Gospodična

vs. vrste gorajskih delov inženjerska P. Škarar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 13570

Boljša dekle

vs. vrste gorajskih delov inženjerska P. Škarar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 13570

Mladenka

vs. vrste gorajskih delov inženjerska P. Škarar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 13570

Mesto blaginje

vs. vrste gorajskih delov inženjerska P. Škarar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 13570

Trgovski pomočnik

vs. vrste gorajskih delov inženjerska P. Škarar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 13570

Pek. pomočnika

vs. vrste gorajskih delov inženjerska P. Škarar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 13570

Malinovec

vs. vrste gorajskih delov inženjerska P. Škarar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 13570

Morsko travo

vs. vrste gorajskih delov inženjerska P. Škarar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 13570

Ugodno se prodaja

vs. vrste gorajskih delov inženjerska P. Škarar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 13570

Veliko ogledalo

vs. vrste gorajskih delov inženjerska P. Škarar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 13570

Ugodno se prodaja

vs. vrste gorajskih delov inženjerska P. Škarar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 13570

Stedilnik na plin

vs. vrste gorajskih delov inženjerska P. Škarar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 13570

Čevlje na obroke

vs. vrste gorajskih delov inženjerska P. Škarar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 13570

Moško kolo

vs. vrste gorajskih delov inženjerska P. Škarar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 13570

Soba

vs. vrste gorajskih delov inženjerska P. Škarar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 13570

Velika soba

vs. vrste gorajskih delov inženjerska P. Škarar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 13570

500 Din nagrade

vs. vrste gorajskih delov inženjerska P. Škarar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 13570

Trgovski lokal

vs. vrste gorajskih delov inženjerska P. Škarar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 13570

Trgovski lokal

vs. vrste gorajskih delov inženjerska P. Škarar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 13570

Trgovski lokal

vs. vrste gorajskih delov inženjerska P. Škarar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 13570

Trgovski lokal

vs. vrste gorajskih delov inženjerska P. Škarar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 13570

Trgovski lokal

vs. vrste gorajskih delov inženjerska P. Škarar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 13570

Trgovski lokal

vs. vrste gorajskih delov inženjerska P. Škarar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 13570

Trgovski lokal

vs. vrste gorajskih delov inženjerska P. Škarar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 13570

Opremljena soba

vs. vrste gorajskih delov inženjerska P. Škarar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 13570

Prazno sobo

vs. vrste gorajskih delov inženjerska P. Škarar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 13570

Prazna soba

vs. vrste gorajskih delov inženjerska P. Škarar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 13570

Lepa zračna soba

vs. vrste gorajskih delov inženjerska P. Škarar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 13570

Stanovanje

vs. vrste gorajskih delov inženjerska P. Škarar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 13570

Opremljena soba